Serie nouă
Noiembrie 2011
11
(CXXV)
36 pagini
9 lei

Actualitatea Muzicală

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din sumar:

Festivalul Internațional "George Enescu" (II)
Duelul viorilor
Aniversări:
Adrian Pop
Constantin Romaşcanu
Omagiul lui Temistocle Popa
Revenirea Angelei Similea
Posada 2011

În imagine:
Angela Similea

Răsaduri (III)

Liviu DĂNCEANU

„Autenticitatea este, după Andrei Pleşu, sinceritate faţă de ceilalţi, dar, mai ales, sinceritate faţă de firea proprie”. La rândul ei, libertatea locuieşte acel spaţiu subtil dintre suveranitate şi subordonare, în timp ce demnitatea se hrăneşte din buna administrare a acestui spaţiu. Nu poţi fi un compozitor autentic dacă nu eşti liber şi, totodată, demn, aşa cum nu poţi fi liber dacă nu eşti deopotrivă autentic şi demn, şi nici demn dacă nu întruneşti, în egală măsură, datele autenticităţii şi libertăţii.

Există unii compozitori a căror comportament capătă o tentă demiurgică. Ambianţa imediată devine neîncăpătoare pentru eul lor inflamat până la abces. Aspiraţiile se leagă atât de sublimităţi cât şi de gigantism. Se vor rafinaţi, dar şi prolicşi. S-ar putea salva prin discreţie şi onestitate. Dar asta li se pare desuet sau, în orice caz, o lipsă de autoritate. Iar autoritatea o interpretează ca fiind puterea discreţionară de a impune direcţii estetice , strategii stilistice , tehnici de lucru. Toate printr-o simplă declaraţie. Ori manifest. Unde mai pui că sunt şi versatili, chiar făţarnici: când sunt în tabăra conservatorilor perorează impetuos împotriva moderniştilor, iar când se află în fieful moderniştilor îi înfierează puternic pe conservatori. În fond, probează un dispreţ suveran şi pentru unii şi pentru ceilalţi. Mai mult decât atât, nu dau doi bani pe tradiţie ori avangardă. Singurul lucru valabil este propria lor operă. Din fericire drumul spre capodoperă are alte repere, alte determinări şi alte premize. Printre care bunul-simţ, buna-cuviinţă şi bunul-gust.

Ascultăm muzică deopotrivă cu inima şi cu mintea. Inima, are „raţiuni” pe care mintea nu le posedă, iar mintea are „trăiri” ce nu intră în „caietul de sarcini” al inimii. Dacă însă ne gândim permanent care sunt raţiunile şi sentimentele adăpostite într-un anume opus, riscăm să istovim şi să ruinăm atât inima cât şi mintea. Pentru soliditatea plăcerii de a asculta, trebuie, din când în când, să uităm că ascultăm. Nu e o infidelitate ori derogare. Nici indolenţă. Pur şi simplu îţi refaci forţele pentru a asculta altădată cu întreaga fiinţă. Se va putea ajunge, astfel, în punctul în care muzica e în stare să confişte atât energiile inimii cât şi ale minţii. Drept pentru care fiinţa ascultătorului se va revolta iarăşi, izolându-se într-o audiţie obiectivă, ne-participativă conştient. Se vede treaba că ascultând cu toate energiile inimii şi minţii, întregul spectru al reflexivităţii şi acţiunii personale se scufundă în propria lui autarhie. Şi nu-i mai puţin adevărat că atunci când audiţia e absolută, smulgându-ne din realitate şi plantându-ne în idealitate, organismul nostru reacţionează ca şi când s-ar frige la o flacără puternică.

Mărturisesc că nu pot să ascult de dimineaţa până seara Bach sau Lutoslawski, Wagner sau Ligeti. Uneori, la volan, în bucătărie ori chiar când scriu aceste rânduri, mă dedulcesc cu Piazzola, Cesaria Evora, Florin Bogardo sau chiar Paula Seling. Cine crede că muzica de divertisment e o bălărie din care ieşi murdărit, zgâriat, umilit nu pricep că plăcerea are nuanţe inanalizabile şi motivaţii multicolore. Îmi plac Andres Segovia şi Fărămiţă Lambru, Pavaroti şi Dona Siminică, aceasta neînsemnând că uneori mă răsfăţ cu plăceri virtuoase, iar alteori cu desfătări culpabile. Nu, n-am nici o jenă să pun un CD cu Genesis. (Unde-i jenă nu-i plezir). Nici nu fac un caz din faptul că ascult, uneori cu voluptate, eterofoniile lui Ştefan Niculescu sau morfogenezele lui Aurel Stroe. Ar fi ofensator să mă consider virtuos ori culpabil datorită opţiunile mele. Când îţi place ceva sau, mă rog, simţi nevoia să deguşti un anume gen muzical, nu stai prea mult pe gânduri şi nici nu iei în seamă ce zice lumea. Împrejurările sunt diferite. Cromatica noastră emoţională este deosebit de largă. Însăşi viaţa de zi cu zi e intens fluctuantă, năzuroasă. De aia sunt atâtea feluri de muzici. Să ne înfruptăm din ele fără reticenţe ori prejudecăţi (cu excepţia unora, care ar trebui serios plivite, tratate ori chiar „tăinuite”).

DIN SUMAR

Festivalul şi Concursul Internaţional “George Enescu”, 2011 (II) 2-7
Adrian Pop - 60 de ani 8
C-tin Romaşcanu - 85 de ani 9
Interviu cu Levente Molnar 10
“Muzica azi” la Curitiba, Brazilia 11
Noul CD Viorel Munteanu 13
Duelul viorilor 15
Festivalul “Per - Art” 16
London Winds 18
Recenzii 19
Punctul pe j...azz 20-21
Omagiu pentru “Nea Temi” 22-23
Angela revine pe scenă 24-25
Festivaluri 26-27
Ştiri 28-29
Adio, Petre Mihăescu! 33
Discuri 34-35
Muzica pe micul ecran 36

Oedipe 2011

Pentru o sumedenie de motive, montarea *Oedipe*-ului enescian de această dată mi-a plăcut, m-a mulțumit. Mă refer îndeosebi la regie, scenografie, costume, video şi lumini, adică la acestea şi multe alte elemente care contribuie astăzi la o montare scenică de amploare. Desigur, viziunea regizoral-scenică, la fel ca şi motivele pentru care o laud, merită note sau explicații mai ample. Cu-atât mai mult cu cât probabil că altora nu le-a plăcut şi se vor grăbi să critice Simplul şi Rezumativul de dragul opulențelor copleşitoare, trecute.

Voi spune prea puține despre muzică, deşi în dimensiunea vocală, mai ales corală, aceasta a fost excelentă. Oedipul lui Ştefan Ignat promite să se apropie tot mai mult de maturitatea ohanesiană a rolului. Sfinxa, ca voce, a fost cea mai modestă – poate nu atât luată în sine, cât în consecința rămânânerii cotropit de imensele aşteptări. Căci, să fim cinstiți, de la aceast rol, voce şi personaj scurt în operă avem cele mai senzaționale aşteptări. Sfinxa trebuie să ne şocheze şi bulverseze din toate punctele de vedere; ca apriție, costum şi prelungire scenică ea a făcut-o mereu, iar aici, roşul de lavă al costumului şi tentaculele demonice şi coregrafice de dedesuptul ei sunt de efect excelent. Ce face vocea însă nu se compară cu majoritatea celorlalte montări şi reprezentații, chiar dacă microfonia reverberantă, aplicată şi aici, în principiu ar ajuta-o, potențându-i impactul misteric. Tabloul Sfinxei trebuie lucrat mult mai mult, cu tot ansamblul scenei, personajelor şi orchestrei.

Mă voi reține şi cu privire la modesta orchestră: pornită lent de tot, şters sau umil în Prolog, totuşi reuşind să salveze şi să scoată bine foarte multe momente dinspre actele finale. În cele din urmă am rămas mirat sau plăcut surprins că Tiberiu Soare a reuşit să împingă partitura, aşa cum a ajuns ea, până la capăt. (Sincer… orchestra trebuie frecată ca lumea.)

Excelentă este însă scenografia Viorică Petrovici. Proiecția video, foarte frecventă, are o idee genială (scurgerea constant de lavă, plus şerpuirea concentrică); şi nu e deloc abuzivă, deloc prea variată, neobosind deloc imagistic. Costumele sunt perfect adecvate, fără a fi excessive sau opulente. Dunga roşie de pe fața şi pieptul lui Tiresias (cruda vedere care transcende) devine comună şi lui Oedipe după orbire (subliniind ideea accederii la vederea profundă, reală, de dincolo de iluzii). Periodica traversare a scenei de către Tiresias, în tăcere, în însoțirea sa cu nebunaticele Erinii, este foarte binevenită, sporind momentele, imaginarul şi străvezimea misterului. În actul final artificiile lipsesc, forfota e redusă, Oedip nu dispare în iluzionisme sau focuri şi explozii, muzica având mult mai mult "teren" emoțional sau "spațiu" imaginar. Apoteoza nu suferă cu nimic, e la fel de copleşitoare.

De fapt, în felul acesta am ajuns la analiza apreciativă a regiei (bravo, doamnă Anda Tăbăcaru Hogea!). O regie care nu şochează deloc, adesea e simplă sau reținută, dar e foarte inteligentă şi eficace. Poate că o bună lecție s-a învățat în 2009, de pe urma montării franceze, de aproape-asceză, a operei. Oricum, spre exemplu, abia acum m-a mirat că până deunăzi niciun regizor nu s-a gândit să se dispenseze de ilustrații copilăreşti, precum carul pe care Laios intră în scena uciderii sale. Regizorii şi interpreții se chinuiau până acum cumplit cu momentul aceasta, cu producerea şi introducerea atelajului. Anda Tăbăcaru Hogea se dispensează de un asemena mimetism, aşa că Laois şi cei doi servi intră acum în scenă cât se poate de simplu, firesc, absolut suficient (pe jos), iar lucrul acesta nu deranjează deloc. Dimpotrivă, o asemenea simplificare este de felicitat, căci muzica şi trama ideatică sunt mult mai importante acum decât orice mecanică huruitoare. Câteva esențializări similare mai au loc, ca şi adausuri neimpuse de partitură, subtile, care potențează mult percepera şi comprehensiunea situațiilor. De pildă, s-a renunțat la dansurile relativ ample din Prolog; coregrafii simbolice (fâlfâiri de voaluri) revin şi-n alte momente/tablouri, iar un cuplu coregrafic substituie dansuri de grup sugerate de partitură, ba chiar reapare "independent" de ea, în mod util-sugestiv, în momente de mare magie sau simbol. Aşadar, mişcarea scenică (aceea a corurilor este fără cusur!), regia, scenografia şi coregrafia sunt perfect suficiente, constituind astfel un major argument pentru reiterarea montării şi a jucării operei *Oedipe* mult mai des, pe tot parcursul stagiunii, ba chiar şi în anii viitori.

Cred că *Oedipe* trebuie jucat, cu orice sacrificii, şi mai ales cu un management şi PR mult mai harnice (care să asigure prețuri mai mici de intrare şi un public năvalnic, din toate categoriile melomane şi sociale ale nației). Montarea de față, neavând pretenții tehnice foarte mari, ca şi faptul că este vorba despre o distribuție exclusiv locală, sunt argumente majore pentru neînmormântarea sa. Cred că toți iubitorii de muzică din țara asta ar trebui să ceară şi să impună acest lucru.

Marin MARIAN-BĂLAŞA

LOHENGRIN, o premieră cu reper istoric

În Festival, reperele istorice legate de capodopera wagneriană ne duc spre Enescu dirijând spectacolul inaugural al Operei Române ca instituție de stat. Artistul român şi-a mărturisit adesea afinitatea pentru muzica lui Wagner, ca model formator, deşi ideea de a conduce un spectacol de operă apare destul de singulară în activitatea sa dirijorală. Probabil că, în perioada pregătirii **Oedipului**, eroii dramelor muzicale wagneriene îi sunt aproape şi studiul partiturilor compozitorului german utile pentru propriile sale elaborări orchestrale, care păstrează asemenea ecouri. Revenirea lui **Lohengrin** pe scena bucureşteană, într-o montare nouă, argumentează astfel de impresii. Interesul realizatorilor nu mai trebuie demonstrat. Ceea ce am primit cu satisfacție aparține modului în care a fost conceput spectacolul de către realizatori fără antecedente în acest repertoriu. Desigur, există în deceniul anterior un **Olandez zburător**, ceea ce nu este însă prea mult pentru cunoaşterea capodoperelor reprezentate la Bayreuth. Se ştie, în anii deceniului şapte existau la opera bucureşteană câteva asemenea titluri, alături de Lohengrin cântându-se **Maeştrii cântăreți din Nürnberg, Walkiria** şi **Tannhäuser**. Făcând referire la autorii spectacolului de acum, impresionează seriozitatea abordării regizorale a lui Ştefan Neagrău şi a celei plastice, aparținând scenografei Adriana Urmuzescu. Arhitectura spectacolului dovedeşte cunoaştere şi respect față de creația wagneriană, ocolind orice prilej de modernizare ostentativă, preferând relația firească cu dramaturgia muzicală. Poate nu am fi dorit ca **Preludiul** operei să fie ilustrat scenic cu alte semnificații tematice ce se deosebesc de leitmotivele partiturii, scopul fiind cel explicitării narațiunii; poate că, de asemenea, cealaltă pagină orchestrală, **Preludiul** la Actul al treilea nu era neapărat receptiv la agitația scenică propusă de mişcarea scenică semnată de Ileana Niculescu. În ambele cazuri, sugestia componistică pare suficientă spectatorului. Oricum, sunt puține aceste rezerve față de lectura scenică a regizorului, în care înțelesurile relațiilor dintre personaje sunt cele cunoscute, nuanțate actoricesc şi expresiv. Uneori, personajul lui Ortrud evadează din această linie, alteori, mulțimea este prea agitată de jocul mâinilor. Sunt aspecte, capabile uneori să distragă atenția, fără a evada din ansamblul mersului teatral deosebit de convingător, denotând temelia experienței profesionale a lui Ştefan Neagrău. Pentru scenografie, Adriana Urmuzescu a dorit noutate în geometric şi simetrie-asimetrie simbolică, ceea ce ca formă înseamnă modernitate, mai mult decât în comunicarea coloristică şi mijloace de asamblare pe formule de combinații tubulare iluminate din interior. Este o idee, nu deranjează, dar nici nu rezonează la muzică. Fundalul cu proiecții aparține însă unor explicitări pleonastice pentru care fluidul sugestiei rămâne în rezervele tehnice, uneori necesitând explicații. Merită însă recunoscută concordanța de parteneriat între regie şi imagine scenică, aşteptând să recepteze „hrana vie”, viața orchestrală, corală şi, în prim plan, solistică.

Pentru spectator, trăirea întregului, cu o durată considerabilă, ce depăşeşte concentrarea de timp obişnuită a audiției, şansa cea mare a fost oferită de fluxul muzical în care un maestru de calibrul lui Cristian Mandeal, dublat de cel al maestrului coralist Stelian Olariu, impresionează puternic. Poate corul ne-a obişnuit cu asemenea performanțe, orchestra însă a făcut un important salt ascensional, meritând şi ea elogiile din partea melomanilor, datorită dirijorului. Comparația cu preluarea unei înregistrări de la Bayreuth, prezentată de seara de operă din miercurea imediat următoare, prin programarea oferită privitorilor de către Luminița Constantinescu (TVR Cultural), nu ne lasă indiferenți față de premiera Operei Române Bucureşti. Probabil, efectul acesta decurge şi din modul în care înfăptuirea proiectului managerial, de către directorul Teatrului, Cătălin Ionescu Arbore, a atins cotele evenimentului prin invitarea unor protagonişti de renume. Conform tradiției, atenția este captată în prim plan de interpretul rolului titular, acum tenorul sud-african Johan Botha. Prezent actualmente pe marile scene lirice ale lumii, artistul este la vârsta maximului randament vocal pentru muzica wagneriană, deşi aflăm că a abordat şi alte repertorii. Amplitudinea vocală, luminozitatea dramatică a proiecției sonore, capacitatea de a pune în valoare dinamica şi textul poetic impresionează, determinând admirația necondiționată a spectatorilor, de la prima sa apariție până la finalul operei. În jurul său, cele două personaje feminine oferă în alb – soprana americană Emiliy Magee – şi în negru – mezzo-soprana germană Petra Lang – răspund de asemenea întru-totul problematicii partiturii, oferind totodată dimensiuni expresive diferite. Pentru Emily Mage, cântul şi evoluția scenică păstrează dimensiunea lirică; pentru Petra Lang, incisivitatea registrației vocale are corespondențe evidente în construcția personajului şi eficiența intrigii teatral-muzicale. Cvartetul solistic este completat cu baritonul Valentin Vasiliu, invitat din SUA în calitate de colaborator, o voce întunecată, dramatică, ce poate răspunde prin replică şi vocalitate partenerilor, într-o antantă argumentată muzical şi scenic. În ansamblul distribuției, Horia Sandu (Regele Heinrich) şi Vasile Chişiu (Heraldul) urmează liniile conturate de către regie, fără distorsiuni, pregătindu-se pentru o posibilă distribuție românească în stagiune.

Pentru cei care au asistat la spectacolele cu **Lohengrin** în cadrul Festivalului, la ediția jubiliară, amintirea va stărui destul de multă vreme, căci Opera Română Bucureşti şi-a onorat renumele, premiera devenind istorie în hronicul artei lirice naționale.

Grigore CONSTANTINESCU

În Piața Festivalului *George Enescu*

Tanța DIACONESCU

Concertele organizate de Primăria municipală şi un lung şir de sponsori în centrul oraşului – între Atheneu şi Biblioteca universitară – în perioada 2 – 18 septembrie, în fapt manifestări muzicale diferențiindu-se categoric de conceptul de concert desfăşurat într-un spațiu acustic protejat, s-au asemănat, *în spirit* cu misterele medievale, reînviate de gândirea unui regizor/manager modern.

Mesajele muzicale, scăpate practic de sub controlul interpreților întrucât intrau fatalmente în osmoză cu şuierul necontenit al traficului, cu stridențele suverane ale sirenelor, cu zgomote necontrolate sau dimpotrivă, aruncate cu ipocrită ironie înspre scenă de cei ce considerau astfel că-şi condimentează propria distracție, s-au configurat într-un univers de virtualități sonore mai mult sau mai puțin împlinite. Intenția acusticienilor de a amplifica, în mod dominator vibrațiile scenei, a avut ca revers spargerea texturilor timbrale dintre diversele partide ale orchestrelor, dintre solişti şi ambientul acompaniamental, dintre membrii grupurilor camerale, dintre interpret şi propriul său instrument (microfonul absorbind şi modalitățile specifice de producere a sunetului).

Desigur, melomanii ce şi-ar fi dorit să acceseze atare perspective estetice nu se aşteptau să le găsească în Piața Festivalului. Dorințele inițiatorilor mizând pe extrema generozitate a invitaților, au vizat cu precădere ținte social-culturale şi umanitare. De aceea nici judecățile critice nu-şi găsesc rostul, ele putând să alterneze cel mult între surâs şi melancolie: ce frumos ar fi sunat această muzică într-o sală de concert!

Dar interpreții? Marea majoritate a muzicienilor care au urcat pe scenă au depăşit pragul condescendenței ironic-iertătoare şi s-au angajat, cu altruismul inteligent al artiştilor ce nu confundă succesul comercial cu respectul pentru public, în interpretări revelatoare, tinzând spre esența partiturilor. Iar oferta repertorială, multiplă şi contradictorie nu rare ori, a cuprins atât programe concertante propriu-zise cât şi potpuriuri de piese de mare popularitate, acorduri de jazz sau *artefacte* de muzică românească veche.

Cum postul TVR Cultural a transmis aproape integral aceste concerte, la nivel național ele reflectă, cel puțin până în prezent, efigia acestei jubiliare ediții a Festivalului *George Enescu* 2011. În timp, acelaşi post va transmite poate şi înregistrările din sălile închise fapt ce ar consona cu spiritualitatea rafinată, elegantă şi plină de bunătate a lui George Enescu.

La fel de folositor ar fi, în vederea unei mai precise orientări a publicului în marea literatură simfonică şi camerală ca în echipa de transmisie să fie inclus şi un muzician, aşa încât titlurile partiturilor să fie nu doar enunțate de prezentator ci să fie corect consemnate şi pe ecran iar luminile reflectoarelor să nu se mai intensifice între părțile unei partituri dezorientând şi provocând asistența să aplaude nejustificat. Sunt mici detalii ordonatoare care ar da un plus de semnificație acestor quasi concerte lecție.

În alcătuirea seriilor de concerte Primăria Municipiului Bucureşti, prin ARCUB, a lăsat să se manifeste un probabilism prudent, cu o accentuată tentă impersonală. Au fost puse aşadar alături, în deschidere, grupul impresionant de numeros al copiilor integrați fără selecție în Fundația americană de propagare a muzicii MUSIC CAMP INTERNATIONAL şi Orchestra Filarmonică *Oltenia* din Craiova. S-a încercat desigur un echivoc scenariu de combinare a amatorismului frust cu excelența profesionalismului. Păcat că nici părinții, nici copii nu l-au înțeles... .De fapt întreaga serie a manifestărilor din Piața Festivalului a glisat, pe o scală extinsă, între un punct minimal şi un maxim al nivelului artistic posibil a fi atins în condițiile date. Dar fie că au optat pentru un repertoriu acomodat spațiului deschis, incluzând piese solistice, vocale sau instrumentale de virtuozitate, selecțiuni din opusuri celebre, muzică de film etc. – Filarmonica *Oltenia* din Craiova dirijată de Alexandru Iosub, Filarmonica *Banatul* din Timişoara dirijată de Radu Popa, Filarmonica din Piteşti dirijată de Tiberiu Popa, Orchestra *Angely's* dirijată de Marius Firca, Orchestra Națională Radio dirijată de Tiberiu Soare – sau au mers pe varianta *clasică* de concert – Orchestra *Simfonia Bucureşti* dirijată de Florin Totan, ansamblurile simfonice şi-au onorat la capacitatea lor maximă patronul spiritual, pe George Enescu, ignorând cu brio condițiile acustice realist-neiertătoare.

Adrian Petrescu

Momentele camerale, mai delicate, au avut ca puncte de referință magnitudinale, recitalurile susținute de Alexandru Tomescu (o selecție din Capriciile de Paganini), Liviu Prunariu acompaniat de Horia Mihail (Bartok, Glazunov, Svendsen, Ceaikovski, Massenet, Brahms ş.a) şi Trio-ul *Strad,* alcătuit din Alexandru Tomescu, Răzvan Suma, Toma Popovici (Mozart, Schubert, Beethoven). Mari artişti ataşați expresivității pure, adamantine a muzicii ei au găsit soluțiile de a-şi vrăji din nou publicul, navigând cu farmec şi curaj prin zumzăitul zgomotelor nocive. Au mai susținut recitaluri camerale *September Quintet* – Rafael Butaru C-tin, Iulia Ghindă, Sergiu Munteanu, Adrian Naidin (Mozart, Piazzola ş.a), *Cvartetul Artmusik* – Marius Bîclea, Emil Stegar, Florin Matei, Dan Joițoiu (Mozart), Trio-ul *Spirit of Viena* - Horia Maxim pian şi flautiştii Matei Ioachimescu şi Mihaela Anica (Mozart, Sostakovici, Faure s.a.), Cvintetul *Consonus* – Laurențiu Darie fagot, Lucian Dănilă vioară, Mihaela Dobrescu vioară, Iulian Popovici violă, Bogdan Popa violoncel plus Octavian Ralea contrabas (Mozart, Vivaldi, Ceaikovski, Grieg etc.) – Trio *Accord Vibes* – Alexandru Anastasiu vibrafon, Fernando Mihalache acordeon, Michael Acker contrabas (muzică de jazz) – *Stringasong* – Berti Barbera, Nicu Patoi alături de *Sangam String Quartet* (bluses ş.a.) – *Big Bandul* Radio şi *Andrei Tudor Band* secondați de *Cvartetul Hypnotique* (cu un repertoriu de gen).

Un moment inedit şi original a fost propus de Radio România Muzical prin Formația vocal-instrumentală de muzică veche *Anton Pan* condusă de Constantin Răileanu (D. Cantemir, Ioan Căianu, Anton Pan ş.a.). Din muzica

pestrefurilor şi a cântecelor vechi orientale s-a decelat acea aură aristocratic-autentică de neregăsit în şuvoiul actual al manelelor.

Soliştii instrumentişti tineri, flautistul Cătălin Opriţoiu (transcripţia *Concertului pentru vioară şi orchestră* de A. Haciaturian), violonista Ioana Goicea (G. Enescu – *Balada, Fantezia Carmen* – Pablo de Sarasate), Ştefan Cazacu (C-tin Dimitrescu ţi probabil Th.Fuchs) ţi déjà reputata soprană Daniela Vlădescu împreună cu soprana Alexandra Tărniceanu şi tenorul Narcis Brebeanu au fost admiraţi atât pentru strălucitoarele lor tuşe de virtuozitate cât şi pentru dezinvolte rezolvări stilistice.

Pe tot parcursul perioadei de concerte în Piaţa Festivalului s-au desfăşurat, anticipând momentele nocturne, recitaluri ale elevilor, liceenilor şi studenţilor din instituţiile de învăţământ din Bucureşti şi din ţară, mulţi dintre ei membri ai Fundaţiei *Remember Enescu* aflată sub patronajul atent şi riguros profesional al doamnei prof. Mihaela Tomescu.

Oferta culturală a Primăriei municipale a mai cuprins o serie de filme documentare, medalioane ale unor mari interpreţi şi compozitori de talie mondială.

Pentru seara rezervată *Radio-ului România Cultural* a fost propus un spectacol teatral intitulat *Caragiale Short Cut,* la care şi-au dat concursul mari actori de talia lui Ioan Lucian, Marcel Iureş, George Mihăiţă, Constantin Cotimanis împreună cu foarte tinerii Camelia Pintilie, Ştefan Huluba, Vlad Mihu, Eclectismul colajelor caragialiene a avut, lăsând la o parte sarcasmul bonom şi ironia subţire, o notă comună cu întreaga perioadă a celor 17 zile de manifestări artistice.

Concluzia ce se impune se referă în principal la oportunitatea unor atari oferte artistice. Sunt ele necesare ? Cu certitudine. Şi-au atins ele scopul ? Răspunsul rămâne la fel de apăsat afirmativ. Problema Pieţii Festivalului George Enescu se pune aşadar în termenii duratei şi ai conturării unor mijloace ascendent calitative din punct de vedere administrativ (acustică, protecţie sonoră la zgomot, supraveghere discretă, o minimă cenzurare a publicului ş.a.)

Liber la muzică

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Printre concertele care au avut loc în cele mai importante săli de spectacole din Bucureşti, iubitorii muzicii au avut posibilitatea să participe la o serie de manifestări organizate într-un spaţiu neconvenţional: Piaţa Festivalului George Enescu.

Devenită deja tradiţională, Piaţa Festivalului este la început de septembrie locul unde muzica şi cultura coboară printre oameni, dăruindu-le o oază de delectare a sufletului chiar în centrul aglomerat al capitalei. Şi la această a XX-a ediţie a Festivalului, spaţiul dintre Ateneul Român şi fostul Palat Regal a fost oferit deopotrivă melomanilor care nu au putut asista la alte concerte şi tinerilor muzicieni români aflaţi la ora afirmării, alături de care au mai urcat pe scenă şi câteva nume importante.

Cu un program riguros, între 2 şi 18 septembrie Piaţa a propus o varietate de manifestări începând cu concertele susţinute de elevii şi studenţii celor mai importante instituţii de învăţământ muzical din Bucureşti şi din ţară. Prin intermediul acestora tinerii şi foarte tinerii muzicieni au avut ocazia să se prezinte publicului şi să facă parte din programul celui mai important eveniment muzical organizat în ţara noastră.

Punctul de atracţie al Pieţii Festivalului a fost însă seria de concerte de la orele serii când au putut fi ascultate o varietate de genuri muzicale, de la clasic la pop, apreciate de cei prezenţi. Chiar din prima seară publicul a putut audia un concert de ţinută al Filarmonicii Oltenia din Craiova, maratonul continuând cu Orchestra Sinfonia Bucureşti, Orchestra Filarmonicii Banatul din Timişoara sau Orchestra Naţională Radio, care au prezentat publicului atât lucrări binecunoscute cât şi opusuri mai rar cântate la noi.

Alte concerte ce ne-au atras atenţia, în afara celor ale formaţiilor camerale, au fost recitalul violonistului Alexandru Tomescu, ce a interpretat integral celebrele 24 de *Capricii* de Paganini, şi cel al duo-ului Liviu Prunaru (vioară)-Horia Mihail (pian) care au adus în Piaţa Festivalului trei dintre cei mai apreciaţi muzicieni români ai momentului.

Seri deosebite au oferit şi artiştii proveniţi din alte genuri, spectatorii apreciind concertele Big Band-ului Radio şi Orchestrei Angely´s (aceasta a reprezentat un moment aparte fiind o orchestră alcătuită exclusiv din suflători), prezenţa lui Grigore Leşe, promotor al folclorului românesc autentic şi a formaţiei de muzică veche Anton Pann. De altfel, am apreciat această iniţiativă a Radio România Muzical de a aduce, în seara dedicată acestui post, muzica lui Anton Pann în Festivalul Enescu, patronul spiritual al evenimentului fiind asemeni lui Pann fascinat de folclorul românesc, atât ţărănesc cât şi orăşenesc.

Piaţa Festivalului nu a însemnat doar muzică, cei care au trecut prin acest perimetru putând viziona filme documentare sau studia ofertele de la standurile unor edituri sau posturi de radio şi televiziune de unde îşi puteau achiziţiona cărţi sau CD-uri. De asemenea, în serile dedicate Tvr Cultural şi Radio România Cultural, publicul a putut savura şi veritabile spectacole de teatru susţinute de tineri actori dar şi de nume importante ale scenei româneşti.

Dacă agenda de evenimente a fost una pe care o apreciem, trebuie să marcăm şi un alt câştig al Pieţii Festivalului. Acesta priveşte prezenţa însemnată a publicului la aproape toate concertele, demonstrând că oamenii sunt dornici să asculte o astfel de muzică. De aceea, trebuie să salutăm menţinerea unui spaţiu unde spectatorii au liber la muzică, Piaţa numărându-se, de câteva ediţii, printre locurile simbol ale Festivalului Enescu.

Concursul de pian: revelații, speranțe, dezamăgiri

Lavinia COMAN

La cea de a 13-a ediție a concursului de pian s-au prezentat 33 de participanți din cei 60 înscrişi. Juriul a fost alcătuit din Allan Weiss – S.U.A., Akiko Ebi – Japonia, Wolfgang Manz – Germania, Danielle Laval - Franța, Michael Roll - Anglia, Andrei Pisarev – Rusia,Valentin Gheorghiu şi Dan Grigore – România. Încă de la primul concurent şi **pe întregul parcurs al primei etape**, a impresionat nivelul foarte înalt al candidaților. Cei mai buni dintre cei foarte buni s-au dovedit a fi asiaticii. Surpriza absolută a acestui concurs au reprezentat-o tinerii pianişti din Japonia şi Coreea. Aceştia par a fi depăşit faza execuțiilor tehnice fenomenale cu care epatau publicul în trecut prin spectacolul virtuozității, în detrimentul înțelegerii muzicale. De data aceasta, candidații veniți din extremul orient au demonstrat o profundă cunoaştere a stilurilor muzicii europene, un rafinament şi o bogăție de soluții expresive care ne-au captivat. În acest context de competiție acerbă, cei 11 candidați români s-au prezentat foarte bine, făcând cu toții o figură onorabilă. În etapa a doua au promovat 12 concurenți, între care, spre regretul nostru, nu s-au regăsit Kim Dong Kiu şi Lee Min Sung din Coreea, Mine Maiko din Japonia, artişti cu programe excepționale. Dar credem că omisiunea cea mai gravă l-a privat pe Jingge Yan din China de un parcurs glorios în concurs. Acest tânăr reprezintă o valoare autentică, prin capacitatea de a crea o lume sonoră transfigurată. Cele trei sonate de D. Scarlatti, alături de întregul său program vor rămâne pentru ascultători momente de neuitat din întreaga ediție.

În etapa a doua, au avut evoluții memorabile Ilya Poletaev din Canada, Bogdan Dulu din România, Akihito Okuda din Japonia, cu o *Sonată op. 2 nr. 3* de Beethoven şi *Carnaval op. 9* de Schumann nespus de frumoase, Catarina Grewe şi Beppu Yuka din Japonia, precum şi Sung Jenna din Coreea. Au promovat în etapa a treia Ilya Poletaev, Sorin Creciun, Caterina Grewe Mihai Ritivoiu şi Jeung-Beum Sohn. Am regretat ieşirea din competiție a lui Bogdan Dulu, al cărui program a fost şi în această etapă la mare înălțime.

Dintre cei 6 promovați **în etapa a treia**, în afara lui Mihai Ritivoiu, toți ceilalți au avut probleme cu interpretarea lucrărilor lui George Enescu. S-a cântat, şi de această dată, cu multe note greşit învățate, fără înțelegerea sensurilor muzicale, ceea ce e profund frustrant pentru noi, la concursul care poartă numele marelui compozitor! Credem că se impune crearea unei oferte de asistență specializată din partea organizatorilor către viitorii concurenți, pentru această cerință de repertoriu, dacă dorim ca la viitoarea ediție să auzim lucrările lui Enescu onest interpretate. Cât despre celelalte piese din secolul XX, s-au evidențiat Akihito Okuda cu suita *Gaspard de la nuit* de Ravel, *Sonata a III-a* de Scriabin cântată de Caterina Grewe, *Regard de l’ Esprit de joie* şi *Première communion de la Vierge* de Messiaen prezentate de Mihai Ritivoiu. Au fost desemnați ca finalişti Ilya Poletaev, Mihai Ritivoiu şi Jeung-Beum Sohn. Marele absent al etapei este, după opinia noastră, Akihito Okuda.

Jeung-Beum Sohn

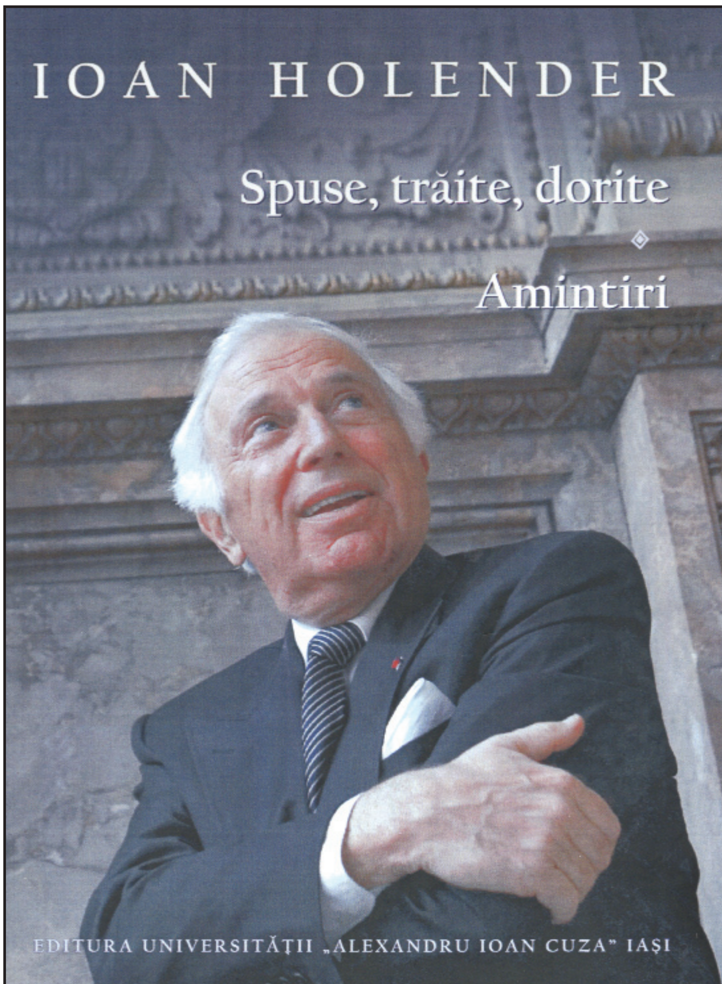
Finala a fost marcată de oboseală, atât a soliştilor, cât şi a orchestrei. Astfel, în *Concertul nr. 1 în re minor* de Brahms, Ilya Poletaev a fost ezitant, neconvingător, iar orchestra filarmonicii clujene, dirijată de Mihai Agafița, a avut decalaje de coordonare, nesiguranțe de atac şi probleme de claritate a intonației. *Concertul nr. 2 în do minor* de Rachmaninov a fost susținut într-o variantă curată, bine lucrată, de către Mihai Ritivoiu. Apoi, în acelaşi *Concert nr. 1* de Brahms, Jeung-Beum Sohn a avut episoade frumoase dar şi numeroase accidente de memorie, cântând fragmentat, fără viziunea întregului şi fără un parteneriat viguros, prompt şi suplu cu orchestra. În condițiile date, hotărârea juriului de a nu acorda premiul I a fost pe deplin justificată. Premiul al II-lea a revenit lui Jeung-Beum Sohn, iar premiul al III-lea a fost primit ex aequo de către Mihai Ritivoiu şi Ilya Poletaev. În plus, concurentul român a obținut premiul special pentru interpretarea *Sonatei în fa diez minor* de George Enescu, precum şi premiul pentru cel mai bine clasat român, oferit de *Liliana and Peter Ilica Foundation for the Endowment of the Arts.* Trebuie să spunem că o parte a publicului a reacționat cu nemulțumire față de plasarea concurentului canadian pe aceeaşi poziție cu Mihai Ritivoiu, privind strict evoluția din etapa finală. Credem că soluția juriului e cea corectă, deoarece Ilya Poletaev a avut realizări excepționale pe parcursul etapelor precedente, demonstrând o anvergură solistică greu de ignorat.

Aşadar, am pornit la drum cu o bogăție excepțională de prezențe valoroase. Tonusul competiției a scăzut drastic cu etapa a treia, în finală fiind de negăsit un câştigător clar detaşat. Ca spectatori, trebuie să acceptăm realitatea, aşa cum s-a configurat de la început şi până la capăt. Cu toate acestea, la sfârşitul ediției a XIII-a ne încearcă o melancolie. Se pare că, totuşi, ceva esențial a scăpat printre degete. Poate că va apărea la viitoarea ediție.

Ioan Holender se hrăneşte din… „Amintiri”

Viorel COSMA

După volumul memorialistic „*De la Timişoara la Viena*” (2001), bănățeanul ce şi-a păstrat neatinse rădăcinile naționale – Ioan Holender – a lansat la recentul Festival internațional „George Enescu” (septembrie 2011) o nouă carte de *„Amintiri”: spuse, trăite, dorite*. Ediție îngrijită de Gabriel Kohn. Traducere de Ioana Rostaş. Postfață de Cornel Ungureanu. Iaşi, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2011, 288 pagini. Ieşit la „pensie”, după 19 ani de directorat la Wiener-Staatsoper, unde a înregistrat cel mai longeviv parcurs de conducător al instituției lirice austriece din îndelungata sa existență (142 de ani!), Ioan Holender a simțit nevoia să-şi descarce „sacul de amintiri” picante, vesele şi triste, intime şi publice, inedite şi tăinuite, adunate în spatele cortinei unei vieți palpitante, agitate, de la muncitor necalificat la… tramvaie şi desenator tehnic la o fabrică de… sârmă până la solist de operă, director de agenție de impresariat artistic, consilier muzical de teatre în Germania, Elveția şi Austria, director general al Operei de Stat din inima Europei (Viena). Meritul principal al celei de a doua cărți memorialistice este că nu se suprapune deloc cu prima, fiindcă numai bogăția evenimentelor celor 19 stagiuni pot forma obiectul multor volume de experiențe de neuitat, „trăite”, de maximă intensitate. Iar farmecul de povestitor al lui Ioan Holender, dovedit în sutele de interviuri acordate presei, radio-ului şi televiziunii pe mapamond, se confirmă cu vârf şi îndesat în această carte memorialistică, al cărei titlu şchiop (cu *Amintiri*… „dorite”?!) nu prea l-am înțeles (Titlul original este foarte clar: *„Ich bin noch nicht fertig*”. Wien, 2010).

Trecând rapid peste copilăria şi tinerețea în urbea natală (Timişoara), spre a evita repetarea din prima carte, Ioan Holender dezvoltă treptat, treptat, în noile pagini, epoca de ascensiune după plecarea din România (14 decembrie 1959), cu amănunte interesante din cariera de solist (Opera din Klangenfurt) şi Agenția de impresariat „Starka”, care i-a adus notorietatea profesională de manager impresarial de cântăreți lirico-dramatici. Cred că succesele europene (Elveția, Germania) în recomandările lui Holender pe marile scene internaționale l-au propulsat în dificilul şi mult râvnitul post de *intendant* al Operei de Stat din Viena, adevărat „vice-cancelar” al Austriei. Suita evenimentelor, portretelor de interpreți, festivalurilor de la Bregenz şi Salzburg, întâlnirile de neuitat cu Riccardo Muti, Carlos Kleiber, Lorin Maazel, Pavarotti şi Domingo, dezastrul *Aidei* de la Luxor (Egipt), coabitarea cu Eberhard Waeckter la direcția Operei, locul femeilor în orchestră şi la pupitrul dirijoral vienez, turneul în Japonia, premiera *Oedipe*-ului lui Enescu la Berlin şi Viena, turneul în China, conflictele cu regizorii avangardişti, scandalul şi fabulosul succes financiar cu „Balul Operei”, introducerea prompterului şi monitoarelor în fiecare lojă şi fotoliu, căsătoria şi copii – bucuria familiei Holender, operația pe cord-deschis cu implantul de *bypass*, despărțirea de teatru prin grandiosul spectacol de adio (2010) – constituie doar câteva momentele pline de miez ale cărții de *Amintiri* a lui Ioan Holender – „transfugul român” care a schimbat „fața” Operei vieneze în pragul veacului XXI.

Ideea unei *post-fețe*, semnate de conaționalul Cornel Ungureanu, s-a dovedit extrem de inspirată, fiindcă scriitorul timişorean a dezvăluit pasiunea nemăsurată pentru tenis a lui Holi, materializată în celebra scenă de „vulcanizare” a tenişilor făcuți praf la Viena şi aruncați de soția directorului în tomberon, dar… recondiționați pe ascuns la atelierul din Elisabetin-ul periferic al urbei bănățene. O carte cuceritoare, greu de povestit într-o succintă recenzie.

Aniversări în Festival: Adrian Pop - 60

Bianca ȚIPLEA-TEMEȘ

Eveniment emblematic al Clujului autumnal, ajuns acum la cea de-a 45-a ediție, Festivalul organizat de către Filarmonica de Stat „Transilvania" și-a făcut un bun obicei și o onoare din celebrarea muzicienilor urbei. În acest an, locul aniversaților îl revine lui Adrian Pop, rector al Academiei de Muzică „Gh. Dima" (instituție co-organizatoare a Festivalului), la a cărei creionare de profil muzical se conjugă perfect perspectiva de creator, cea de muzicolog și de dascăl. Recunoaștem, nu este sărbătorit doar compozitorul sau profesorul de înalt rang academic; Filarmonica „Transilvania" omagiază, de fapt, un drag membru al familiei, căci Adrian Pop a dăruit, până în 2004, mai bine de două decenii din viața sa acestei instituții, fiind între anii 1991 și 1995 directorul ei general. Celebrarea a luat, inevitabil, turnura unui eveniment de casă, în sensul cel mai emoționant și cald al cuvântului.

Așadar, „Medalionul componistic" pe care Filarmonica din Cluj i l-a pregătit sărbătoritului a fost secționat, voit, de către autor în trei „episoade" distincte; preferând să evite programarea în cadrul aceleiași seri a unui mănunchi de piese din creația proprie, Adrian Pop a optat pentru o segmentare a ofertei și, în termeni picturali, a portretului său, inserând în trei seri diferite câteva lucrări ce îl dezvăluie pe creator în dialog febril cu genurile coral, cameral și simfonic. Această strategie lasă de fapt spectatorului răgazul contemplării și libertatea de a trasa singur liniile de prelungire între etapele creatoare puse în lumină, invitându-l cu abilitate pe meloman să caute corespondențe între titluri dar, mai presus de toate, să reconstituie în mozaic identitatea artistică a autorului. Este echivalentul acelui „pas în spate" pe care contemplarea și înțelegerea temeinică a unui tablou complex îl impune.

Seara de 2 octombrie a așezat în ramă, nu întâmplător, creația corală; dincolo de sublinierea afinității autorului pentru cânt, includerea a trei piese în programul susținut de Corurile „Soli-Tutti" din Paris și „Cappella Transylvanica" din Cluj, țintește cu semnificația dincolo de partitură. Nu a fost greu de intuit omagiul pe care compozitorul l-a adus tatălui său, maestrul Dorin Pop, un personaj cheie pentru înflorirea unei frumoase tradiții corale la Cluj, prin munca sa de dirijor al Corului Filarmonicii de Stat „Transilvania" și de fondator al ansamblului „Cappella Transylvanica", în prezent condus de către discipolul său, Cornel Groza. Dacă piesele *Hora miresii* și *Vine hulpe de la munte*, scrise în anii '70 – '80 și-au asigurat de mult succesul și locul în repertoriul multor formații corale prin prospețimea expresiei, lucrarea în primă audiție *Les voix de la nuit* (2010) adaugă, în completare, un coeficient poetic de mare adâncime triadei corale, activat de versurile lui Alfred de Musset (*La nuit d'août*) și Alexandru Macedonski (*Noapte de mai*). Sondând cu finețe simbolistica nopții, autorul nu se poate desprinde de aluzii la madrigalul renascentist, prin structură, sau la creația lui Gesualdo și Monteverdi, prin trimiteri melodice de subsol. Descoperim aici o muzicalizare a cuvintelor într-o versiune modernă prin efecte și limbaj, ce trădează sensibilitatea și fibra poetică ascunsă a compozitorului.

Lucrarea *Solstițiu* (1979), prezentată pe 14 octombrie, sub bagheta dirijorului britanic Paul Mann, îl înfățișează pe Adrian Pop ca pe un compozitor în plină ascensiune, lansat am spune, apolinic, în prospectarea sonorităților orchestrale, urmând firul ideatic al unei ancestrale colinde „a Soarelui" ce preamărea nașterea astrului la Solstițiu. Ne permitem să interpretăm sugestia lexicală din titlu, evaluând întreaga sa creație la acest moment aniversar, drept metaforă a emergenței sale ca și compozitor pe scena muzicală românească la finalul anilor '70. Adâncirea sa în căutarea sursei de inspirație spre zona arhetipului, dar și reprezentarea sonoră a temei alese, vorbesc despre un autor de o maturitate a gândirii remarcabilă, la cei 28 de ani pe care autorul îi avea atunci și care îi definește și azi orizontul.

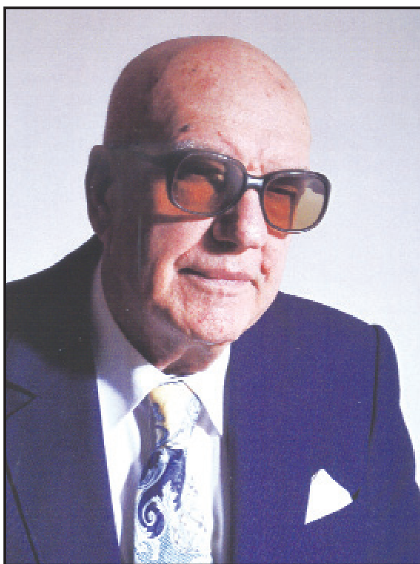
Recurgând la potențialul timbral esențializat al cvartetului de coarde ce reclamă stăpânirea desăvârșită a aplicării procedeului unei reducții de stări și condensarea lor pe portativ, lucrarea *Mătasea și metalul* nu este decât o nouă recidivă poetică a autorului. Interpretată în primă audiție absolută pe 15 octombrie de către „Cvartetul Transilvan" și definită de către Adrian Pop drept un „eseu sonor", un „torso", piesa insuflă muzică versurilor lui Pablo Neruda, în tentativa poetului de a aborda tematica dualității feminin-masculin. Este cel mai recent opus al autorului (2011), alcătuit din toate nuanțele spectrului expresiv, turnate într-o formă muzicală cu aspect de monolit. Cei patru interpreți ai Cvartetului - Gabriel Croitoru, Nicușor Silaghi, Marius Suărășan și Vasile Jucan - au pus din plin în valoare universul lucrării saturat în subteran de metaforă, dar care generează sonor transparențe armonice vecine cu sublimul.

Discipol al maeștrilor Sigismund Toduță, iar apoi, Cornel Țăranu, deținător a numeroase premii cucerite în țară și străinătate, distincții ce jalonează un traseu componistic în *crescendo,* Adrian Pop ne-a purtat în cele trei seri printr-un labirint semiotic și muzical, oferindu-se drept ghid prin detaliile furnizate în programele de sală. Dacă în piesele de tinerețe îl găsim extrem de matur ca pătrundere, în cele recente îi aplaudăm cu admirație prospețimea, actualitatea și acea formă de agregare stilistică ce pare să lase toate opțiunile de evoluție deschise. Îl felicităm cu căldură pentru instantaneele componistice de pe traiectul carierei sale de până acum, îi urăm viață lungă și așteptăm, curioși, să vedem cum va negocia parteneriatul cu muzele în opera sa, pentru următorul deceniu.

Constantin Romaşcanu la 85 de ani

Viorel COSMA

În vara acestui an, cu ocazia aniversării a patru decenii de la absolvirea Conservatorului a unei serii de studenți ce mi-au fost discipoli, l-am reîntâlnit pe colegul Constantin Romaşcanu care – jovial ca întotdeauna – mi-a spus cu zâmbetul pe buze că a împlinit 85 de ani de viață, din care trei sferturi din această perioadă s-a întâlnit permanent cu mine la şcoală, în sălile de concerte, la Uniunea Compozitorilor, dându-mi de înțeles, că n-ar fi rău să aştern pe hârtie câteva amintiri din aceste contacte prieteneşti. Iar argumentul sentimental al legăturilor noastre mergea mai adânc, fiindcă… soțiile noastre au fost colege de canto în tinerețe când noi ne-am unit destinele. Avea dreptate Costică, în încercarea de a mă determina să răscolesc amintirile fiindcă nu terminasem cursurile Conservatorului (1948/1949) când ne-am cunoscut prima oară la clasa de cor a profesorilor D.D. Botez şi Ioan D. Vicol, unde se stabileau primele contacte profesionale din îndelungatele noastre cariere artistice. Au urmat cenaclurile dirijorilor de coruri amatoare, organizate de Consiliul Central al Sindicatelor pe cheiul gârlei, lângă Primăria Capitalei la podul Dâmboviței, apoi la numeroasele concursuri ale formațiilor vocale pe marile scene bucureştene, concertele de la Şcoala de Muzică, viitorul Liceul „Dinu Lipatti", din Str. Principatelor Unite, spre a ne revedea mai târziu săptămânal, în cancelaria profesorilor de la Conservator, de unde am ieşit la pensie, după câteva decenii de catedră.

Născut în Basarabia (com. Hânceşti, jud. Lăpuşna) în ziua de 8 iulie 1926, Constantin Romaşcanu a mânuit de copil chitara şi vioara, având şansa să-l întâlnească pe Dumitru Boghiceanu, violonist în orchestra lui Grigoraş Dinicu, un excelent pedagog ce i-a stimulat de timpuriu pasiunea față de muzică. A peregrinat apoi la Iaşi (Liceul Internat „Costache Negruzzi") şi Bucureşti (Liceele „Sf. Sava" şi „Matei Basarab") până când şi-a luat bacalaureatul, spre a da examen (cu succes!) la… Facultatea de Fizico-Matematici. I-a prins bine prima experiență, deoarece Costică a învățat să fie… „matematic" în toate acțiunile cotidiene de mai târziu. Reforma învățământului (1948/1949) însă l-a obligat să opteze pentru o singură facultate, şi a ales… muzica (secția pedagogică la Conservator). Aici, i-a ieşit norocul în cale: profesorii Botez şi Vicol l-au determinat să devină dirijor de cor! Nu a fost o alegere pasageră, ci una temeinică şi fericită, fiindcă Romaşcanu avea talent şi la compoziție, şi la dirijat.

După o perioadă de pionerat la corurile I.O.R. (Industria Optică Română), întreprinderea „Mătasea Populară" şi Combinatul Poligrafic „Casa Scânteii", Constantin Romaşcanu a preluat – în 1953 – prima formație profesionistă: corul Ansamblului de Cântece şi Dansuri Populare a Municipiului Bucureşti. Avea doar 27 de ani, când a trebuit să facă față unor partituri dificile şi mai ales unor exigențe artistice superioare (concerte vocal-simfonice opere şi oratorii). Ceva mai mult. A preluat şi bagheta unor spectacole coregrafice şi concerte simfonice. Au fost cinci ani de foc continuu pentru tânărul dirijor care i-au valorificat rapid virtuțile de dirijor.

Pasul hotărâtor de maturitate a carierei profesionale de compozitor şi dirijor a lui Constantin Romaşcanu s-a produs în clipa când a optat pentru învățământul artistic, acesta fiind terenul vast şi fertil pe care avea să-l cultive vreme de aproape a jumătate de secol. Profesor de cor la Liceul de muzică „Dinu Lipatti" (1957-1967) şi apoi dascăl la catedra de Ansamblu şi dirijat de cor la Universitatea Națională de Muzică (1962-1986), iar – în paralel – compozitor de muzică vocală (cântece pentru copii, cântece de masă, poeme corale), au constituit treptele ascensiunii profesionale ce i-au adus notorietatea. A doua şansă a profesiunii muzicale a lui Constantin Romaşcanu s-a numit întâlnirea cu rectorul Victor Giuleanu care i-a permis să fondeze Orchestra Simfonică a Facultății de Compoziție, Pedagogie muzicală şi Muzicologie a instituției, precum şi largul sprijin de închegare a acelor formații vocale „mânuite" de studenții care au promovat marile capodopere ale repertoriului preclasic şi clasic universal (cantate, misse, oratori). *Muzica apelor* şi *Oda păcii* de G. Fr. Haendel, *Cantata nr. 207* de J.S. Bach, *Die Tageszeiten* de G. Ph. Teleman, Missa *In tempori belli* de J. Haydn şi *Missa în Do major*, op. 86 de Beethoven – sunt doar câteva din lucrările vocal-simfonice dirijate de Constantin Romaşcanu, în care a angajat ansambluri de peste 100 de studenți şi tineri solişti de perspectivă ce au realizat cariere internaționale (Georgeta Popa-Stoleriu, George Crăsnaru, Eduard Tumangian, Gerda Radler, Elena Grigorescu, Mihaela Mărăcineanu, etc.). Tot din îndemnul rectorului Victor Giuleanu, acelaşi neobosit dirijor a încropit cu studenții Conservatorului acea formație-experiment din *viodele* inventate de prof. Ion Delu, susținând primul concert televizat. Se poate afirma fără greş, că momentul de reviriment coral după moartea prof. D.D. Botez în institutul de învățământ muzical de peste str. Ştirbei Vodă, l-a semnat acest neobosit animator, Constantin Romaşcanu care datorită energiei sale molipsitoare a schimbat imaginea corului studențesc în peisajul artistic bucureştean al anilor 1980-1985.

Compozitor prolific, adesea cu unele concesii politice în dauna exigențelor artistice, Constantin Romaşcanu a îmbogățit literatura muzicală corală cu câteva admirabile prelucrării de folclor (*Sârba din câmpie*, *Mândre fete țesătoare*) distinse cu premii internaționale în Franța şi Columbia. De o certă popularitate se bucură şi astăzi, cântecele pentru copii pe voci egale, rod al experienței didactice la Şcoala de muzică nr. 1 din primii ani de învățământ. La cei 85 de ani, compozitorii nu îmbătrânesc, aşa că îl aştept pe colegul Constantin Romaşcanu să mă invite la un concert de prime audiții care să-i completeze portretul sentimental de față.

Oneghin s-a numit Levente Molnar

În urmă cu doi ani am descoperit, la Opera din München, un tânăr bariton cu un glas generos şi o prezenţă scenică impozantă şi agreabilă, extrem de charismatic, aflând curând că a plecat din România (unde revine în fiecare vară, „acasă, în munţi”), că a debutat la Covent Garden în Bărbierul din Sevilla*, fiind apoi reinvitat să susţină rolul Figaro, abordând personaje diverse şi la München, unde este angajat. Şi pentru că pe la noi aproape nimeni nu ştie ceva despre el, dar şi pentru că, după ce şi Ioan Holender l-a ascultat pe scena germană, a fost programat să interpreteze rolul titular din* Evgheni Oneghin *în cadrul Festivalului „Enescu”, l-am rugat să ne spună… cine este?*

M-am născut în Remetea – jud. Harghita, un sat vechi şi frumos, dar am locuit acolo doar 5 ani, pentru că tata, medic veterinar, a fost solicitat să lucreze la Miercurea Ciuc. Acolo am studiat la Liceul de artă, deşi în acei ani făceam sport, practicând boxul şi, sincer, parcă nu-mi plăcea să cânt, chiar dacă în copilărie mama, care e învăţătoare, mă învăţa melodii de muzică populară şi aşa am câştigat multe premii la diverse concursuri. Dar părinţii insistau că ar trebui să urmez o facultate, aşa că i-au întrebat pe toţi profesorii mei… la ce aş fi bun, iar profesorul de muzică le-a spus că eu cânt foarte frumos, deci… Fratele meu este unul dintre cei mai buni violonişti de muzică populară (studiase la Oradea) şi prin el şi prin intermediul unui pianist am ajuns la Marian Boboia şi m-am pregătit cu el câteva luni - făceam 400 km, la fiecare sfârşit de săptămână, până la Oradea, pentru 2 ore de cânt. Întotdeauna am avut modele masculine – tata, apoi antrenorul meu care arăta ca un… Don Giovanni adevărat, apoi profesorul care era… şi mai Don Giovanni. Am descoperit că de fapt îmi place să cânt şi eram fericit după ora de canto. Cred că am reuşit la examen primul pe listă, cu bursă, la universitatea de la Oradea, am renunţat la sport, pentru că pentru mine nu mai exista decât cântatul, chiar dacă am pus 30 kg. În an II am luat Premiul I la Concursul „Darclee”, am cântat şi în corul Filarmonicii, dar m-am dus des şi la Cluj, ca să lucrez cu Alexandru Fărcaş. Acolo am văzut primul spectacol de operă. La sfârşitul anului III, am dat audiţie la Academia „Liszt” de la Budapesta, dar acolo mi-au pus că… ’voi cu tehnica din România sunteţi atât de buni, încât mai bine mergeţi direct la Operă!’ Deci… în 2003 m-am dus la Operă, la audiţie am cântat pe scena mare şi a fost prima oară când am abordat o arie cu ’sol acut’. A venit Ionel Pantea la mine, mi-a spus că am intrat cu bursă, că pot veni la studio, dar că sunt foarte tânăr şi să revin, însă am rămas şi bine am făcut, pentru că apoi studioul s-a desfiinţat. Am lucrat acolo cu el mult Mozart, am învăţat mult în general. Din primul an mi-au propus să debutez la Operă cu rolul Don Giovanni (deşi aveam doar 21 de ani), într-o producţie-eveniment la 250 de ani de la naşterea lui Mozart. Apoi am susţinut şi alte roluri, dar din păcate după doar un an au hotărât ca soliştii să nu mai fie angajaţi, ci doar invitaţi, însă am avut multe spectacole pe lună, între 2006-2008, debutând în Contele din *Nunta lui Figaro*, în Malatesta sau Oneghin. De atunci au început şi contractele în străinătate. Nu am vrut să mai particip la concursuri, care, cum spunea Bartok, sunt… pentru cai. Dar au venit cei de la Cardiff şi au insistat să mă duc - nu cred că am cântat prea grozav, mai ales că seara sărbătorisem un prieten. M-au sunat să-mi spună că… am reuşit, aşa că am ajuns în finală şi la secţiunea lied şi la cea de operă – din 3.000 de candidaţi au ales doar 25, eu am primit un premiu special, deşi eram cam bolnav. Au venit la mine foarte mulţi impresari, m-au chemat şi la Metropolitan, propunându-mi să intru la studioul lor, dar am preferat Europa, mai ales că… nu-mi place să zbor cu avionul. La Salzburg era un proiect pentru tineri, unde din toată lumea au ales 11 solişti, aşa că am lucrat 2 luni, dar curând am fost întrebat dacă ştiu Leporello, pentru că eram invitat să cânt rolul la… Covent Garden, având la dispoziţie doar o săptămână să-l pregătesc, aşa că am preferat rolul Masetto, pe care însă… nu-l cântasem niciodată. Practic l-am învăţat în 3 zile şi l-am cântat – în 2008 - cu Kwieczen în rolul titular şi cu Papano la pupitru;

apoi m-au reinvitat să debutez în Figaro, în ianuarie 2011. Adevărul este că la Salzburg (unde am lucrat cu Barbara Bonney, Thomas Quartshoff, Franz Grundheber, Michael Shade), m-a auzit Peter Katona, care mi-a cerut să cânt aria lui Figaro şi probabil în urma acelei audiţii m-au solicitat la Londra. După Cardiff m-au căutat cei de la Staatsoper, am avut şi alte oferte, dar am optat pentru München – îmi place spiritul german, îmi place Wagner şi cred că Opera de aici este cea mai bună. Am apărut în Marcello, Sharples, Guglielmo în *Cosi fan tutte* alături de Laura Tătulescu şi Thomas Allen, în Masetto din *Don Giovanni* din nou cu Laura şi Kwieczen. Pe de altă parte, la Bordeaux am debutat în Wotan, iar aici mi-au propus să susţin rolul Ford, crezând că… l-am cântat de multe ori, deci a trebuit să intru în spectacol fără nicio repetiţie de scenă. Adevărul este că Adrian Morar, cu care colaborasem la Cluj, în perioada în care era director artistic la Opera din Bucureşti m-a invitat acolo pentru Don Giovanni, dar nu am dat curs propunerii. La München am cântat şi în *Carmina burana*, la Bordeaux m-au rechemat pentru Belcore şi pentru concerte. Aici învăţ enorm, vreau să mă pregătesc acest la nivel artistic. Am primit invitaţii în Elveţia, Olanda, Italia, pentru rolul Figaro din *Nunta lui Figaro*, dar eu prefer Contele, pe care urma de altfel să-l cânt în turneu în Japonia, dar atunci nu am considerat că este cazul să-l abordez (încă). Pentru unele partituri, am simţit că era prea devreme. Vocea nu trebuie obosită…

Iar după astfel de performanţe europene, l-am ascultat, în fine, şi la ONB, fie şi în Festival…

Interviu de **Anca FLOREA**

Bienala „Muzica azi“ şi Simpozionul de muzică contemporană de la Curitiba

Sorin LERESCU

Impresii dintre cele mai bune despre prima ediţie a Bienalei de muzică contemporană „Muzica azi“ şi a Seminarului de iarnă de muzică contemporană de la Curitiba (1st Biennial Festival “Music Today / Winter Seminar of Contemporary Music in Curitiba), manifestări care au avut loc în Brazilia între 29 august – 4 septembrie 2011.

Organizate cu mult entuziasm şi profesionalism de un grup de compozitori brazilieni reuniţi în cadrul Departamentului de Arte al Universităţii Federale din Curitiba – instituţie de învăţământ superior de stat, care împlineşte anul viitor un secol de existenţă – cele două evenimente muzicale internaţionale au marcat un început de bun augur, aş zice, în ceea ce priveşte reflectarea fenomenului muzical contemporan într-unul din cele mai importante centre culturale, artistice şi universitare din Brazilia: Curitiba.

Mauricio Dottori, Harry Crowl, Márcio Steuernagel sunt câteva nume de compozitori brazilieni contemporani reprezentativi pentru evoluţiile estetice din muzica de azi, din cea mai mare ţară de pe continentul sud-american. Concludente, în acest sens, sunt lucrările lor pe care le-am ascultat în Festival, în concertul susţinut de „Duo Fla-∏“ (flaut şi pian): *As a flower and its butterfly: Symbiosis* de Márcio Steuernagel, *Quattro scene di Fla-π ed Euridice* de Mauricio Dottori şi *Solilóquio* de Harry Crowl.

Márcio Steuernagel este directorul executiv al Festivalului, un compozitor interesant dar şi un dirijor de mare talent.

Mauricio Dottori, directorul artistic al Bienalei şi conducătorul Departamentului de Arte al Universităţii Federale din Parana, este un compozitor care ştie să construiască un traiect sonor cu dezinvoltură şi simţ al proporţiilor.

Harry Crowl, director artistic al Orchestrei Filarmonice din Parana, fost preşedinte al Secţiunii braziliene a Societăţii Internaţionale de Muzică Contemporană (ISCM-Brazilian Section), este un nume de referinţă în peisajul componistic brazilian şi internaţional.

Am cunoscut la Curitiba şi alţi compozitori brazilieni din toate generaţiile, unii dintre ei trăind în Germania sau Austria: Felipe Ribeiro, Fernando Riederer, Jaime Wolfson, Vinícius Giusti, Bryan Holmes, Fernando Rocha, Fernando Kozu, Flíblio Ferreira de Souza, Roberto Victorio, Alexandre Torres Porres, dar şi un tânăr violoncelist şi compozitor austriac, de origine poloneză, căruia îi prevăd o carieră stralucită în anii ce vin: Tomasz Skweres.

Am remarcat la Curitiba şi un opus cameral al unei tinere compozitoare din Statele Unite, Tania Lanfer: *I Have Come on Foot*.

Festivalul a avut ca invitaţi ansambluri şi interpreţi din Brazilia: „Duo Fla-∏“ (Curitiba), „Duo Fernando Rocha e Ana Cláudia Assis“ (Belo Horizonte), „2dB Duo“ (Rio de Janeiro), „Trio Sextante“ (Cuiabá), dar şi din Europa: „Platypus - Ensemble für neue Musik“ (Viena, Austria), Ansamblul „Cross.Art“ (Stuttgart, Germania).

Programele de concert au inclus lucrări importante semnate de nume mari ale muzicii contemporane: Karlheinz Stockhausen, Steve Reich, Helmut Lachenmann, Nikolaus A. Huber.

Au fost şi două concerte simfonice, cel de-al doilea cu participarea ansamblurilor „Platypus“ şi „EntreCompositores“.

Primul concert, organizat în cadrul Concursului Naţional de compoziţie CCTG/OSP/UFPR (), a fost susţinut de Orchestra Simfonică din Parana, dirijată de Márcio Steuernagel. Au fost prezentate publicului şi juriului de compoziţie, din care am făcut parte, cele 5 lucrări ajunse în finală semnate de: Carlos Alberto F. dos Santos (din São Paulo) (*Abertura Paranaense: O Fandango Mutante*), Rogério Krieger (din Curitiba) (*Motus Sinfonicus*), Fernando Kozu (din Maringá) (*Os Passos no Rastro*), Luciano Leite Barbosa (din Rio de Janeiro) (*Rotações*), Flíblio Ferreira de Souza (din Curitiba) (*Terra Incógnita*).

Câştigătorul merituos al acestei prime ediţii a Concursului naţional de compoziţie CCTG/OSP/UFPR a fost Flíblio Ferreira de Souza.

În cel de-al doilea concert, Orchestra Filarmonică a Universităţii Federale din Parana, dirijată de Jaime Wolfson, Lucas Ferreira Fruhauf şi Marcell Silva Steuernagel, a propus publicului lucrări pentru ansambluri instrumentale şi orchestră – unele dintre ele în primă audiţie – semnate de tineri compozitori: Simon Vosecek (*Migraine/Enxaqueca*), Lucas Fruhauf (*O tempo, o frio e os rumores*), Vinicius Giusti (*Sensos*), Alexandre Torres Porres (*(i)Re(f||v)erência*), Tomasz Skweres (*Concerto para Violoncelo e Orquestra*), Márcio Steuernagel/Orlando Scarpa Neto (*Alle Sterne’*), Fernando Riederer (*Alento III*).

În ceea ce priveşte prezenţa mea la Curitiba, am fost invitat de organizatori să susţin o conferinţă la Departamentul Arte al Universităţii Federale din Parana, în cadrul Seminarului de muzică contemporană. Le-am vorbit celor prezenţi – profesori de compoziţie, studenţi, masteranzi, compozitori invitaţi în Festival – despre muzica românească de azi şi despre festivalurile de muzică contemporană din România.

Am dat, totodată, un interviu la Radio Parana. Amfitrion a fost Harry Crowl, cel care realizează de ani de zile emisiuni de muzică contemporană, multe dintre ele dedicate creaţiilor contemporane româneşti.

Lucrarea mea *Soli Insieme*, pentru flaut, pian şi percuţie a fost interpretată în cadrul Bienalei în concertul susţinut de „Duo Fla-∏“. Celor două interprete, flautista Valentina Daldegan şi pianista Beatriz Furlanetto li s-a adăugat percuţionistul Luís Fernando Diogo.

Am avut plăcerea şi onoarea să-l întâlnesc la Curitiba pe dl. Orcival Henning, consulul onorific al României, cu reşedinţa în capitala Statului Parana.

M-am bucurat să-l revăd la Curitiba şi pe tânărul pianist şi compozitor Raul Passos, pe care l-am avut audient la Bucureşti, în 2009, la cursurile mele de compoziţie de la Facultatea de Muzică a Universităţii *Spiru Haret* (în prezent Facultatea de Arte).

Iată cum vizita lui Harry Crowl la Bucureşti, în 2006, ca invitat al Secţiunii Naţionale Române a Societăţii Internaţionale de Muzică Contemporană (SNR-SIMC), la ediţia din acel an a Festivalului internaţional „MERIDIAN, Zilele SNR-SIMC“, a însemnat începutul unor relaţii de colaborare dintre cele mai fructuoase între compozitorii români şi cei din Brazilia.

Până la urmă, schimbul acesta de idei şi de experienţe estetice, în general, ne face să ne simţim mai aproape unii de alţii şi, în ultimă instanţă, să comprimăm distanţele geografice prin punţi de frumos şi de expresie artistică.

Între sacru şi profan

George BALINT

„Atunci cînd drumurile sunt înflorite nu trebuie întrebate unde duc”, scrie în paginile de prefaţă din caietul-program al Festivalului Internaţional „Zilele muzicii contemporane” de la Bacău. În urmă cu 25 de ani, câţiva muzicieni promotori ai spiritului modern – compozitorul Liviu Dănceanu, mentorul ansamblului *Archaeus*; fagotistul Pavel Ionescu - actualul director al Filarmonicii „Mihail Jora”-, alături de ceilalţi doi prieteni şi membri ai trioului *Syrinx* (flautistul Dorel Baicu şi obositul Dorel Gliga); dirijorul Ovidiu Bălan, directorul de atunci al aceleiaşi filarmonici (în prezent director de onoare al Festivalului), au pus temei pentru o nouă cale în muzică, sub forma unei sărbători dedicate muzicii de secol XX. Primul de acest gen în arealul românesc, mic în alură (patru zile a câte un concert cameral şi/sau simfonic), dar bogat în substanţă (prin valoarea lucrărilor şi a interpretărilor), acest festival a crescut consecvent în numărul anilor, generând cu timpul simetrice reflectări într-o serie de alte festivaluri, din capitală şi alte centre culturale din România.

În calitatea de conceptor al programului, Liviu Dănceanu a tematizat literar fiecare zi de concert cu expresia unui interval definit prin câte o pereche de limite generice: „între valoare şi succes” – concertul ansamblului *Archaeus*; „între tradiţie şi modernitate” – concertul trioului *Syrinx*; „între sacru şi profan” – concertul Filarmonicii „Mihail Jora”; între noi şi Bacovia” – recitalurile mezzo-sopranei bucureştene Antonela Bârnat, în compania pianistei Ozana Kalmuski-Zarea (consultant şi director artistic al Filarmonicii din Bacău), şi a formaţiei instrumentale „*Trio Ateneu*”.

Am avut ocazia să audiez nemijlocit unicul concert de factură simfonică, programat în a treia seară a festivalului. Un arc genuistic de tip clasic (*simfonic*, *concertant*, *simfonic*), articulat din trei opusuri româneşti, sugerând din diferite unghiuri coresponedenţa cu genericul tematic. Astfel, între *Ison I* - versiunea pentru orchestră mare (1973) şi *Ison II* - pentru 4 partide de câte 4 suflători solişti şi 4 percuţionişti (1976), ale maestrului Ştefan Niculescu, s-a situat piesa unuia dintre cei mai remarcabili discipoli ai lui, Liviu Dănceanu cu al său *Concerthymne*, op.133 - pentru pian şi orchestră de coarde (2010). De-a lungul întregului program ne-am aflat constant într-un etos nuanţat de perspectiva sacrului, atât ca stare cât şi ca finalitate a unei deveniri dinspre profan sau, altfel spus, a unei metamorfozări spirituale înspre sacru. Pe de altă parte, dramaturgia sonoră s-a formulat predominant în arhetipul heterofoniei, statuată de Ştefan Niculescu, cu riguroase argumente teoretice şi prin temeinice compoziţii muzicale, drept una din cele patru categorii sintaxice din care derivă totalitatea genurilor muzicale. Într-un remarcabil articol publicat în „Romania literară” (nr. 19 / 2002), referindu-se la viziunea teoretică a acestui titan al gândirii muzicale moderne, compozitorul Dan Dediu menţionează: *„Trei sunt ideile fundamentale ale gândirii muzicale a lui Ştefan Niculescu: 1) raportul dintre unu şi multiplu, 2) teoria sintaxei muzicale (din care se profilează cercetarea şi aplicarea aprofundată a eterofoniei), 3) principiul “coincidentia oppositorum”. Toate celelalte idei derivă din acestea.[...] Totodată, în planul ţesăturii muzicale, Unu devine la Niculescu (prin continuarea ideilor enesciene) unisonul, apoi - prin cizelare - obiectul sonor punctual (fie el sunet, ca în Unisonos şi Ison II sau acord* (pachet sonor n.n.), *ca în Ison I). Multiplicitatea, pe de altă parte, va fi asimilată mai întâi cu textura (o zonă muzicală aglomerată, ce conduce spre o percepţie globală a sonorităţii), apoi - pe parcursul timpului - se va închega în “spectrul plus diatonie” (cum îl numeşte Ligeti) din Cantos sau agregatele acordice imense, asemenea unor coloane de foc din Deisis şi Litanii. [...] Principiul “coincidentia oppositorum” (circumferinţă şi centru la Nicolaus Cusanus) este la Ştefan Niculescu cupola concepţiei sale despre muzică. Îl întâlnim pretutindeni: în lucrările simfonice şi în cele camerale, în macrostructură şi în microstructură. Este, în fapt, expresia concentrată a aspiraţiei creatorului către integralitate.”*

Un alt aspect, neteoretizat ca atare, dar practicat de Ştefan Niculescu în creaţia sa, este raportul dintre continuitate şi discontinuitate, prin care dimensiunea temporală a formei se relevă în plan agogico-dinamic. Spre deosebire de organizarea modală, melodică sau armonică, prin care forma se mulează spaţial, din afară, organizarea mişcării (modurilor şi straturilor de pulsaţie) ridică forma dinăuntru timpului, ca un relief profilat de energiile telurice, de adâncime. Survine astfel o suspendare a trecerii (alterităţii), prin convertirea spre transcendenţă a sensului entropic, propriu lumii „căzute”. În mai toate situaţiile forma opusurilor niculesciene tinde să desprindă spiritul de dor, călăuzindu-l protector către plenitudinea solarităţii. De aceea putem spune că muzica sa este sacră fără a fi religioasă, deşi Niculescu omul era profund religios şi, cum spune compozitoarea Livia Teodorescu, *„de o moralitate încă neînţeleasă la adevărata sa valoare*”. Totodată, muzica lui Ştefan Niculescu mai are o serie de valenţe aparent paradoxale: este purificatoare fără a fi terapeutic-ambientală, redundantă, ori excesiv abstractă sau elitistă; serveşte devenirii fără condiţia vreunui protocol de oficiere (într-un cadru ideologico-estetic); este clasică fără a fi revolută; exprimă eticul fără a fi moralizatoare. În cele din urmă, edifică prin ea însăşi un templu al tăcerii-în-sunet, fără a pune în centru rostirea vreunui idol. În această taumaturgică tăcere lăuntrică, sublimată prin ascultarea sunetului ca Sine, până şi rostirile gândului pot fi septice. Căci ce mai poţi spune (cu rost) în prezenţa Prezenţei, care tocmai ţi se dăruie? *Ison II* evocă o atare stare, de necontenindă prezenţă, necontenit-creatoare.

Temerara întreprindere de a „oficia” sonoritatea celor două capodopere niculesciene în aceeaşi seară de concert a stat sub semnul reuşitei, evoluţiile instrumentiştilor simfonicului băcăuan împlinindu-se artistic sub bagheta reputatului dirijor Ovidiu Bălan, inclusiv în piesa mediană, a concertului semnat de Liviu Dănceanu, unde, pe podiumul solistic s-a aflat pianistul Horia Maxim. În plus, la *Ison II*, am remarcat amplasamentul scenic al diferitelor partide de suflători şi percuţie conform indicaţiilor din partitură (aspect care nu se respectă, de cele mai multe ori).

Concerthymn se înscrie într-o serie mai amplă de lucrări în care Liviu Dănceanu alege modurile bizantine ca primă sursă pentru organizarea melodică. Materialul sonor pare să se adecveaze natural sintaxei heterofoniei, predominantă la nivelul ansamblului de coarde, în vreme ce pianul se desprinde adesea în formulări omofone sau monofone, ca de coral cu caracter imnic. Dramatismul se accentuează printr-o netă delimitare expresivă între solist şi orchestră, în baza relaţiei unu-multiplu. Astfel, în vreme ce orchestra murmură dens-heterofon, pianul dezvoltă o retorică cu accente romantice, simple dar articulat-declamatoare, într-un stil consecvent sieşi, indiferent dacă se află în segmente pur solistice, cadenţiale, ori acompaniat de orchestră. Forma se propagă în etape de dimensiuni asemănătoare, bazate pe modurile octoihului bizantin, şi în a căror finalitate texturalitatea vocilor orchestrale converge de fiecare dată ascensional pe câte un sunet-treaptă redat la unison. Domină un etos minor, marcat de melodism. Horia Maxim mi s-a părut a fi pus cu elocvenţă accentul interpretativ pe perspectiva solitudinii unei conştiinţe ţărmurite de jur-împrejur de vălureala unor umbre profane. În fond, toată rostirea pianului este o amplă doină-imn-rugăciune care, pe vreme ce trece se transfigurează, devenind de la stadiul de strigăt – din durerea de-a fi, la cel de laudă – ca bucurie şi recunoştinţă pentru harul primit întru fire.

Lansare CD – Viorel Munteanu

Unul din evenimentele petrecute în câmpul celei de a 25-a ediţii a Festivalului internaţional Zilele Muzicii Contemporane de la Bacău (4-7 oct.) l-a constituit lansarea CD-ului IV, dintr-o serie cu lucrări semnate de compozitorul Viorel Munteanu, lider al filialei ieşene a UCMR, în prezent şi rector al Universităţii de arte "George Enescu" din Iaşi. Prefaţat literar cu un remarcabil text semnat de regretatul compozitor şi muzicolog Dan Voiculescu şi sub auspiciile unor valoroase interpretări, pe acest nou CD apărut de curând la Editura Muzicală sunt grefate patru piese camerale, având diferite formule instrumentale de factură clasică: Ipostaze - variaţiuni pentru clarinet şi pian (Doru Albu, Aurelia Simion); Sonata pentru vioară şi pian (Cristian Pintilie, Mihaela Constantin); Invocaţii pentru clarinet solo (Dumitru Sâpcu); Concertino pentru flaut, oboi şi fagot (Trio Syrinx - Dorel Baicu, Dorin Gliga, Pavel Ionescu).

Deopotrivă în expresiile mai lirice sau mai abstracte, aspectul unificator al tuturor lucrărilor de pe acest album discografic îl reprezintă stilul retoric, deosebit de sugestiv. Deşi instrumentale în fapt şi caracter, melodiile devin personaje rostitoare, "cuvintele" răsunând cu firească spontaneitate în imaginaţia ascultătorului. Într-o remarcabilă alura scenică, instrumentele dialoghează la propriu, în replici a căror dinamică mimează un joc al disputei, nuanţând uneori de lirism, forma deducându-se atât din subiect cât şi din caracterul (tonul) "discuţiei". Melodia, ritmul şi armonia îşi acordă pe rând momentul de prioritate. Timbrul este insăşi vocea personajului muzical a cărui stare de spirit o "trădează". Nu întâmplător, fondatorul conceptual al festivalului ZMC, compozitorul Liviu Dănceanu, a programat acest episod de foaier în ziua tematizată sub genericul "între tradiţie şi modernitate", înaintea recitalului susţinut de Trio Syrinx. O fericită formulă şi pentru a sintetiza verbal muzica selectată de Viorel Munteanu pentru CD-ul de a cărui realizare şi apariţie ne bucurăm, dorindu-i o cât mai largă şi perenă audienţă.

George BALINT

Un cor din Bucovina

Gabriel POPESCU

Am afirmat dintotdeauna, în faţa studenţilor mei sau a dirijorilor mai tineri, că profesorul de muzică, dirijorul de cor trebuie să devină, mai devreme sau mai târziu – de voie sau de nevoie – un animator cultural, un apostol al instrucţiei muzicale şi al cântului coral, religios şi laic. Înţeleg prin ANIMATOR un muzician care, dublat de manager, apoi de mentor şi luptător neobosit pentru cauza muzicii corale, influenţează determinat şi determinant climatul artistic, dar şi social şi general spiritual, al zonei pe care o nutreşte şi din care îşi trage seva creativităţii: comuna, oraşul, ţara cărora le aparţine.

Am primit, cu bucurie, dovada acestor stări de fapt, în acest sfârşit de vară, lungită nefiresc şi încântător, în mirifica Bucovină, la Dorna Candrenilor, comună veche, bogată, aninată obcinilor bucovinene şi aproape lipită de Vatra-Dornei, oraş cosmopolit, cu tradiţii de "bad" habsburgic.

Prilejul acestei experienţe l-a constituit invitaţia la simpozionul cu tema „Rolul cântului coral religios în educaţia tineretului", organizat de Primăria, Consiliul local şi Parohia Comunală din Dorna Candrenilor, cu ocazia sărbătoririi a 10 ani de existenţă a corului *Eclesia* din localitate.

Dirijorul corului, acel animator, apostol şi organizator neobosit pe care îl descriasem mai sus se numeşte Gabriel Doroftiese şi este absolvent al Universităţii Naţionale de Muzică în promoţia 2005, la secţia *Muzică religioasă*. Fiu al preotului paroh Toma Doroftiese din comună, el însuşi teolog, îşi pregăteşte un doctorat la Universitatea din Constanţa sub îndrumarea Î.P.S. Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului. El a înfiinţat acum 10 ani, în primul an de profesorat la Dorna (predă muzica şi religia la Colegiul Agricol din localitate), cu elevii şi tinerii din zonă, pe care i-a pregătit, antrenat, îndrumat în tainele cântului coral, dar i-a şi sfătuit în paşii lor pe drumul devenirii profesionale şi umane.

Corul a devenit cunoscut în zonă – este membru al Asociaţiei Naţionale Corale – a participat la festivaluri şi evenimente corale locale şi naţionale, a realizat aproape o duzină de CD-uri şi are în curriculum aproape 100 de concerte. Repertoriul, preponderent religios, cuprinde lucrări de referinţă din repertoriul românesc clasic, colinde şi cântări tradiţionale, dar şi prelucrări de folclor şi chiar lucrări corale contemporane.

Întorcându-mă la evenimentul în sine, ţin să subliniez ajutorul constant pe care profesorul-dirijorul G. Doroftiese îl primeşte de la factorii locali, cu o menţiune specială pentru domnul primar Mafteiu Candrea, dar şi sprijinul duhovnicesc şi de îndrumare creativă al Î.P.S. Teodosie, mentorul spiritual şi sufletesc al tânărului dirijor.

Manifestarea a debutat cu o Liturghie şi un Te Deum la Biserica din comună, oficiate de preoţii Toma Doroftiese şi Sorin Doroftiese şi a fost onorată de prezenţa activă a Arhiepiscopului Tomisului, Î.P.S. Teodosie, ce a slujit alături de ucenicii săi. Corul *Eclesia* condus de G. Doroftiese şi de tânăra sa asistentă Petronela Tripon (talentată şi stăpână pe meşteşugul dirijoral încă de pe acum), a participat cu smerenie, prin răspunsuri de calitate artistică, la Liturghie şi la Te Deum-ul ce i-a urmat.

Apoi în sala de conferinţe a Primăriei (admirabil restaurată – fosta sală de bal a clădirii ce datează din perioada chezaro-crăiască a apartenenţei bucovinene) a fost organizat simpozionul propriu zis, moderat de cel ce semnează aceste rânduri.

În faţa unui public numeros: profesori, elevi ai şcolii din localitate, sponsori şi membri ai intelectualităţii luminate din Dorna Candrenilor, au rostit alocuţiuni conf. univ. dr. Gabriel Popescu, profesorul Gabriel Doroftiese, membri ai corului: Georgiana şi Petronela Tripon, Victoria Popescu, profesori din comună, precum şi primarul Mafteiu Candrea, care a adus în faţa publicului argumentele personale şi instituţionale pentru care este sprijinită activitatea formaţiei corale *Eclesia* şi a dirijorului său.

Manifestarea s-a încheiat cu un superb, rafinat recital de lied şi operă, susţinut de trei artişti lirici clujeni, ce au încununat o înşiruire de evenimente memorabile pentru Dorna Candrenilor, pentru viaţa culturală a zonei, transformând simpozionul într-o realizare de nivel naţional.

Având toate aceste impresii atât de proaspete în memorie, consider necesară o reverenţă şi un umăr permanent de sprijin pentru aplicatul dirijor-animator Gabriel Doroftiese, pentru toţi oamenii curaţi, sinceri şi iubitori de muzică bună, de artă corală, din inima nealteratei Bucovine.

Muzică clasică indiană în Festivalul „Enescu”

Vânători de experiențe inedite, iubitori de exotic, cunoscători ai tradiției muzicale indiene sau doar curioşi, cu toții am renunțat în seara zilei de 18 septembrie la concertul susținut de *Royal Liverpool Philharmonic Orchestra* la Sala Palatului, pentru a asculta la Sala Radio recitalul de sarod al lui Amjad Ali Khan şi al fiilor săi Amaan şi Ayaan Ali Khan, desfăşurat în cadrul seriei *World Music* a Festivalului „George Enescu”. Ar fi impropriu dacă aş afirma că cei trei interpreți au fost acompaniați la *tabla* (instrument de percuție acordabil specific pentru muzica din Nordul Indiei) de Vineet Vyas şi Satyajit Talwalkar (nu înțeleg de ce au fost omişi din orice material promoțional), deoarece execuția ritmurilor indiene denumite *talas* reprezintă o artă în sine.

Cunoscut încă din Antichitate, sarodul este, alături de sitar, unul din cele mai îndrăgite instrumente cu corzi ciupite din Nordul Indiei, Bangladesh şi Pakistan, despre care se afirmă că este originar din rubabul afgan.

Se face adesea o gravă confuzie între muzica indiană şi cea de Bollywood. Muzica indiană savantă are un grad ridicat de complexitate şi este organizată într-o manieră total diferită față de cea europeană. Cântată de ansambluri mici, este construită pe baza unor structuri sonore denumite *raga*, fiecare dintre acestea exprimând o anumită stare şi fiind pusă în legătură cu momente ale zilei şi ale anului. Există peste 30 000 de scări muzicale pe care sunt create o multitudine de genuri. Compoziția muzicală este doar o schemă pe care interpretul improvizează în conformitate cu reguli stricte. Precizia intonațională este extrem de importantă, acordajul fiind uneori diferit de la un mod la altul. Ornamentația face parte din construcția *ragas*-ului şi este elementul stilistic definitoriu.

Ustad Amjad Ali Khan (Ustad înseamna *profesor* sau *maestru* în limba arabă) este descendent al şcolii Senia Bangash stilul *Hindustani* (muzica clasică din Nordul Indiei, în care sunt prezente influențe persane). În tradiția indiană, apartenența la şcolile muzicale nu este de tipul absolvenței occidentale, arta fiind transmisă de la *guru* la discipol, asemeni practicilor spirituale. Amjad Ali Khan este reprezentantul celei de a şasea generații a acestei celebre şcoli, tatăl şi maestrul său, Ustad Haafiz Ali Khan, fiind muzicianul angajat al casei regale din Gwalior. Amjad Ali Khan este prezent pe scene din întreaga lume (Carnegie Hall, Royal Albert Hall, SPLANADE Singapore, Palais beaux-arts, Mozart Hall din Frankfurt, Chicago Symphony Center, St. James Palace sau Opera din Sydney, Australia sunt câteva exemple), fiind acum la a doua sa vizită în România.

Din programul de sală a lipsit ... programul. Explicația a dat-o chiar starul serii: muzicienii indieni nu îşi stabilesc piesele pe care le vor interpreta decât cu puțin timp înainte de concert, depinzând de starea interioară care trebuie să fie în concordanță cu ethosul *ragasului*.

Deşi cei trei interpreți au adus pe scena Sălii Radio muzică clasică indiană, un anumit compromis tot a trebuit făcut. După cum am menționat anterior, *ragas*-urile sunt legate de anumite momente ale zilei şi o execuție conform tuturor regulilor şi respectând structura standard durează în medie 2 ore. Amjad Ali Khan a explicat că un concert tradițional ar fi putut să înceapă la 10 seara cu ragasuri interpretate de fiii săi (primele 5 ore), iar el ar fi concluzionat, spectacolul putând dura astfel până la ora 7 dimineața. Cel puțin inconfortabil pentru creierul occidental mereu în alertă şi pentru oamenii care colecționează experiențe fără a avea răgaz pentru ei înşişi. Protagoniştii s-au rezumat astfel la compoziții mai puțin elaborate, părțile introductive (*alaap*) fiind micşorate sau chiar eliminate. Un alt compromis a fost înlocuirea *tampurei* cu un ison generat electronic.

Seara a fost deschisă de însuşi Ustad Amjad Ali Khan cu celebrul bhajan *Raghupati Raghava*, cântecul devoțional preferat de Mahatma Ghandi. Dacă muzica europeană îi celebrează în acest an pe Liszt şi pe Mahler, pentru India este *Anul Tagore*, împlinindu-se 150 de ani de la naşterea sa. puțini cunosc activitatea sa muzicală a poetului. Recitalul a continuat astfel cu un cântec din Bengal pe versurile lui Rabindranath Tagore, urmat de partea rapidă a *ragului Durga*. Shri Durga este Marea Zeiță, Mama Universului , cea care îşi salvează devoții în orice împrejurare. Un moment foarte bun pentru interpretare acestui Raga, deoarece se apropia *Navaratri*, sărbătoarea în care timp de 9 nopți este venerată Zeița.

Al doilea segment al concertului i-a adus pe scenă pe cei doi fii ai maestrului, Amaan şi Ayaan Ali Khan, care au interpretat *Raag Rageshree* în două construcții ritmice diferite, prima in 10 timpi şi a doua în 14 timpi, urmat de *Raag Bihag*. Amaan, mai experimentat, a strălucit în improvizații, însă cei doi percuționişti au oferit momentele de virtuozitate într-o sincronizare perfectă.

Nu aceeaşi sincronizare a fost posibilă în momentul în care cei trei muzicieni s-au reunit pentru ultimul moment al spectacolului, când Ayaan era mereu în urmă. În interpretarea lui *Raag Kirwani*, Maestrul a dominat întregul spectacol, improvizațiile sale fiind tehnic mult peste nivelul celor realizate de Aman şi Ayaan. O surpriză a fost introducerea în temele de improvizație a *Perinițe*i transpusă *Raag Kirwani.*

Publicul românesc are extrem de rar şansa de a lua contact cu adevărata artă indiană. Există ONG-uri care cu au avut sprijinul Ambasadei Indiei pentru a promova cultura indiană, însă atât la festivalul *Namaste India*, cât şi cu alte ocazii, s-a mers mult prea mult pe *fusion* în detrimentul autenticului, ajungându-se până la kitch. Surprinzător, câțiva artişti români care au studiat un număr de ani în India au avut inițiativa de a susține recitaluri de muzică clasică indiană pe diferite scene din Bucureşti şi din țară.

Foarte interesantă a fost introducerea seriei *World Music* în Festivalul *Enescu*, ce a conținut spectacole cu muzică din diferite conțuri ale lumii, dar şi muzică contemporană cu influențe exotice. Concertul familiei Ali Khan a fost un binevenit suflu de autentic, în ciuda concesiilor care s-au făcut pentru scena bucureşteană. Am admirat în această seară de septembrie un adevărat artist indian cu un puternic fond spiritual, al cărui crez este sinceritatea artei manifestată prin „sunetul pur” (Articol realizat în colaborare cu **Anne-Marie Ene**, specialist în muzică clasică indiană, stilul *Hindustani*).

Cleopatra DAVID

Concursul ŞTEFAN RUHA

Grigore CONSTANTINESCU

Împlinirea a optzeci de ani de la naşterea marelui artist Ştefan Ruha a coincis, la începutul lunii octombrie, cu tradiţionalul festival „Zile muzicale sătmărene" şi desfăşurarea celei de a III-a ediţii a Concursului internaţional de vioară „Ştefan Ruha Istvan" (7 – 9 octombrie). Evocarea personalităţii muzicale omagiate ne sugerează un impresionant drum de împlinire, de-a lungul carierei. Vorbind despre tânărul muzician, unul dintre criticii care i-au urmărit primele decenii de solistică, Jean-Victor Pandelescu, ne oferă o descriere impresionantă a evoluţiilor sale concertistice. Într-o cronică publicată în 1953 citim: „*Temperament viguros şi năvalnic, dispunând de o forţă artistică înnăscută, Stefan Ruha cântă cu naturaleţe şi uşurinţă. În mâna sa, vioara...pare o jucărie minunată. Violonistul posedă nu numai uşurinţa execuţiei, dar şi căldura unui ton plin şi puternic ce răzbate departe şi care, în sunetele grave, sunt de o răscolitoare forţă emotivă.*" După laurii cuceriţi în acea perioadă la Concursul naţional al tinerilor solişti şi la Festivalul Tineretului şi studenţilor din 1953, numele interpretului se impune prin numeroasele sale performanţe. Este de menţionat că personalitatea lui Stefan Ruha, la momentul respectiv strălucind prin tinereţea talentului său, s-a făcut remarcată în lumea muzicii prin laurii confruntărilor competiţionale (P.I. Ceaikovski-Moscova, Jacques Thibaud-Paris) şi cucerirea Premiului I în prima competiţie internaţională dedicată, în 1958, lui George Enescu. Istoria Festivalului şi concursului enescian rămâne astfel pentru totdeauna legată de numele lui Stefan Ruha, de victoria sa artistică, ceea ce a urmat în drumul vieţii parcă ar fi, simbolic, consecinţa momentului. Simpozionul dedicat memoriei muzicianului, desfăşurat în timpul concursului la care am asistat acum, a demonstrat cu prisosinţă ideea aceasta în cuvântul participanţilor şi proiecţia filmului realizat de doctoranda Mirela Capătă din Cluj-Napoca.

Sub conducerea lui Rudolf Fatyol, directorul general al Filarmonicii „Dinu Lipatti" din Satul Mare, această ediţie a reunit în juriu reprezentanţi ai violonisticii din România – Daniel Podlovski, Mihaela Tomescu, preşedinta fundaţiei *Remember Enescu*, din Ungaria – Śarosy Gyorgy de la Debrecen, şi Duşen Kaseinov, din Turcia, Ankara şi subsemnatul din partea Uniunii Criticilor Muzicali. Problema participărilor competiţionale, în această perioadă, continuă să fie critică, astfel, din cei 15 violonişti înscrişi, au participat doar 8, selecţia drastică reducând participarea, în etapa a doua, la doar 4, din care finaliştii cu obţinut două premii. Este vorba de studentul Valentin Şerban de la Universitatea Transilvania, îndrumat de maestrul Ilarion Ionescu Galaţi şi studentul Gyenge Tibor, îndrumat la Hochscüle din Gratz de către solista Silvia Marcovici. Problemele observate în timpul desfăşurării competiţiei au făcut remarcate performanţele de tehnică şi obţinerea unor versiuni convingătoare în repertoriu (pentru concerte de Mozart, Ceaikovski, Glazunov, sonate solo de Bach, piesa obligatorie – *Dansuri româneşti* de Bartok). Selecţia destul de severă ţine seama şi de moştenirea artistică a măiestriei solistului şi profesorului Ştefan Ruha, obligatoriu de păstrat în criteriile de evaluare pentru juriu. În atmosfera pozitivă a climatului festivalier (cu recitaluri susţinute de Dan şi Liana Podlovski, Bianca, Remus Manoleanu şi actorul Victor Rebengiuc, simfonicul Filarmonicii dirijate de Franz Lamprecht), reţinem talentul tânărului Valentin Şerban, deţinătorul premiul I datorită interpretării expresive şi artistic argumentate a *Concertului* de Glazunov. În harta competiţională a vieţii muzicale româneşti, această a III-a ediţie apreciem că se înscrie pe linia exigenţei şi calităţii ce conduce participanţii spre alte întreceri de tineri maeştrii şi, fireşte, afirmări în cariere internaţionale. Valentin Şerban este unul dintre candidaţii unui un astfel de viitor.

Duelul viorilor

Grigore CONSTANTINESCU

Creativitatea, în gândirea unui organizator de stagiune, se poate îndrepta nu numai spre repertoriu, ca succesiune de evenimente. Totodată, regăsim interesul său în ideea de spectacol, capabilă a atrage interesul publicului care, dornic să asculte, este captat şi de ambianţa unor reprezentări scenice surprinzătoare. O recunoaşte muzicologul Oltea Şerban Pârâu ca autor al turneului extraordinar de recitaluri intitulat „Duelul viorilor". Itinerant ca desfăşurare, turneul a propus întâlnirea a doi interpreţi români de renume în actualitate – Liviu Prunariu şi Gabriel Croitoru – însoţiţi în acelaşi parteneriat de pianistul Horia Mihail, pentru călătoria lor muzicală desfăşurată între 26 septembrie şi 6 octombrie (Târgu Mureş, Braşov, Bucureşti, Cluj Napoca, Timişoara, Craiova). Proiectul este performant din mai multe puncte de vedere căci, spune Oltea Şerban Pârâu în programul de sală al evenimentului: „Duelul viorilor este, la prima lui ediţie, întâlnirea a trei trasee artistice diferite ajunse la maturitate, care se confruntă simbolic pe scenă atrăgând atenţia asupra unor performanţe individuale care merită mai multă vizibilitate decât cea de care beneficiază fiecare în parte." Se adaugă la aceste observaţii, faptul că interpreţii aduc pe scenă perspectiva istorică a legendei, prin instrumentele cu care cântă, Liviu Prunariu pe o vioară Stradivarius (construită în 1694, vioară oferită de Orchestra Concertgebow din Amsterdam), iar Gabriel Croitoru pe o vioară Guarneri del Gesu (construită în 1730 de celebrul lutier Giuseppe Guarneri, vioară ce a aparţinut lui George Enescu). Să recunoaştem, realizarea duelului vine din abilitatea mânuirii arcuşelor, nu din identificarea noastră cu experienţa de audiere a celor două viori, cu o sonoritate oricum „vrăjită" . Deci, spectacolul a aparţinut mai ales celor doi maeştrii, invitaţi ai studioului de concerte, unde se desfăşura, pe scenă ...duelul. Alcătuirea programului are o anume strategie, în care Liviu Prunariu, pe deoparte, cântă muzică romantică lirică (Ceaikovski, Brahms, Massenet) şi virtuoză (Bazzini) iar Gabriel Croitoru răspunde cu piese celebre din repertoriul unor violonişti de la pragul secolului XX (Sarasate, Provost, Kreisler). Odată parcursă etapa „reverenţelor", am impresia că a urmat seria surprizelor, când cei doi violonişti au dialogat pe muzică aproape necunoscută în repertoriul de recitaluri (**Grand Duo op. 57** de Beriot, **Duo în re major** de Spohr), atrăgându-l pentru final şi pe pianistul care îi susţinuse în microrecitalurile din prima parte, pentru cele **Cinci piese** de Şostakovici. Nu trebuie să ne întrebăm cum s-a ales acest repertoriu, dar merită să mulţumim artiştilor pentru cum l-au cântat. Biografiile lor, deşi diferite, au ca reper comun al carierei atracţia sentimentală pentru pământul natal. Captivantă idee, apreciabilă reuşită care, cum spune tot Oltea Şerban Pârâu, devine un „motiv ca Duelul viorilor să continue mult timp de aici înainte în ipostaza lui de proiect cultural naţional." Răspunsul de sprijin al coproducătorilor (TVR 3, Radio România Regional), partenerilor (Muzeul naţional „G. Enescu, Direcţia Formaţii Muzicale Radio Romania), cofinanţatorilor (AFCN), susţinătorilor şi sponsorilor ni se pare firesc pentru acest prim eveniment din serie, dar şi pentru ceea ce defineşte ideea unui spectacol muzical de „cursă lungă".

Prima ediție a Festivalului "Per - Art" (I)

Mariana POPESCU

Prima ediție a Festivalului Internațional de Creație şi Interpretare "PER-ART", s-a desfăşurat în perioada 29 august – 11 septembrie 2011, la Constanța, având ca generic o temă sugestivă: "*Spațiul poetic al Mării Negre*" ("*Black Sea Space Poetry*"), sub patronajul Universității Ovidius din Constanța – Facultatea de Arte (Catedra de Arte Plastice şi Decorative).

Numele festivalului *Per – Art* îşi are originea în egipteana veche, însemnând *Templul Artelor*, care „transcende toate culturile şi religiile".

Directorul Festivalului, conf. univ. dr. Daniela Țurcanu Caruțiu a prezentat motivația organizării Festivalului: „artele vizuale, alături de muzică pot să creeze un tot unitar şi să dea o identitate a locului, care se extinde în Bazinul Mării Negre şi care trece prin spațiul ortodox, catolic şi musulman şi recuperează toate culturile prezente şi trecute, asemeni spiritului poetic al lui Ovidius, care traversează epocile şi domină astăzi spațiul Mării Negre".

Organizarea Festivalului pe două secțiuni: Creație Arte Vizuale şi Interpretare Muzicală, a favorizat implicarea în Proiect a 32 studenți din şase țări: Serbia, Moldova, Ucraina, Turcia, Portugalia, România: Facultatea de Muzică din Oradea, Universitatea Națională de Muzică Bucureşti, Facultatea der Artă - Universitatea „Ovidius" Constanța, Academia de Muzică „Gheorghe Dima" Cluj-Napoca.

Timp de două săptămâni, s-au desfăşurat ateliere de lucru, expoziții de pictură, conferințe, patru recitaluri instrumentale şi două concerte simfonice, susținute de studenții participanți.

În primul recital instrumental, au evoluat Jelena Vojvodic din Serbia (corn), Seray Venus Temel din Turcia (violoncel), acompaniată de lect. univ. dr. Nejla Ionescu, Marcos Vinicius Almeida din Brazilia, (flaut), Mirija Jevtic din Serbia (percuție), Mykhail Morozkyn din Ucraina (vioară), acompaniat de prof. Andrada Ştefan, încântând publicul cu interpretările lor remarcabile.

În cel de-al doilea recital instrumental, au evoluat trei tinere violoniste de la Colegiul Național de Artă "Regina Maria" din Constanța, care s-au afirmat în competiții naționale, fiind invitate în Gala Tinerilor interpreți din cadrul Festivalul "George Enescu": Emilia Botezatu (J. Massenet – *Meditație*), Andrada Iuga (Bartók – *Şase dansuri româneşti*) şi Diana Iuga (Sarasate – *Romanța andaluză,* Mozart – *Concertul nr. 4 – partea I*).

S-a evidențiat în mod deosebit flautistul brazilian Marcos Vinicius Almeida, masterand la renumita Universitate din Coimbra – Portugalia, prin prestația sa demonstrând că este un instrumentist la care se simte deja experiența scenei. Tânărul flautist a surprins prin sunetul elaborat şi fraza inteligent construită, pe un repertoriu alcătuit din Debussy – *Sirynx*, Ary Ferreira – *Nocturna* şi compozitorul contemporan Villane Côrtes – *Cinci miniaturi*.

Ioan Caruțiu, student în anul III, la Universitatea Națională de Muzică din Bucureşti, a demonstrat sensibilitate şi maturitate în interpretare, abordând un repertoriu pretențios: Debussy – *Les sons et les parfumes tournent dans l'air du soir* şi Enescu – *Preludiu în fa# minor*.

În cel de-al treilea recital, au evoluat violonistul Burak Yasil din Turcia, student la Izmir (partea I din *Sonata în mi minor* de W.A. Mozart), cornistul Mykola Melnik, student la Academia Națională de Muzică „P.I. Ceaikovski" din Kiev (*Concertul nr. 4* de W.A. Mozart), Deniz Gorduren, în vârstă de 16 ani, student la vioară la Conservatorul din Izmir (*Preludiu* şi *Allegro* de Kreisler), clarinetistul Ustym Melnik - student la Academia Națională de Muzică „P.I. Ceaikovski" din Kiev, care impresionat auditoriul prin tehnica sa interpretativă, în *Concertul nr. 4* de Carl Maria von Weber.

O adevărată revelație a constituit-o prezența în recital a violonistei Aurora Luca-Zodieru. Absolventă a Colegiului Național de Artă "Regina Maria", în anul 2009, Aurora Luca-Zodieru, a fost admisă direct ca studentă în anul II, la *Haute École de Musique* din Lausanne, pe care l-a absolvit în 2011. Tânăra interpretă urmează cursuri de Masterat la Universitatea de Muzică din Graz, la clasa renumitei violoniste de origine română Silvia Marcovici. Aurora Luca-Zodieru a fermecat publicul prin interpretarea elaborată a *Variațiunilor pe o temă originală* de Weniawski.

Cel de-al patrulea recital instrumental a reunit un număr de şapte studenți: Alaz Abana – violă, din Izmir, Turcia (*Sonatina* de A. Dvořak, partea I şi II), violonistul Can Balcik Moretti de la Conservatorul de Stat "Dokuz Eylül" din Izmir, Turcia (Brahms – *Sonata I*). Clarinetistul Mykola Melnik student la Academia Națională de Muzică „P.I. Ceaikovski" din Kiev a interpretat în mod magistral *Concertul nr. 1* de Lev Kolodub.

Rustem Menjitov, student al Universității Tehnice şi Pedagogice Crimeene, Simferopol, Crimeea, a prezentat la trombon *Balada* de Olenikov şi *Concert* de N. Rimski-Korsakov.

Alkim Berk Onglu, student la Conservatorul de Stat „Dokuz Eylül", Izmir, a interpretat la vioară *Scena de balet* de Charles Bériot.

Clarinetistul Ustyn Melnik de la Academia Națională de Muzică „P.I. Ceaikovski", Kiev a prezentat *Capriciul nr 18 - Schițe spaniole* de Olencik. În încheierea recitalului, a evoluat talentatul trompetist Arsen Khieziev, student la Academia Națională de Muzică „P.I. Ceaikovski", Kiev. Acompaniat la pian de lector univ. dr. Gabriela Oprea, a interpretat *Concert* de Franz Neruda. Fiind foarte aplaudat, la bis, Arsen Khieziev a surprins publicul, interpretând de data aceasta la pian, o lucrare de jazz.

La acest amplu Proiect au participat şi un număr impresionant de studenți plasticieni de la Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice din Chişinău, Academia Națională de Arte Frumoase şi Arhitectură din Kiev, Universitatea *Mimar Sinan* din Istanbul, Universitatea Tehnică şi Pedagogică din Simferopol – Crimeea, Universitatea *Ovidius*.

La *Art Boutique Gallery* a avut loc vernisajul expoziției cuprinzând lucrările inspirate de farmecul Mării Negre, într-o frumoasă armonizare a imaginii cu sunetul, vernisajul fiind însoțit de un scurt recital instrumental susținut de Marcos Vinicius Almeida la flaut (Debussy – *Syrinx*), Can Balcik Moretti la vioară (Bach – *Suita în re minor*, partea a IV-a), Ustym Melnik la clarinet (Ph. Em. Bach – *Solfegietto* şi Olencik – *Capriciul nr. 12*), Mychallo Morozikin la vioară (*Melodie populară din Crimeea*).

Un rol important în realizarea recitalurilor l-au avut corepetitorii care într-un timp record şi-au însuşit cu profesionalism un număr mare de lucrări, susținând partituri din cele mai diverse perioade ale muzicii: lector univ.dr. Gabriela Oprea şi lector univ.dr. Nejla Ionescu de la Facultatea de Arte – Universitatea „Ovidius", prof. Andrada Ştefan de la Colegiului Național de Arte "Regina Maria" şi corepetitor Inga Dăşanu de la Teatrul Național de Operă şi Balet "Oleg Danovschi".

(Va urma)

„Doresc să-l introduc pe Enescu în repertoriul meu”

Madeleine KARACAŞIAN

Ediția 2011 a Concursului Internațional „George Enescu” mi-a oferit prilejul de a-l cunoaşte pe tânărul violonist armean HAIK KAZAZYAN (n.1982), care a cucerit premiul al II-lea „ex aequo” (premiul I nefiind acordat) cu o altă tânără interpretă, violonista Alexandra Conunova din Republica Moldova.

Mi se pare semnificativ să amintesc de prima ediție, din 1958, a acestui prestigios concurs, când tânărul violonist Varujan Cozighian a cucerit tot premiul al II-lea, afirmându-se foarte curând în viața noastră muzicală ca solist şi concert-maestru al Filarmonicii „George Enescu”, ceea ce dovedeşte că armenii pot fi talentați şi buni muzicieni, indiferent pe ce meridiane se află ei. Şi mai există destule exemple...

Încă după etapa a II-a a actualului concurs, în presa noastră s-a consemnat „magistrala prestație a lui Haik Kazazyan, care a mers în crescendo continuu, începând cu *Fantezia în Do* de Schumann, continuând cu spectaculosul *I Palpiti* de Paganini şi până la înțelegerea şi realizarea deplină a *Sonatei a II-a* de Enescu – de fapt cea mai bună din toată etapa.” Într-adevăr, tânărul violonist a evoluat de la o etapă la alta, trecând asemenea unui profesionist printr-un nou Enescu şi, în Finală, cu strălucitorul *Concert pentru vioară*, op.35 de P.I.Ceaikovski, acompaniat de către Orchestra Filarmonicii „Moldova”, dirijată nuanțat de maestrul Gheorghe Costin.

La ieşirea de pe scena Finalei, când se ştia oarecum clasamentul şi, odată scăpat de stresul concursului, l-am rugat pe Haik să stăm de vorbă despre începuturile sale:

- Probabil ştiți că m-am născut la Erevan, unde am absolvit Liceul de muzică „Sayat Nova” cu regretatul Levon Zoryan, un foarte bun profesor care a decedat în 1997, chiar în anul când am terminat şcoala, după ce cu trei ani înainte cucerisem, la 12 ani, premiul I la Concursul republican de vioară care poartă numele lui Avet Gabrielyan.

- Cel ce a făcut parte ani îndelungați din celebrul Cvartet „Komitas”, prezent în câteva rânduri la Bucureşti sau alături, printre alții, de Mario Brunello, participant anul acesta la Festival. Dar să continuăm.

- Imediat apoi, tot la Erevan, am cucerit Marele Premiu la Concursul de vioară „Amadeus-95”, ceea ce mi-a prilejuit invitarea la câteva concerte în Europa. Astfel că se impunea să-mi continui studiile fie la Moscova, fie în SUA. Am optat pentru Moscova, căci am avut şansa să întâlnesc un mecena la un mare concert din cadrul „Zilelor culturii armene” din capitala rusă, unde am interpretat „Melodii lăutăreşti” de Sarasate, lăsând o bună impresie. D-l Levon Hovhannisyan, acel om de afaceri s-a oferit să mă sprijine financiar dacă vreau să-mi desăvârşesc studiile. Fiind încă un copilandru, m-am mutat cu părinții la Moscova, unde am devenit preferatul profesorului Edward Grach la Conservatorul „Ceaikovski”. Dar nu numai atât. Acesta m-a purtat cu el pretutindeni, unde susținea concerte, la master-class-urile sale şi m-a promovat la concursuri internaționale.

- Aşa se explică probabil şi celelalte premii internaționale, ceea ce înseamnă multă experiență în competiții.

- Este adevărat că am obținut o serie de premii atât în Germania, Polonia, Elveția, cât şi în Rusia, mai ales, la Concursul „Ceaikovski”, unde am interpretat Concertul lui Haciaturian, despre care ştiți că este o adevărată piatră de încercare pentru tinerii interpreți.

- Care vă sunt compozitorii preferați?

- Îmi plac toți, dar mă simt mai apropiat de cei romantici, din secolul al XIX-lea, căci ei au creat o muzică ce-ți permite să-ți dovedeşti posibilitățile interpretative.

- Aşa cum ați făcut-o în Finala de aici cu Concertul de Ceaikovski. S-a spus că, în general, aveți „o violonistică strălucitoare şi o linie mai clasică în interpretare”, cântând ca un adevărat profesionist, cu un evident mesaj muzical.

- Poate că datorită numeroaselor turnee în SUA, Japonia, Anglia, Germania, Franța, Scoția, Irlanda, Cehia, Olanda şi Rusia.

- Revenind la acest concurs, presupun că muzica lui Enescu a fost o noutate...

- Până de curând ştiam despre el mai mult ca de un mare violonist. Cunoşteam lucrări ale sale pentru vioară, dar nu le interpretasem. Îmi amintesc bine de interpretarea *Sonatei a III-a în caracter popular românesc* de către Yehudi Menuhin şi sora sa Hephsibah Menuhin, o creație strălucită. Doresc să-l introduc pe Enescu în repertoriul meu.

- Ce urmează după Bucureşti?

- După o scurtă odihnă, voi concerta la Moscova şi în 4-5 oraşe din Rusia, apoi la Londra, unde am şi făcut o specializare. Voi lua în primire şi clasa mea de vioară de la Conservatorul „Ceaikovski”, până acum fiind doar asistent al prof. Grach. Dar cred că predatul ar trebui să-l las pentru mai târziu. Deocamdată să cânt. Când voi avea o vioară performantă*, sper să pot evolua în cadrul viitoarelor festivaluri „Enescu” şi trebuie ca anul viitor să mă concentrez mai mult asupra unei pregătiri minuțioase şi să pot participa la faimosul Concurs „Regina Elisabeta” de la Bruxelles, ceea ce mi se pare cel mai important.

- Mult succes!

* Pentru prima oară, d-l Florian Leonhard, din partea firmei „Fine Violins London” a oferit tânărului laureat o veche vioară italiană.

London Winds

Mircea ŞTEFĂNESCU

Este fără îndoială cât se poate de meritoriu faptul că, grație Institutului Cultural Român, de doi ani încoace avem privilegiul de a ni se oferi posibilitatea de a aplauda la Ateneul Român interpreți şi formații muzicale de valoare şi performanță certă din contextul național şi internațional. Este de spus totodată şi că selecția acestor artişti este foarte severă şi desprinsă dintr-o zonă a informațiilor în domeniu la care doar rareori pot accede Filarmonica bucureşteană sau cei care fac programele la Sala Radio. Nu este aici locul să fac o retrospectivă. Trebuie să subliniez doar invariabila marcă de elită care prezidează aceste recitaluri şi concerte şi implicarea profesională, cu devotament şi răspundere, a Institutului Cultural Român, inclusiv în susținerea financiară a acestora.

Astfel, recitalul din seara zilei de 18 octombrie la Sala mare a Atenului Român la care a fost invitat pe scenă cvintetul de suflători London Winds din Marea Britanie, s-a definit din primul moment într-o superbă

fuziune dintre harul muzical şi conştiința că reuşita în arte nu este un act volițional, ci mai mult, o stare de spirit.

Am ascultat **Dansurile româneşti** de Bela Bartok, în transcripție, desigur, dar asta nu ne-a apărut ca o reverență făcută audienței, ci o reflectare a acestei frumuseți continue în absolut. S-au încadrat muzicienii britanici cu un atât de revelator firesc în universul de splendori şi singurătăți cosmice al acestei muzici, încât am avut senzația fulgerătoare a unei prime audiții, cel puțin la Bucureşti, pentru că nu am de unde şti dacă London Winds a mai pus această capodoperă şi în alte programe.

Cele **17 variațiuni pentru cvintet de suflători** de Jean Michel Damase – compozitor britanic născut la 1928 – este o probă de virtuozitate componistică superioară, interesantă prin rigoare şi luminiscență, şi printr-o anume largă respirație a lucrului bine făcut. Viziunea componistică generală este aici clasică, dar greu de obiectivat astăzi. Muzica lui Jean Michel Damase nu poate fi confundată cu o alta, ea este autentică în contextul muzicii britanice aflată încă sub cupola muzicii lui Haendel şi a lui Felix Mendelsohn-Bartoldy.

Aurorae de Dan Dediu poate fi denumită şi fără nici o supraevaluare, o Simfonie de cameră pentru cinci instrumente soliste. Şi nu fac aici o pledoarie pro-domo. Această lucrare de Dan Dediu este spectaculară şi plină de vivacitate. Compozitorul conferă un plin relief evenimentelor sonore, într-o lume care este ea însăşi evenimențială. Dan Dediu scrie o muzică, cu această stranietate de titlu **Aurorae**, care ne face să iubim primăvara, chiar dacă dansăm şi cu himerele fertile. Pentru că această muzică este dans în sublimare şi scenă de teatru în care personajele sonore îşi susțin partitura dramatică, de la amiezele strălucitoare, până la îndurerările sfâşietoare.

Virtuozitatea componistică, alături de tandemul între ingenuitate şi buna–credință, fac din această compoziție a lui Dan Dediu o operă situată dincolo de situațiile-limită, şi acest lucru este atât de frumos...

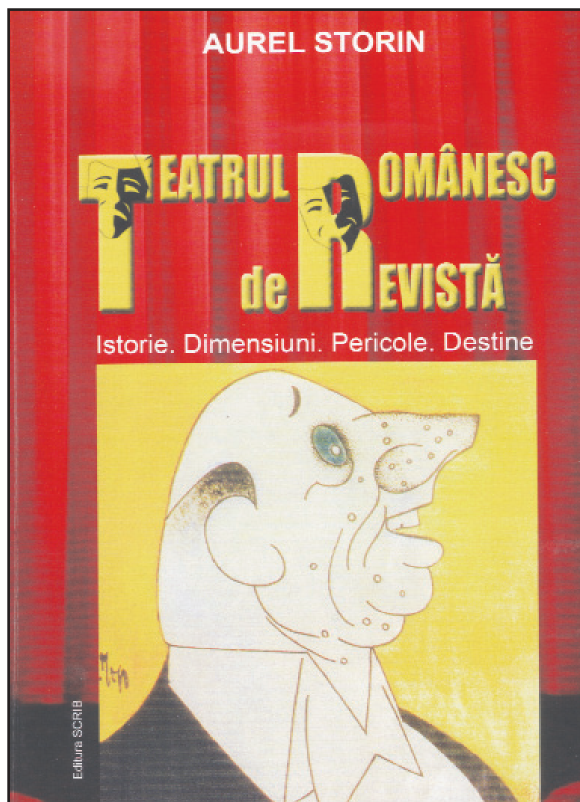
Sonata în si bemol major K 454 de Mozart, **Summer music** de Samuel Barber şi cele **Cinci cântece vechi maghiare** de Farkas Ferenc, atât de diferite ca valoare şi structură artistică şi mentală, au încheiat acest recital aplaudat îndelung de public.

Acum este locul să ne oprim asupra interpreților: London Winds este o prestigioasă formație camerală în spațiul cultural euro-atlantic, şi, desigur şi cea mai afirmată în specificul instrumentelor de suflat. Cartea de vizită a acestor muzicieni britanici este impresionantă, dar şi mai impresionant este să-i asculți. Ei sunt Michael Collins, clarinet, Philippa Davies, flaut, Gareth Hulse, oboi, Nicholas Korth, corn şi Robin O'Neill, fagot. Fiecare în parte sunt admirabili şi de o ireproşabilă ținută în raport cu partitura. La ei nu apare ceea ce este estimarea simplificatoare şi egalizatoare a valorilor spirituale. London Winds cristalizează artistic partitura componistică prin utilizarea unor mijloace tehnice şi de de expresie diverse, multicolore şi de vibrația desăvârşirii. Am fost astfel binecuvântați de întâmplarea vieții de a-i fi auzit, de a-i fi privit cum trăiau muzica, propria lor respirație, propria lor definiție, propria lor condiție de a fi.

Felicitări Institutului Cultural Român, mentorul acestui recital care, prin toate componentele sale, s-a dovedit a fi cu nimic mai prejos de momentele de vârf ale marilor festivaluri muzicale.

Aurel Storin: "Teatrul românesc de revistă"

Indiscutabil, fost o viață secretar literar al teatrului de revistă "Constantin Tănase", poetul Aurel Storin este cel mai redutabil exeget

al genului. Să nu uităm că el este şi deținătorul unui doctorat în domeniu! Subintitulată "Istorie. Dimensiuni. Pericole. Destine", cartea este foarte bine structurată pe capitole, oferind o imagine de ansamblu a acestui gen atât de popular, între precursorii celebri fiind identificați Dimitrie Cantemir, Poeții Văcăreşti, Anton Pann, Vasile Alecsandri. Cum spuneam, capitolele sunt edificatoare: "Începuturi. Repere. Confirmări", "Un destin îngemănat: Alecsandri – scriitorul, Millo – actorul", "Scriitorii", "I. L. Caragiale în două ipostaze: autor şi personaj de revistă", "Un manuscris literar de revistă: "Tămbălăul"", "Ziariştii. Teatrul de revistă între ziaristică şi literatură", "Scriitorii de revistă", "Teatrul românesc de revistă postbelic 1945-1989", "Teatrul de revistă contemporan. A treia tranziție. 1989-2007", "Previziune", "Addenda" (60 de pagini impresionante cu texte de gen, de la autorii de frunte, de-a lungul timpului). O carte impresionantă sub raportul documentației, la care ne-am mai fi dorit doar o galerie foto...

"Dan Spătaru, regele aplauzelor"

La Editura Militară (redactor: Liviu Vişan) a apărut, prin strădania doamnei Sida Spătaru şi cu sprijinul neprecupețit al unui mare iubitor de cultură, general dr. Cătălin Zisu, acest volum de memorii, amintiri şi mărturisiri. Nu este propriu-zis o carte biografică, biografiei artistului fiindu-i rezervat doar un capitol mic, intitulat (destul de nefericit, fiindcă artistul a avut o carieră de succes până în ultima clipă) "Un mit al generației anilor '60". Emoționant este capitolul "O poveste de dragoste", în care soția sa Sida istoriseşte cele mai frumoase momente ale unui mariaj fericit, aşa cum în paginile intitulate "Dan Spătaru despre Dan Spătaru" găsim câte ceva despre palmaresul său, dar şi amintiri tulburătoare ale artistului. Mai avem o impresionantă galerie foto, dar şi aici, ca şi în cuprins, sunt cam multe scăpări. De pildă, în două imagini apare Cornel Fugaru tânăr, fără a se preciza acest lucru, numele corect al cunoscutei actrițe sovietice este Fateeva, iar într-o fotografie fotbalistică este enunțat Liviu (nu Ovidiu) Colceriu, dar nu şi mult mai faimosul Dudu Georgescu. Cum am înțeles că se intenționează tipărirea unui tiraj suplimentar (evident, interesul este foarte mare), suntem convinşi că volumul va apărea de această dată fără greşeli. O sugestie: în dreptul celor care îşi amintesc de Dan Spătaru trebuie precizat şi cine sunt ei, în cazul când nu este vorba de persoane publice, fiindcă, iată, nu ştim cine sunt Zgheran, Toma, Bindea, Palade, poate au fost apropiați ai artistului, dar tocmai de aceea se cuvine o mică prezentare. Aşa cum cine să ştie că Anca Nicola este sora lui Dan Spătaru? Una peste alta, o carte frumoasă şi necesară, o colecție de gânduri despre marele cântăreț. Şi dacă tot vorbim de o a doua ediție, am înțeles completată, poate că se va adnota undeva că jumătate din "Argument"-ul – prefață este copiat cuvânt cu cuvânt din articolul apărut în "Actualitatea muzicală" pe marginea unui eveniment Dan Spătaru de la Cercul militar

național; nu că ne-ar deranja, dar nu se precizează nicăieri nici sursa, nici autorul...Asta nu ne face să ținem în mână cu mai puțină afecțiune frumoasa carte editată de Editura Militară, care n-a uitat cum cânta Dan Spătaru şlagărul lui Temistocle Popa, "Trecea fanfara militară"...

Pagina realizată de Octavian

Fenomenul Pat Metheny

Florian LUNGU

Un dar de suflet din partea împătimitului manager timişorean **Marius Giura**, diriguitorul **Fundaţiei Culturale Jazz Banat** şi păstor de zece ani al **Festivalului Internaţional de Jazz de la Gărâna**: concertul bucureştean al unuia dintre cei mai titraţi, mai premiaţi, mai adulaţi muzicieni americani de jazz ai momentului, **Pat Metheny.** Deţinător a nu mai puţin de 18 Premii Grammy (venind să certifice câteva dintre cele 33 de nominalizări valorice la aceeaşi prestigioasă competiţie), semnatar a peste 35 de titluri de seturi discografice depăşind 20 milioane de exemplare, protagonist timp de peste trei decenii a mii de concerte pe toate meridianele – câteodată ajungând la mirabila cifră de 240 apariţii scenice pe an – acest **rege al ghitarei** s-a produs în faţa melomanilor noştri chiar în ziua în care **Regele Mihai** împlinea 90 de ani… Un public, din păcate prea puţin numeros în raport cu dimensiunea evenimentului, l-a aplaudat la Sala Palatului în seara de 25 octombrie a. c., pe oaspetele de seamă care a inclus capitala României pe harta amplului turneu susţinut de el în formulă de trio instrumental, cu doi coechipieri de marcă, ne referim la admirabilii interpreţi improvizatori **Larry Grenadier** la contrabass şi **Bill Stewart**, teluricul ritmician al bateriei.

Artist cucerind prin modestie, firesc şi trăire intensă, clipă de clipă, a actului devoţiunii pentru ***Măria Sa Publicul***, **Pat Metheny** şi-a structurat recitalul ca o trecere în revistă sau, altfel spus, ca un rezumat al întregii sale cariere de până acum. Piesele selectate în program, diverse, policrome, au fost extrase din douăsprezece albume: „Unrequited" de **Brad Mehldau** din CD-ul 2006 „Metheny Mehldau", „So May It Secretly Begin" din „Trio Live" (2000), „Bright Size Life" din discul omonim (1975), „Change Of Heart" din „Question And Answer" (1989), „Go Get It" şi „Soul Cowboy" din CD-ul „Trio 99›00" (2000), „The Good Life" de **Coleman** şi **Metheny**, din dublul CD „Parallel Realities Live" (2003), „Question And Answer" din discul cu acelaşi titlu (1989), „Find Me In Your Dreams" din „Metheny Mehldau" (2006), „Farmer's Trust" din „Works II" (1991), „The Sound Of Water" de **Lyle Mays** şi **Pat Metheny**, din CD-ul „Metheny Mehldau Quartet" (2007), „Orchestrion" din CD-ul omonim (2010), „Lone Jack" – autori **Metheny** şi **Mays**, din albumul „Pat Metheny Group" (1978) şi tot de aceiaşi autori, piesa „Are You Going With Me" din „Offramp" (1981). Iar cel de al doilea supliment (bis) solicitat de public şi acordat de ghitarist, a fost chiar piesa-epilog a celui mai recent album solo al lui **Pat Metheny** (2011), CD-ul de cover-uri „What's It All About" – este vorba despre cunoscutul hit al lui **Lennon** şi **McCartney** (The Beatles) numit „And I Love Her".

Suplu şi dezinvolt la cei 57 de ani ai săi, **Pat Metheny** s-a dovedit stăpân pe podiumul scenic şi pe mijloacele sale de expresie. Muzica lui surprinde printr-un continuu avatar arhitectonic-sonor, structurile ritmice modifică benefic perindarea accentelor, modulaţiile abundă iar melodica se defineşte printr-o perpetuă căutare a unui centru tonal, se generează pe sine, inflorescentă, foarte mobilă, mereu interesantă. Recunoaşterea calităţilor muzicii lui **Pat Metheny** ne apare din aceste puncte de vedere, întru totul legitimă! Necăutat ca scop în sine, elementul „show" s-a făcut simţit atunci când instrumentistul a demonstrat că ghitara-gigant numită „Pikasso" (42 de coarde) nu are secrete pentru el; în aceeaşi ordine de idei, complexa aparatură generatoare de sunete numită cu un termen generic „Orchestrion" (un set de instrumente acţionate cu mijloace electromecanice şi pneumatice, comandate de ghitara solistului prin intermediul unui laptop), a fost utilizată neostentativ, cu moderaţie, realizându-se o binevenită „pată de culoare" în economia spectacolului.

Revenind la slaba participare a publicului, se poate vorbi între altele, pe lângă insuficienta promovare, şi despre un real ghinion al organizatorilor: acela de a risca să plaseze cronologic concertul într-un răstimp incredibil de aglomerat, printre invitaţii acestei perioade numărându-se Tom Jones, Engelbert Humperdink, Ten Years After, Victor Bailey, Arturo Sandoval, The Manhattan Transfer etc.

Model european în jazz

Florin RĂDUCANU

Probabil că unii se vor întreba ce semnificație are sigla din background-ul fotografiei!? Sigla proiectului *Florin Răducanu Art Factory Pedagogy Project* a fost lansată oficial în primăvara anului 2011, cu ocazia demarării unui program cultural-educativ de jazz. Este vorba despre sesiunea de “Concerte-Workshop” organizată de Asociația Culturală “Art Factory”. Concertele-workshop sunt realizate în parteneriat cu Colegiul Național de Muzică „George Enescu”, unde activez ca profesor-fondator al Secției de Jazz, cu Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România (al cărei membru sunt), în parteneriat cu platforma internațională de jazz ***JazzWorldQuest*** cu sediul în Canada, cu cluburile de jazz “Art Jazz Club” şi “Green Hours”, cu revista on line de specialitate ***“No.14 PlusMinus”,*** şi acum cu revista ***Actualitatea Muzicală***.

În această vară parteneriatul s-a extins printr-o onorantă colaborare cu Ambasada SUA şi Centrul Cultural American, care desfăşoară în România programul *The Rhythm Road*, inițiat de către ***Lincoln Center*** şi Departamentul de Stat al SUA.

Andy Avadanoaei · Suzana Lascu · Ionatan Radu

Datorită activității mele concertistice şi componistice am reuşit să realizez workshop-uri în colaborare cu personalități muzicale de jazz din SUA şi Europa, destinate elevilor şi studenților mei. La rândul meu am susținut mai multe *masterclass*-uri, unul dintre ele pentru studenții de la „Akademi Seni” din Kuala Lumpur, Malaezia, unde împreună cu Dalila Cernătescu, lector universitar doctor la Universitatea Națională de Muzică din Bucureşti, am prezentat o tematică legată de elementele comune dintre jazz, muzicile arhaice pentatonice, *Doina românească* şi *Blues*-ul afro-american.

Colegiul Național de Muzică “George Enescu” din Bucureşti a fost prima instituție de învățământ preuniversitar din România unde s-a studiat jazzul ca specialitate începând din clasa a IX-a. În urmă cu mai bine de 10 ani am înființat secția de jazz a liceului “Enescu”, realizând şi programa analitică la nivel național, după modelul de la „Berklee College of Music” din Boston (centrul mondial al educatorilor de jazz).

Lucrând pe principiile şi conținuturile programei de la „Berklee”, rezultatele au început să apară chiar dacă eu trebuia să aplic elevilor de liceu programul destinat nivelului universitar.

În anul 2009 am produs în colaborare cu liceul “George Enescu” primul CD din istoria învățământului de specialitate : “*Tineri muzicieni de jazz* ”.

După diverse concerte cu elevii mei în care am realizat simbioze classical-jazz însoțite de explicații în legătură cu diferența dintre muzicile comerciale şi cele culte, aceasta constând în lipsa componentei estetice în prima categorie, am reuşit să fac publice obiectivele pedagogice din cadrul programei la specialitatea Jazz.

Şi pentru că Sibiu (oraşul lui Hermann...) este oraşul jazzului în România, întâmplarea a făcut ca multe proiecte importante să le realizez aici. Începând cu CD-ul „Hermannstadt Jazz Town”, continuând cu proiectul *Third Stream* în colaborare cu Filarmonica Sibiu, lansarea CD-ului realizat în parteneriat cu liceul “Enescu”, *Tineri muzicieni de jazz* (2010), în septembrie 2011 mi-am prezentat,în aceeaşi celebră “Piață Mică”,rezultatul muncii mele pedagogice din ultimii 3 ani, formația „*George Enescu College Jazz Trio 2011”*,selectată pentru finală sub auspiciile *Jeunesse Musicales International.* Andy Avădănoaei la chitară acustică, Suzana Laşcu, la cel mai vechi instrument natural, vocea umană şi Ionatan Radu, la pian sunt produsul metodei pedagogice pe care am implementat-o în cadrul secției de jazz a Colegiului “Enescu”. Cu vârste cuprinse între 16 şi 18 ani (doar unul dintre ei şi-a serbat majoratul în luna septembrie),aceşti tineri artişti sunt un exemplu pentru ceea ce ar trebui să fie învățământul muzical de jazz în România. Ei au început studiul jazzului, baza tehnică fiind la un nivel mediu al programei instrumental-vocale clasice. În doar 3 ani de studiu (Andy Avădănoaei) respectiv 2 ani ceilalți doi, aceşti copii se prezintă la un nivel decent şi onorabil, reflectând viziunea mea pedagogică de jazz.

Trebuie să spun că profesori de jazz din SUA sau Europa au rămas impresionați de nivelul tehnico-improvicatoric şi de discernământul estetic al elevilor mei. După colaborarea pe care am realizat-o cu profesorul şi saxofonistul Jasper Blom de la “St. Claus Conservatory” din Amsterdam, acesta a plecat cu ideea de a propune şi în Olanda introducerea jazzului la nivel preuniversitar, după modelul Colegiului „Enescu”… De asemenea muzicienii newyork-ezi din programul *The Rhythm Road* al Departamentului de Stat al SUA (printre care se afla trombonistul John Mosca, muzician care a colaborat cu Dizzy Gillespie) au fost foarte impresionați de elevii mei, care au şi cântat alături de mine şi de muzicienii americani.

Concluzia ar putea fi că învățământul românesc are potențial şi merită să fie sprijinit pentru că este o investiție cu profit nebănuit pentru viitor.

P.S. Pe 14 octombrie 2011 platforma internatională de jazz, “JazzWorldQuest”, cu sediul în Canada, mi-a dedicat o pagină permanentă de prezentare a activității:

http://www.jazzworldquest.com/florin_raducanu.html

Omagiu pentru „nea Temi”

Ana-Maria SZABO

Sala de Evenimente a Bibliotecii Metropolitane Bucureşti (Sediul Central “Mihail Sadoveanu”) a găzduit lansarea cărţii biografice dedicată compozitorului Temistocle Popa, scrisă de Octavian Ursulescu. Acest volum este primul dintr-o serie iniţiată de directorul Florin Rotaru, dedicată valorilor autentice şi neperisabile ale muzicii uşoare româneşti şi face parte din colecţia PATRIMONIUL CULTURAL ROMÂNESC - “Maeştri ai muzicii” (Editura „Biblioteca Bucureştilor”). Până la sfârşitul acestui an vor mai apărea cărţile dedicate de acelaşi autor compozitorilor Paul Urmuzescu şi Titel Popovici, biografiile compozitorilor Cornel Fugaru şi Jolt Kerestely, respectiv cea a interpretului Alexandru Jula, semnate de colega noastră, Oana Georgescu.

Au ţinut să fie prezenţi la acest eveniment Margareta Pâslaru, Maria Dragomiroiu şi soţul său, impresarul Bebe Mihu, Cornel Constantiniu, Dorin Anastasiu, actorul Dumitru Rucăreanu, regizorul Geo Saizescu, compozitorii Horia Moculescu şi Jolt Kerestely, Sida Spătaru (soţia regretatului Dan Spătaru, căruia Temistocle Popa i-a încredinţat cele mai multe piese, toate devenite şlagăre), scriitorii Aurel Storin (cel care a semnat textul celebrului cântec “LA-LELE”) şi directori de publicaţii, scriitori şi publicişti la rândul lor, Ştefan Mitroi şi Ion Marin.

Sida Spătaru, Cornel Constantiniu

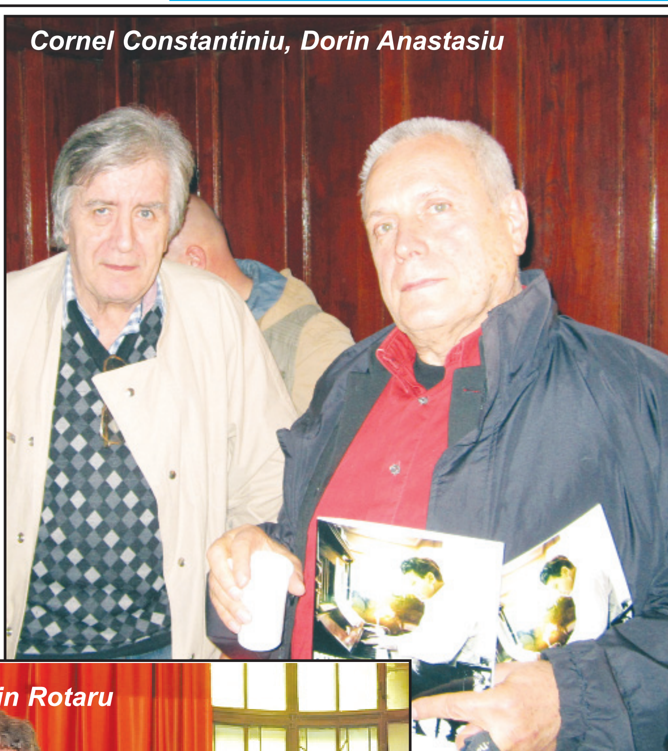
Doar frigul şi cei 90 de ani ai săi, l-au împiedicat pe marele compozitor Temistocle Popa să fie prezent la lansarea cărţii, dar s-a adresat tuturor cu ocazia unui interviu televizat realizat special. *„Dacă ar fi trăit în orice altă ţară, Temistocle Popa ar fi fost foarte bogat, cu conturi care să îi asigure o senectutea fără griji, cu limuzină şi şofer la scară, cu vilă gen Beverly Hills, cum întâlnim şi pe la noi, dar care nu aparţin oamenilor de cultură care fac cinste ţării. Că nu este deloc aşa, nu ne miră, aşa cum nu ne miră că acum câtiva ani a fost, graţie unei legi strâmbe, evacuat din casa în care crease decenii la rând şi în care locuise buna sa prietenă din tinereţe, Maria Tănase. Normal ar fi fost ca acel apartament de legendă să-l găzduiască în continuare pe omul de cultură care transformase casa într-un sanctuar al respectului faţă de artă... Acum, maestrul locuieşte cu distinsa sa soţie, Cornelia Teodosiu, fostă vedetă a teatrelor de music-hall, într-o casă veche* (din care este acum din nou ameninţat să fie evacuat! – n.red)*, cu tencuiala scorojită, în care nu a reuşit să înghesuie nici mobila (a fost nevoit sa îşi taie masa de lucru în două!), nici comorile care îi decorau pereţii: medalii, trofee, diplome, partituri, fotografii istorice. Cu toate acestea, nu şi-a pierdut simţul umorului şi este la fel de tonic şi optimist La cei 90 de ani ai săi, pe acest adevărat Patriarh al muzicii uşoare româneşti l-am găsit la birou, cu partitura în faţă, definitivând un cântec pentru copii”*... Aşa începe cartea dedicată celui care, dintre sutele de şlagăre pe care le-a compus (plus muzica a peste 40 de filme de lung metraj, în frunte cu „Veronica”), este suficient să amintim: „Trecea fanfara militară” şi „Măicuţa mea” (Dan Spătaru), „În rândul patru” (Anda Călugăreanu), „Gioconda se mărită” (Ştefan Bănică), „Inimă” (Ileana Sărăroiu), „În târgul Moşilor” (Maria Tănase), „Cu cine semeni dumneata?”

Horia Moculescu

Florin Rotaru, Geo Saizescu

Margaeta Pâslaru

(Aurelian Andreescu), „Poiana cu flori" (Trio GRIGORIU) sau „Margarete" (Margareta Pâslaru). Aceste titluri, alături de alte piese se regăsesc pe CD-ul ce însoțeşte cartea, care va fi distribuită gratuit în toate bibliotecile din țară, dar care se poate citi şi pe site-ul www.bmms.ro al celei mai mari biblioteci virtuale din România.

Cornel Constantiniu, Dorin Anastasiu

Jolt Kerestely, Florin Rotaru

Octavian Ursulescu a debutat în presa scrisă încă din timpul liceului, fiind, de patru decenii, un comentator avizat al fenomenului muzicii uşoare, inclusiv la radio sau pe micul ecran. A prezentat de 13 ori festivalul de la Mamaia, zeci de concerte ale vedetelor internaționale care ne-au vizitat țara, importante emisiuni muzicale ale TVR ("Tele-Top", "Steaua fără nume", "Şlagăre în devenire", "Portret în oglindă", "Top TV", "Pop-rock story"). A publicat articole pe teme muzicale, practic, în mai toate periodicele, având mult timp rubrici permanente în "Scânteia tineretului", "Contemporanul", "Femeia", "Magazin", "Azi". A debutat la Radio în celebra emisiune "Metronom" a lui Cornel Chiriac, realizând şi prezentând apoi, până în 1989, unele dintre cele populare emisiuni ale postului național: "Radio-recording", "De la 1 la 5", "Estrada duminicală", "De la 3 la 7". Este membru al Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România şi, din 1990, redactor la publicația editată de aceasta, "ACTUALITATEA MUZICALĂ" (Foto: **Gabi Boholț**).

Dumitru Rucăreanu

Maria Dragomiroiu

Angela revine pe scenă

Am reîntâlnit-o pe Angela la Festivalul „Cerbul de Aur“ din 1970, după ce tocmai îi luasem un interviu cu puțină vreme înainte pentru revista „Femeia“, la Centrul de perfecționare a cadrelor din Consiliul culturii şi educației socialiste, pe Dorobanți. Acolo candidații erau „cantonați“ şi supuşi unei pregătiri intensive. Nu ştiu dacă Angelei îi place să dea interviuri... altora, dar mie mi s-a destăinuit, atunci şi ulterior, cu maximă sinceritate.

Am urmărit cu mare emoție acea ediție a festivalului şi m-am simțit părtaş la succesul ei! Revăzând filmările de atunci, regăsim în Angela anilor ’70, în formă incipientă, elementele care au făcut din ea un model artistic mai târziu – sensibilitate, timbru personal, trăire intensă, muzicalitate perfectă. Se năştea atunci o stea…

Am fost alături de Angela la multe spectacole, atât în țară, cât şi în străinătate. Peste hotare am însoțit-o în Bulgaria, unde am şi prezentat (în ceea ce credeam eu că este limba bulgară, dar se pare că nu înțelegea nimeni nimic!), iar în 1990, la „Sanremo Libertà”, am fost în sală. În țară însă am făcut sute de turnee împreună cu formația Savoy, nemaivorbind de spectacolele din Capitală, festivalurile de la Mamaia, „Melodii” de la Bucureşti, concursul „Şlagăre în devenire” al Televiziunii Române, realizat de Titus Munteanu. Am avut aşadar nenumărate ocazii s-o observ, s-o cunosc: atentă la fiecare detaliu, inclusiv vestimentar (îşi nota într-un carnețel cu ce s-a îmbrăcat în oraşul X, pentru că peste câteva luni putea reveni şi o făcea cu altă vestimentație), punctuală, concentrată (înainte de intrarea în scenă le spunea tuturor: „Fotografii, autografe şi interviuri – după!”). Iar seara, la hotel, ne adunam toți într-o cameră (cum ea avea adesea apartament, ne chema la ea) şi mâncam împreună, toată echipa, în vremurile în care restaurantele se închideau la ora 22:00.

O întâmplare foarte amuzantă e legată de turneul din Bulgaria, în care au mai fost Savoy şi Victor Socaciu. Angela şi Marian Nistor au ținut morțiş, fiindcă noi formam o echipă în țară, să prezint eu, dar ce te faci cu limba bulgară?! În turneele din țară găsisem eu o metodă de a face show-urile interactive şi amuzante, solicitând, pe bilețele venite din sală, întrebări, sugestii, opinii, dorințe ale spectatorilor. Pentru Bulgaria am imaginat un text în care, chipurile, primisem şi acolo întrebări din sală despre artiştii români, iar eu răspundeam cu tot felul de glume. Din păcate, n-am găsit drept „translator” decât un domn în vârstă, care probabil, cândva, ştiuse bulgăreşte, dar mai uitase, şi nici nu stăpânea toate subtilitățile unor expresii mai speciale. Eu ştiam ceva rusă, dar bulgara e altceva. Zis şi făcut, mi-a „tradus”, am învățat textele, am plecat. În Bulgaria sălile erau pline, probabil ca la noi, „oameni ai muncii aduşi prin sindicat la un concert al artiştilor din țara vecină şi prietenă“, plictisiți şi nerăbdători să plece acasă. Eu mă dădeam de ceasul morții cu ceea ce, în mintea mea (şi la noi în țară), trebuia să stârnească hohote de râs, dar bulgarii se uitau la mine fix, întrebându-se probabil ce e cu mine acolo?! Noroc că muzica le-a plăcut, au aplaudat cu frenezie. După unul din concerte, o spectatoare mai îndrăzneață m-a întrebat din ce regiune a Bulgariei sunt părinții mei; detectase, pare-se, un accent special!

Îmi amintesc că, pe vremea când locuia în Drumul Taberei, „Buni“ (regretata mamă a Angelei) – eu îi spuneam „mamaie“ – ne aştepta pe noi, prietenii şi colegii Angelei, cu toate bunătățile. Am petrecut mult timp împreună, nu numai în turneele pe care le făceam - mai puțin în ultima vreme, când, din păcate, Angela s-a mutat „la țară“.

Probabil cele mai frumoase amintiri ale mele sunt cele din turnee, întâlnirile din fiecare dimineață în holul hotelului şi plecarea către următorul oraş. Dar mai ales începuturile fiecărui turneu lung, la Ansamblul UTC, când ne îmbarcam în autocarul condus de regretatul „nea Radu”, cu dna Rica veghindu-ne şi cu contabilul Ştefănescu, grijuliu să fim toți la apel. Urmau zile minunate, cu glume, veselie, un poker mic între membrii Savoy, seara Marian Nistor cu chitara, cântându-ne noile sale compoziții – multe dintre ele încredințate apoi Angelei. George, Nicky, Samy, Nelu şi, fireşte, Marian o adorau pe „regina” lor.

Farmecul Angelei ține de acel „ceva” special care a făcut din ea o vedetă adulată, când ea, „Regina” Savoy-ului şi băieții lui Marian Nistor dădeau câte trei spectacole pe zi, la săli de sport, cu bilete epuizate cu multă vreme înainte, geamuri sparte, scene de isterie pe care le credeam posibile doar în Occident. Un artist te farmecă sau nu. Simplu! Omului nu-i băga nimeni pe gât ceva, cu toată industria de marketing de azi.

Cine poate ştii rețeta unui şlagăr de succes?! Dacă ar fi ca la chimie, l-ar „prepara” toți! Melodia mea preferată din repertoriul Angelei este „Să mori de dragoste rănită”, compusă de Marcel Dragomir pe textul lui Aurel Storin. Pe Angela o reprezintă melodiile de

creează pe artist; noi datorăm totul spectatorilor, ei ne ridică, ei ne coboară dacă se plictisesc de noi şi apare altcineva, mai interesant, la orizont.

Angela i-a avut şi îi are pe „angelişti" alături de ea. Nu pot să uit cum veneau, pe urmele ei, în toate oraşele din ţară. Nici acum nu ştiu unde dormeau, ce făceau (Angela încerca mereu să-i trimită acasă, se ruga de ei), dar a doua zi îi regăseam în holul hotelului şi, fireşte, la sală, cu baloane, steguleţe, pancarte, tot arsenalul: cu unii dintre ei colaborez şi azi – artiştii fotografi Simona Duţescu şi Cornel Lazăr, de pildă. Fanii personali sunt „ai tăi" oricum, necondiţionat, marea satisfacţie e să-i cucereşti şi pe ceilalţi – nedecişii şi/sau adepţii altor vedete.

Pentru români, pot spune că Angela Similea este un *brand*, o marcă înregistrată, o emblemă. De aceea, atunci când mă gândesc la Angela Similea primul cuvânt care îmi vine în minte este *Artistă*. Dincolo de toate titulaturile oficiale care i-au fost atribuite şi care s-au folosit în prezentările mele („Doamna muzicii uşoare româneşti", „Regina muzicii uşoare româneşti"), ea este, simplu, prietena mea de-o viaţă, Angela. Pe ea o definesc o sumă de calităţi umane şi artistice care o fac şi azi, la patruzeci de ani de la debut, să fie la fel de iubită, dacă nu mai mult, pentru că a ştiut cu inteligenţă să se relanseze şi să se reinventeze.

Octavian URSULESCU

P.S. Pe 30 noiembrie, Angela Similea revine la Sala Palatului în marea gală OVO Music, organizată de Ovidiu Komornyik, spectacol în care apar peste 30 de artişti de valoare.

dragoste, cu texte vibrante, tulburătoare, chiar dramatice, în care pune patosul ei special. Din prima clipă am ştiut că va deveni o melodie legendară şi iată că ulterior a fost proclamată „Cea mai frumoasă melodie de dragoste a secolului XX". Cu siguranţă, Marcel este compozitorul care a cuprins cel mai bine personalitatea Angelei în creaţia sa. Prin prisma acestei melodii, nu cred că pot disocia omul de artistul Angela Similea. Pe un asemenea text, orice artist, mai ales unul special cum este Angela, îşi retrăieşte, cântând, toate experienţele nefericite, durerile, despărţirile, neîmplinirile pe care numai el le ştie şi le poartă ferecate într-o tainiţă a inimii.

Nici acum nu-mi vine să cred că piesa „Să mori de dragoste rănită" nu a câştigat Trofeul Mamaia în anul 1995, aşa cum se cuvenea. Doamne, ce jurii mai avem şi noi! O recunoaştere parţială şi o reparaţie, cât de cât, s-au operat în anul următor, când i s-a acordat acestei superbe melodii (asta e reţeta infailibilă – compozitor, textier şi interpret pe aceeaşi lungime de undă şi fiecare dăruit cu har), premiul I la secţiunea „Şlagăre". Mi s-a părut totuşi incredibil: cum să dea juriul premiu după ce marele public îşi dăduse „votul" în unanimitate?

Artiştii nu trebuie comparaţi între ei, detest clasamentele, ierarhizările gratuite, dar vedeţi vreo „vedetă" de azi, siliconată şi pompată mediatic, capabilă să le calce pe urme Angelei şi colegilor ei de generaţie?! Nici popularitatea nu se poate cuantifica, nu avem aparate şi unităţi de măsură pentru aşa ceva. Nici la vânzările de discuri nu ne putem raporta, în condiţiile în care distribuţia deficitară favorizează un anume tip de muzică.

Publicul este cel care, în mare măsură, îl

Copiii şi MAGIA MUZICII

Oana GEORGESCU

Actriţa Stela Popescu, soprana Felicia Filip, Măndiţa Constantin, soţia marelui actor Nicu Constantin, Cătălin

Cătălin şi Raris Crişan, cu cele 4 vedete-copii ale OCC

Crişan împreună cu fiul său, Rariş sau familia Columbeanu (Monica, Irinel şi micuţa Irina) s-au declarat fani ai OPEREI COMICE PENTRU COPII după ce au asistat la Spectacolul „COPIII şi MAGIA MUZICII" susţinut în superba Sală de Spectacole „GIULEŞTI". Pe lângă spectacolele Stagiunii 2011-2012, care au loc în fiecare săptămână, în zilele de luni şi marţi, de la orele 11, respectiv 13, Directorul Smaranda Oţeanu-Bunea a programat, vinerea seara, acest spectacol cu titlu inspirat. În program au fost incluse fragmente din Baletul "Mirandolina" (regia şi coregrafia Mihai Babuşka), arii celebre din opere, operete, musical-uri, canţonete, dansuri academice şi moderne. Până la sfârşitul acestui an, la Sala GIULEŞTI sunt programate în luna noiembrie spectacolul „Bărbierul din Sevilla" de Rossini în regia lui Cătălin Voineag (cu basul Pompei Hărăşteanu în rolul principal şi ansamblul „Serioso") şi în decembrie, Premiera baletului de buzunar „Competiţia".

Stela Popescu

"Volare" la... Tg. Neamţ!

Hermina BÂTLAN

O sală întreagă a intonat la unison imnul festivalului, "Volare, volare, volare", scris de Viorela Filip, muzică şi versuri, şi cântat de talentata Viorela Stoian, 11 ani. Este vorba de a doua ediţie a "Volare International Music Award for Young Talents", desfăşurată mai multe zile la rând pe scena Casei de cultură "Ion Creangă" (bine-aţi venit, copii, la apa Ozanei neîntrecutului povestitor!) din Târgu-Neamţ. Am scris "timp de mai multe zile", dar în acestea nu doar s-a cântat (concurenţii au avut între 6 şi 15 ani), ci s-au vizitat minunate obiective din zonă: Cetatea Neamţului, Mânăstirea Neamţ (toţi participanţii au fost de altfel cazaţi la Centrul Social Cultural "Sf Paisie de la Neamţ", aflat sub tutela mânăstirii), Zimbrăria.

Ar fi multe de spus despre acest festival extrem de ambiţios, de riguros, de bine structurat, meritul principal revenindu-i doamnei Denisa Stoian, motorul organizării (vedeţi ce bine e să ai un copil artist?). Nu-i putem, fireşte, aminti pe toţi laureaţii, dar încă o dată s-a dovedit că de peste hotare sosesc concurenţi cu o pregătire solidă. Dovada? Trofeul festivalului a revenit micuţei de 9 ani din Bulgaria, Presiana Vileva Dimitrova. De altfel, categoria de vârstă 9-11 ani a fost de departe cea mai puternică: aici, premiul I şi premiul special W. A. F. A. au revenit Andreei Braga, 10 ani, din Republica Moldova, între cei mai aplaudaţi laureaţi fiind şi mai vechea noastră

Juriul

cunoştinţă Ştefania Chesar, premiul III. La 6-8 ani pe locul 1 s-a clasat Raluca Rusu, doar 6 ani, din Bucureşti, iar la 12-15 ani juriul a acordat locul fruntaş...surorii câştigătoarei Trofeului, Mirela Vileva Dimitrova, 12 ani, Bulgaria! Ce fete talentate are mama acasă...La cele 3 categorii de vîrstă au fost acordate şi distincţii speciale, constând în invitaţii la festivalul “Eurikids” din Italia. Interesant este faptul că a existat şi un concurs de Creaţie, stimulându-i pe compozitori să scrie pentru cei mici. Pe locul 1 s-a clasat melodia lui George Natsis, pe versuri de Carmen Aldea Vlad, “Să am suflet de copil”. Pe locul 2, ex aequo, două reuşite compoziţii de Cristian Alivej pe versurile Viorelei Filip, “Nu eşti un vis” şi “Mi piaciono le favole”. Constantin Ugureanu s-a clasat al treilea, cu “Vitezomanul” (dar să nu uităm că Mihai Constantinescu are un hit, “Vitezomanul Gică”, este de dorit să se evite asemenea confuzii), Elena Cesar von Sachse (Germania) a primit o menţiune pentru “Să dansez...”, iar lui Marcel Iorga i-a fost acordat un premiu special, pentru “Steaua viselor”. Au fost premii numeroase, consistente, care dau şanse mari de progres acestor copii formidabili. De pildă, la palmaresul oficial s-au adăugat patru premii ale Fevronia Records (constând bănuim în apariţii pe CD), între cei patru fericiţi fiind şi simpatica Viorela Stoian, co-prezentatoare a festivalului. N-au fost uitate nici trupele coregrafice, premiile de excelenţă plecând la Cluj-Napoca şi Piatra-Neamţ.

Ce mai încoace şi-ncolo, din Târgu-Neamţ pleacă spre cele patru zări un nou şlagăr mondial “Volare” - mesaj de prietenie şi pace al unor copii super-talentaţi!

Viorel Filip şi Ştefania Chesar

„Folk fără vârstă“

Dorin MANEA

În toamna anului 2006, Radio România Actualităţi şi Bucureşti FM dădeau viaţă unui proiect curajos, dar realist, căruia realizatorul său, Manuella Popescu, îi dăduse numele de “Folk fără vârstă”. Proiectul îşi propunea să readucă muzica folk în rândurile preferinţelor adolescenţilor, pornind de la premisa că acest gen muzical are un efect benefic asupra formării profilului spiritual. A fost un proiect curajos, având în vedere preferinţele muzicale actuale ale tinerilor: house, rock, dance, dar şi … manele, nicidecum folk.

Proiectul inversa raportul între spectator şi spectacol, în sensul că ducea spectacolul către spectator şi nu invers, venea în mijlocul elevilor, în licee, nu îi chema pe elevi către sălile de spectacole, iar manifestarea avea două componente: concurs pentru elevii creatori şi interpreţi de muzică folk din licee şi recitaluri ale cantautorilor consacraţi, care erau, în acelaşi timp, membri ai juriului.

Maria Gheorghiu

Proiect neobişnuit, dar succesul a venit de la primele spectacole-concurs desfăşurate în liceele bucureştene. Acesta s-a datorat şi sprijinului acordat de către Inspectoratul Şcolar al Municipiului Bucureşti, de directori şi profesori din zecile de licee bucureştene în care “caravana” folk-ului a poposit până acum. Sponsorul manifestării - SC Hora Reghin SA, cel mai mare producător de instrumente muzicale din lemn, din Centrul şi Estul Europei, prin premiile acordate câştigătorilor concursurilor de creaţie şi interpretare - îndeosebi, chitare - a contribuit, o dată în plus, la răspândirea muzicii folk în rândurile tinerilor.

Începând cu ediţia a III-a, manifestarea s-a extins şi în alte oraşe din ţară (Alba Iulia, Botoşani, Giurgiu, Huedin, Huşi, Reghin, Sebeş, Gărâna), în taberele de vară mai importante ale elevilor (Năvodari, Poiana Pinului - Buzău, Eforie Sud) iar, de la ediţia a IV-a, şi în mediul studenţesc (Campusul “Agronomie - Herăstrău”, Facultatea de Electronică şi Tehnologia Informaţiei). Elevii premiaţi participă la emisiunea Mariei Gheorghiu, în direct, la Radio Bucureşti. Secvenţe sonore de la concertul - concurs sunt difuzate în emisiunea Două ceasuri muzicale - realizator Florin-Silviu Ursulescu de la Radio România Actualităţi.

În cei patru ani de activitate, “sufletul” manifestării l-a constituit o pleiadă formată din cantautori din diverse generaţii, pe care îi uneşte talentul şi dragostea faţă de muzica folk : Mircea Vintilă, Eugen Cristea, Maria Gheorghiu, Mircea Baniciu, Zoia Alecu, Ovidiu Mihăilescu, Alina Manole, Ducu Bertzi, Alexandru Andrieş, Victor Socaciu, Vasile Şeicaru, Daniel Făt, Vali Şerban, Ţapinarii, Alexandru Bindea, Majai Gyözö, Sorina Bloj, Alexandrina Luca, Emeric Imre, Daniel Avram.

De-a lungul anilor, din echipa “Folkului fără vârstă”, alături de realizatoarea Manuella Popescu, au făcut parte: Renata Rusu - şef de producţie; Radu Tudor - coordonare marketing; Maria Gheorghiu - prezentatoare; Claudiu Ţigănaş - post-procesare înregistrări şi mixaje emisiuni înregistrate; Mihaela Stancu - contabil şef; Ozana Ionescu - specialist-economic; nu în ultimul rând, menţionăm şi echipa tehnică Radio România Actualităţi care, la fiecare deplasare, a realizat sonorizări de calitate în cele mai diferite şi dificile condiţii. Partener media - JURNALUL NAŢIONAL.

Flash

Mihai ANTON

De la Barcelona la Baku – acesta e traseul străbătut de **Paula Seling**. Muzica nu are frontiere, chiar dacă pentru a ajunge în Azerbaidjan îţi trebuie încă viză! "Am avut o nouă experienţă interesantă de viaţă, am reîntâlnit prieteni de la Eurovision (Safura, concurenta Azerbaidjanului din 2010, dar şi moldovenii de la Zdob şi Zdub)". Între deplasări de-a dreptul spectaculoase şi munca asiduă de la X Factor, Paula îşi găseşte timp şi pentru publicul ei fidel. S-a reîntâlnit cu fanii din Buzău, la Cafeneaua Artiştilor, într-un recital extraordinar, împreună cu întreaga trupă de instrumentişti (Daniel Bourosu - chitară, Dan Pirici - bass, Victor Bourosu - claviaturi, Radu Bucura - tobe) şi backing vocals (Andreea Moldovan şi Larisa Borza), prestaţia scenică fiind însoţită şi de proiecţii video personalizate pentru fiecare piesă în parte. Programul include cântece mai vechi şi mai noi (între care "Ceva bun", compoziţia lui Dan Teodorescu, lansată împreună cu Răzvan Fodor), dar şi o serie întreagă de preluări ale unor succese internaţionale.

Paula Seling

Ruxandra Bar este una dintre cele mai fierbinţi apariţii pe scena muzicii pop-dance a momentului. Cu o voce puternică şi un look ce aduce un aer exotic, Ruxandra este hotărâtă să se impună cât mai repede pe scena muzicală. "Stept Up" este prima apariţie discografică solo a Ruxandrei care beneficiază şi de un videoclip, în regia lui Florin Botea, un clip de imagine care prezintă o zi din viaţa Ruxandrei. Ruxandra este pasionată de artele frumoase, de altfel de mică a studiat pianul şi baletul, a absolvit Liceul de Arte "Nicolae Tonitza" din Bucureşti – secţia pictură, însă muzica rămâne adevărata sa pasiune.

Ruxandra Bar

MediaPro Music continuă lansarea pe piaţă a unor piese noi cu un nou single **Meena K** - "Everybody On The Dance Floor". Piesa este compusă de băieţii de la Deepcentral şi marchează debutul solistei Meena K. Artista s-a născut la Constanţa, a copilărit la Iaşi, iar la 19 ani s-a mutat în Bucureşti, unde a avut-o drept "mentor" pe Dana Dorian, care a îndrumat-o să participe la o serie de concursuri şi festivaluri.

După multe piese de succes şi hitul din această vară – "Desire", **Anya** a lansat o nouă piesă numită "Fool Me", care are acelaşi sound soft completat de vocea ei caldă. Odată cu lansarea noului single Anya lansează şi videoclipul piesei "Fool Me", un clip de imagine, ale cărui filmări au durat 3 zile, locaţiile variind între Sibiu şi Bucureşti, atât indoor (într-un club din Bucureşti) cât şi outdoor (centrul vechi al Sibiului, centrul vechi al Bucureştiului, zona Unirii, Casa Poporului).

Anya

Trupa **Byron** lansează ediţia a treia a concursului Byron - Rock Your High School. Concursul Byron – Rock Your High School a luat fiinţă în 2009 din iniţiativa formaţiei Byron şi are ca scop încurajarea şi promovarea formaţiilor alcătuite din liceeni. După succesul primelor două ediţii, organizatorii s-au pregătit în 2011 pentru o concurenţă şi mai strânsă între trupele participante. Concursul Byron – Rock Your High School se adresează trupelor de liceeni, cu membri ale căror vârste sunt cuprinse între 14 şi 19 ani. Pentru înscriere, trupele interesate trebuie să trimită un demo însoţit de formularul de înscriere pe adresa inscriere[at]byronmusic.ro până pe 6 noiembrie 2011.

Sarmalele Reci împreună cu "Lumea lui Manglo" lansează videoclipul piesei "Cocktail Molotov". "Cocktail Molotov" este o piesă veselă, despre diversitatea dintre oameni. Iniţial dedicată prietenilor basarabeni de orice etnie ("Popescu sau Popov"), această ska-polka asezonată cu influenţe folclorice moldoveneşti a fost receptată de fanii Sarmalelor ca un imn al diversităţii şi toleranţei, care celebrează amestecul "exploziv" de naţii, rase şi micro-triburi din Europa de azi. Nu întâmplător muzica lui Zoltán András e un etno-cocktail care îmbrăţişează vesel textul lui Florin Dumitrescu. Zoltán András, Emil Viciu, Gabi Drăgan, Mircea Horvath, Dan Georgescu, împreună cu invitaţii speciali – "Taraful Ciprian Bela", trei muzicieni de la trupa medievală Ad Hoc (Sergiu Boldor, Dan Olar, Lucian Simon) s-au distrat grozav în orele de filmare.

Alexandra Stan, singura artistă feminină din România care a fost nominalizată în acest an la Best Romanian Act la MTV Europe Awards (EMA), alături de Fly Project, Guess Who, Puya feat Connect-R şi Smiley feat Pacha Man, a primit vestea pe care o aştepta cu mari emoţii: ea a obţinut cele mai multe voturi pe site-ul www.mtv.ro, câştigând astfel această categorie. Artista, care a lansat de curând şi primul ei album în România, "Saxobeats" este foarte fericită că merge mai departe în competiţie, ea calificându-se la secţiunea Best European Act.

După o vară în care şi-au împărţit timpul între concerte şi studio, **Residence Deejays & Frissco** lansează un nou single. Noul single se numeşte "My Way" şi împreună cu lansarea acestuia băieţii pregătesc un super concurs pe paginile oficiale de facebook: ResidenceDeejaysOfficial şi FrisscoOfficial. Muzica şi textul poartă semnătura lui Ionuţ Untaru (Frissco), de orchestraţie s-au ocupat Frissco şi Residence Deejays, iar producţia a avut loc în studioul Frissco Music Group.

Mondo pop

Mihai ANTON

Red Hot Chili Peppers au susţinut un concert în cadrul MTV European Music Awards în Ulster Hall. Concertul a durat 60 de minute, iar o piesă din show va fi parte integrantă din show-ul MTV EMA 2011. Legendara trupă de funk-rock din California se afla într-un turneu, ale cărui reprezentaţii se desfăşoară cu casa închisă, pentru promovarea ultimului ei album 'I'm with you'. Preţul unui bilet - 42.40 lire. Red Hot Chili Peppers este una dintre cele mai importante trupe rock din istorie, vânzând mai bine de 60 de milioane de albume pe întreg mapamondul, în plus au câştigat 6 premii GRAMMY,

Câştigătoare a mai multor discuri de platină şi premii Grammy, **Lady GaGa** va lansa un DVD/blu-ray al documentarului de mare succes realizat de HBO: Lady Gaga Presents The Monster Ball Tour at Madison Square

Lady GaGa

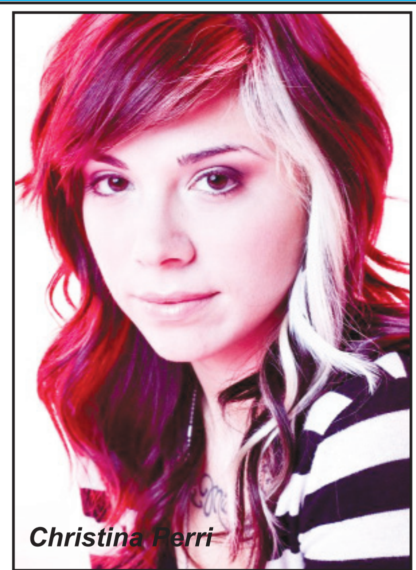
Garden, material ce include filmări în exclusivitate. Va fi de asemenea lansat albumul Born This Way The Remix – o colecţie de 14 remixuri realizate de unii dintre cei mai în voga DJ şi producători. Cel de-al treilea album de studio semnat Lady GaGa, Born This Way, a doborât recordul iTunes pentru albumul care a ajuns cel mai rapid pe primul loc în ziua lansării.

La câteva luni de la concertul susţinut de **Young the Giant** în magazinul Apple din Soho, unde trupa a interpretat piese după mult aclamatul album de debut, concertul devine disponibil spre achiziţionare din magazinele iTunes. 'Young The Giant Live From Soho' conţine interpretarea live a opt melodii din data 6 iulie 2011.

Kid Rock

Kid Rock a declarat că va realiza un turneu special. Kid Rock în colaborare cu oamenii de afaceri din Detroit vor dona bani asociaţiilor de caritate locale, cazurilor sociale şi persoanelor care au nevoie de ajutor prin intermediul fundaţiei 'Kid Rock'. Kid Rock a venit cu ideea desfăşurării acestui turneu odată cu lansarea celui mai nou single, 'Care', de pe albumul lansat în 2010: 'Born Free'.

Super-starul internaţional **Taio Cruz**, care a vândut peste 16 milioane de exemplare ale pieselor sale în întreaga lume şi a devenit unul dintre cei mai apreciaţi compozitori şi producători, lansează cel mai nou single, Hangover. Melodia este un featuring cu Flo Rida şi va fi primul extras de pe următorul album al lui Cruz, la care artistul lucrează de la începutul acestui an, de când s-a mutat în Los Angeles. Taio Cruz a dominat topurile din întreaga lume anul trecut, reuşind să aibă două hit-uri consecutive, ajunse pe primul loc în Billboard, Break Your Heart şi Dynamite,

Christina Perri

Christina Perri şi-a anunţat lansarea mult-aşteptatului single 'A Thousand Years'. In plus, piesa se va regăsi şi pe CD-ul 'THE TWILIGHT SAGA: BREAKING DAWN - PART 1 ORIGINAL MOTION PICTURE SOUNDTRACK' 'A Thousand Year' vine în continuarea albumului de debut al cântăreţei, 'lovestrong', care a intrat în Soundscan/Billboard 200 în top 5 la începutul acestui an. Albumul - include hit-ul 'Jar of Hearts'

Albumul **Michael Buble**, 'Christmas', se găseşte deja în toate magazinele. Albumul de Crăciun este un cadou al artistului pentru fanii săi din întreaga lume. „Albumul 'Christmas' este unul dintre lucrurile pe care visez să le realizez de ani. Crăciun-ul este sărbătoarea mea preferat şi ştiam că odată voi face un disc despre ea. Am vrut să sune foarte autentic - cam ca un album live realizat în studio. Sunt foarte mândru de ceea ce am realizat", a declarat Buble. Albumul 'Christmas' îi urmează albumului multipremiat 'Crazy Love', care a reuşit să vândă mai mult de şapte milioane de copii în întreaga lume.

Chop Shop/ Atlantic Records au anunţat lansarea mult-aşteptatului EP "Scars on 45": " Heart on Fire". Acesta conţine single-ul omonim, care este în ascensiune în topurile Hot AC, ajungând până în top 15 la radio-urile Triple A.

Super star-ul **Justin Bieber** îşi începe cel de-al treilea an de carieră cu lansarea albumului său de Crăciun, „Under The Mistletoe". Materialul este un mix de sezon al unor piese de Crăciun celebre, precum şi noi melodii de sărbători, co-produse de Justin. Under The Mistletoe va fi disponibil atât în ediţie standard, cât şi în cea deluxe (CD+DVD). Ediţia deluxe va include şi 25 de minute de imagini filmate in spatele scenelor, precum şi videoclipul piesei Pray, dar şi alte patru piese de Crăciun.

Korn a anunţat ca îşi va lansa cel de-al zecelea album de studio, 'The Path of Totality', pe 6 decembrie. Acest album este însă unul atipic pentru trupa Korn. The Path of Totality este un album experimental, unde Korn schimbă stilul şi explorează noi teritorii. Pentru albumul 'The Path of Totality', trupa a colaborat cu unii dintre cei mai mari producători de dubstep şi electronic din lume.

Una dintre cele mai controversate colaborări ale acestui an este cea dintre **Lou Reed** şi super trupa de heavy metal, **Metallica**, pentru înregistrarea unui nou album, intitulat „Lulu". Ideea de colaborare dintre aceşti doi giganţi ai muzicii moderne s-a născut la aniversarea a 25 de ani a Rock and Roll Hall Of Fame, celebrată printr-o serie de concerte susţinute la New York în octombrie, 2009. Metallica a cântat cu Reed piesele clasice semnate Velvet Underground, "Sweet Jane" şi "White Light/White Heat".

Maeştrii de la Reghin

Octavian URSULESCU

Suntem pretutindeni unde se întâmplă ceva, asta înseamnă o presă modernă! De această dată am fost prezenţi o “zi-lumină” (de la 8 dimineaţa la 9 seara!), la ediţia a VI-a a “Cupei Mirona”, competiţie de tradiţie a dansului sportiv de la noi. Organizată de Federaţia română de specialitate şi Clubul de dans sportiv “Dansul viorilor”, competiţia s-a desfăşurat în paralel în cele două săli principale ale complexului din Reghin, afluenţa fiind uriaşă: peste 1200 de dansatori din întreaga ţară! Totul este impecabil în această Mecca a dansului, singurul oraş din ţară unde există un gimnaziu de specialitate: prezentatori profesionişti, foşti practicanţi ai dansului (Melania Istrate, Cristian Jurcuţ), sponsori generoşi, în special Gliga Instrumente Muzicale, parteneri media serioşi, în fruntea listei fiind anunţate “Actualitatea Muzicală” şi “Ultima oră”, oficiali cu mare experienţă (Valeria Mangra, Otto Varga, Mircea Gavrilă), arbitri de clasă, serviciu special foto (firma Edcri). Deschiderea festivă a avut loc în prezenţa preşedintelui Federaţiei române de dans sportiv, deputatul Vasile Ghiorghe Gliga, care a rostit nu numai un mesaj de bun-venit şi încurajare, dar a şi înmânat cupele la festivitatea de premiere, alături de fiica sa, marea campioană Mirona Toncean (de curând devenită mămică a unei fetiţe superbe, Maura, ea şi-a reluat antrenamentele în Spania, cu un nou partener). Seara festivă a avut strălucire prin... duelul generaţiilor, pe de o parte zecile de copilaşi care studiază la Gimnaziul privat “Mirona”, iar pe de alta campionii republicani de la clubul “Floris” din Bistriţa, cu o minunată compoziţie de formaţie, “Retro Project”.

La zecile de finale care au avut loc, se înţelege că nu putem publica numele tuturor perechilor câştigătoare. Să notăm în primul rând faptul că au onorat competiţia Vlad Pâslariu şi Eszter Pop, de la Rus Team Baia-Mare; după impresionantele succese internaţionale, au obţinut şi aici o victorie absolută (locul 1 la toate cele cinci dansuri: Vals lent, tango, vals vienez, slow-fox, quick-step), la Open-ul standard 16-35 de ani. Victorii la fel de categorice au repurtat Mihai Paraschiv-Diandra Illeş, de la Fantezia-Galaţi, Authentic Dance Sport 2007-Bacău (Open Standard şi Latino 14-15), Alin Beca-Elena Tîmpău, de la Authentic Dance Sport 2007-Bacău (Open St şi La 10-11), Ioan Dohotariu-Bianca Radu, de la Contessina-Bucureşti (Open La 12-13), Şerban Rotaru-Daniela Apatiei, de la Fantasy Dance-Cisnădie (Open La 16-35), Mihai Mirea-Irina Ghiţuică, de la Bolero-Timişoara (Open La 6-9). Este oare ceva mai frumos, mai armonios, mai elegant decât dansul? Părinţi, nu ezitaţi, îndrumaţi-vă odraslele către dansul sportiv!

Vasile Gliga, arbitrii

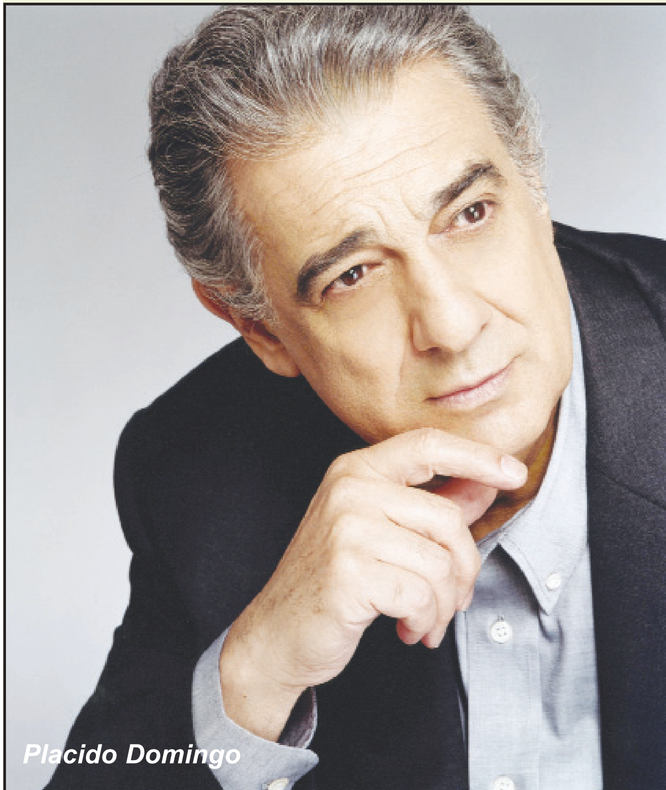
Premii înmânate de Mirona Toncean

Drepturile de autor

Gabi MATEI

Fără susținerea României, Uniunea Europeană a votat prelungirea termenului de protecție a drepturilor de autor ale artiştilor şi producătorilor de la 50 la 70 de ani de la trecerea în neființă a ultimului autor. Guvernul României - prin Ministerul Culturii - motivează lipsa susținerii deciziei europene prin faptul ca "unele dintre prevederile adiacente ale acestei decizii nu au întâlnit necesitățile industriei muzicale locale".

Placido Domingo

Placido Domingo, preşedintele International Federation of the Phonographic Industry (IFPI), a declarat: "Decizia de a prelungi termenul de protecție pentru înregistrări în Europa este o veste extraordinară pentru artişti. Aceştia vor dobândi, la începutul carierei, venituri sporite care vor putea fi utilizate pentru a investi în talent. Artiştii de renume pot beneficia de pe urma muncii lor, de-a lungul întregii vieți. Acest lucru este cu atât mai important azi, când serviciile digitale licențiate fac ca muzica să fie disponibilă online. Prelungirea termenului de protecție reflectă şi rolul important pe care artiştii îl joacă în succesul pieselor, micşorând diferența dintre protecția oferită pieselor înregistrate şi cea oferită compozițiilor muzicale".

Frances Moore, Director Executiv IFPI, a adăugat: "Peste 38.000 de artişti şi interpreți au semnat o petiție pentru prelungirea acestui termen, susținuți de deținătorii de drepturi din întreaga industrie muzicală europeană. "

Ioana Fesnic, preşedinte al Asociației Industriei Muzicale din România (AIMR), a declarat: "Sunt foarte fericită că această decizie a fost adoptată, după ce, ani de zile, am argumentat în sensul modificării poziției României privind prelungirea termenului de protecție a drepturilor de autor ale artiştilor şi producătorilor ".

IFPI este organizația care reprezintă interesele industriei muzicale internaționale. Aceasta are în componență aproximativ 1400 de companii majore şi independente din 66 de țări. Are de asemenea companii locale afiliate în 45 de țări. Misiunea IFPI este de a promova valoarea înregistrărilor muzicale, a garanta drepturile producătorilor şi a extinde utilizarea comercială a pieselor muzicale în toate piețele în care membrii săi operează.

Nicolae Voiculeț – UNESCO

La Palatul Parlamentului, concertul umanitar „Dăruieşte speranța" pentru Japonia, inițiat de Nicolae Voiculeț, s-a bucurat de o prezență numeroasă formată din personalități diplomatice, oameni de afaceri şi cultură, jurnalişti şi politicieni. In timpul concertului, Preşedintele Federației Europene a Asociațiilor, Centrelor şi Cluburilor pentru Unesco, Lionel Vinour, a înmânat premiul „Darul Mărului" pe anul 2011 artistului român, pentru opera sa de dăruire a unui simbol de speranță, generozitate şi unitate în diversitate.

Unul dintre cele mai emoționante momente ale concertului a fost trecerea naistului de la repertoriul cu orchestră clasică, la cel cu taraf. „Bucuria supremă a muzicii în care mă regăsesc deplin este folclorul românesc" Nicolae Voiculeț. Ultimul bis al concertului a fost chiar imnul Japoniei, cântat de artist împreună cu orchestra de cameră „Liber Artis" şi publicul japonez prezent la concert.

Concertul a venit în întâmpinarea campaniei de strângeri de fonduri susținută de Crucea Roşie Română, "Apel pentru Japonia".

Dorin MANEA

Replica „dinozaurilor”

Xenia TOADER

În primii ani de după 1990, ne aducem aminte că apăruseră tot felul de „specialişti”, comentatori de ocazie, evident din generația tânără şi necunoscătoare într-ale muzicii uşoare, care au lansat sintagma „dinozauri”, cu referire directă la compozitorii şi interpreții mai în vârstă, iubiți şi respectați de public. Tinerii în cauză se vede treaba că nu prea le aveau cu şcoala (şi azi e greu cu bacalaureatul, la unii...), altminteri ar fi ştiut că dispariția dinozaurilor, ființe puternice (se aude, copii?) s-a datorat unei răciri bruşte şi unor schimbări climatice dramatice. Aşa încât au asociat, fără să vrea, curentele muzicale şi muzica „tânără” promovată de ei unui... cataclism. Din punct de vedere al calității chiar a fost, din multe puncte de vedere, un cataclism care a măturat tot ce era bun, valoros, făcând loc amatorismului cras şi tupeului agresiv. Să fim bine înțeleşi, noi nu facem greşeala de a considera că este slab tot ce a apărut în aceste două decenii: sânt foarte mulți artişti talentați, care prin muncă şi abnegație vor lua, mâine, locul consacraților. Tocmai de aceea îndemnăm la toleranță în ambele sensuri, pentru că este loc pentru toată lumea sub soare.

Artiştii experimentați au publicul lor fidel şi necondiționat. Un exemplu cât se poate de convingător îl constituie emisiunea de la TV Galați a lui Alexandru Jula, unde amfitrionul îşi selectează cu multă exigență invitații. După excepționalul său recital de pe scena festivalului „Dan Spătaru” de la Medgidia, Jula a „tras concluziile” în emisiunea imediat următoare, cu văduva artistului, doamna Sida Spătaru, şi solistul Costel Lăzăroiu de la Râşnov, al cărui timbru vocal este foarte asemănător cu al regretatului interpret. Un alt artist care a „înroşit” firele telefoanelor (emisiunea este difuzată în direct între orele 15 şi 17, în fiecare sâmbătă) a fost George Nicolescu, după care a venit rândul Nataliei Guberna să-i surprindă plăcut pe toți cei care n-o mai văzuseră de multă vreme. Actriță şi cântăreață la Teatrul „Excelsior” din Capitală, Guberna a interpretat cu şarm şi naturalețe zece piese cunoscute ale repertoriului ei, compuse de Dinu Giurgiu, Silviu Hera şi mai ales Mihai Constantinescu (una – în primă audiție). Înainte cu câteva săptămâni entuziasmase la rândul ei altă cântăreață remarcabilă prea puțin difuzată, Alexandra Canareica, ceea ce i-a prilejuit lui Alexandru Jula o constatare spirituală: „De fapt voi sunteți adevărații X Factor, voci de excepție ce aşteaptă să fie descoperite!”. Pentru finalul de an, omul de televiziune (el nu cântă deloc în emisiunea sa!) Alexandru Jula îi are în vizor pe Alesis sau pe Mădălina Manolache, talentată cântăreață din generația de mijloc care are la rândul ei un program la televiziunea din Buzău.

Alexandru Jula, Natalia Guberna

N. Guberna, Al. Jula

Posada 2011

Florin-Silviu URSULESCU

Festivalul Posada Rock a debutat în 1986 şi se desfăşoară anual, timp de 3 zile, în septembrie, la Teatrul de Vară al Casei de cultură "Tudor Muşatescu" din Câmpulung Muscel. Devenise o constantă a vieţii muzicale naţionale, o capitală a rockului, strângând rockerii din toată ţara, fani sau muzicieni - să nu uităm că în oraş au fiinţat de-a lungul timpului câteva formaţii de valoare.

După 13 ani de pauză (sau după 9 ani, căci au mai fost între timp câteva gale rock), festivalul revine cu componenţa de concurs în anul 2011, făcând parte din proiectul „Promovarea activităţilor de marketing şi a produselor specifice Municipiului Câmpulung Muscel", cu trei evenimente culturale, finanţate din bani europeni, în cadrul POR 2007-2013.

De data aceasta a avut loc pe Stadionul Municipal, timp de 4 seri (cu intrarea liberă), în perioada 22-25 septembrie, fiind de fapt un festival-concurs la care au fost selectate 16 formaţii din cele înscrise.

Juriul compus din Florin Silviu Ursulescu (preşedinte), Alex Revenco, Ovidiu Stângă, reporter la Radio România, Dan Sain - Radio Orion, Ştefan Raul (muzician, din partea publicului), a stabilit următorul palmares: Marele Premiu – Targ3t din Deva; Premiul I: Shifting Sands din Bucureşti, Premiul II: Tagma din Sibiu, Premiul III: Blue Pulse din Bucuresti; Premiul juriului: Apotheosis – Bucureşti; Premiul de popularitate: Fire Escape – Bucureşti; Premiul In Memoriam "Cristi Mărgescu" (baterist local, decedat tragic alături de soţia sa, Laura Stoica): Quantiq din Braşov. Au mai concurat: Astero, Fără vise, Red Magnetic-Bucureşti, Backlash-Târgu Mureş, Obsesia, Simbolic, Progresiv-Câmpulung (participarea mai multor formaţii locale e un semn bun). Primarul Călin Andrei (fost realizator de emisiuni rock radiofonice), cel care a fost cu inima şi cu prezenţa, minut de minut alături de festival, a mai înmânat menţiuni formaţiilor Stone Haze şi KinEthics, deţinătoare ale unor "punctaje" bune. Recitalurile au fost susţinute de Reborn, Bodark şi Prometeu, RIFF şi White Walls, PhenomenOn şi Taine, Flavius Hosu şi Altar. Festivalul a cuprins şi lansarea volumului "Club A-muzica tinereţii tale", prezentată de autorul său - Doru Ionescu, TVR. Trebuie menţionat şi faptul că Sergiu Cicu, directorul Casei de Cultură a Sindicatelor, pe care îl leagă multe amintiri de „Posada" anilor '80, a predat ştafeta de prezentator lui Alexandru Handoca de la Radio Orion.

Festivalul de Rock
Posada
22 - 25 septembrie 2011
22 septembrie
18.00 - 20.00 Concurs de interpretare
20.00 - Recital
23 septembrie
18.00 - 20.00 Concurs de interpretare
20.00 - Recital
24 septembrie
18.00 - 20.00 Concurs de interpretare
20.00 - Recital
25 septembrie
18.00 - 20.00 Gala Laureaţilor
20.00 - Recital
Câmpulung Muscel
Cetatea Întemeietorilor de Ţară

Nu se poate reproşa nimic organizării, în ciuda unor păreri mai puţin laudative (in presa locală, ca... întotdeauna în asemenea ocazii): materiale promoţionale aspectuoase şi îndestulătoare, reclame publicitare la posturile de radio, ecusoane, condiţii bune pentru formaţii (cazare şi masă), instalaţii de sonorizare şi de lumină normale pentru un festival de asemenea nivel (chiar dacă inginerul de sunet nu a fost întotdeauna "pe fază"),

O nouă ediţie, un nou început, de bun augur, care promite ediţii viitoare de nota 10.

Despărţiri

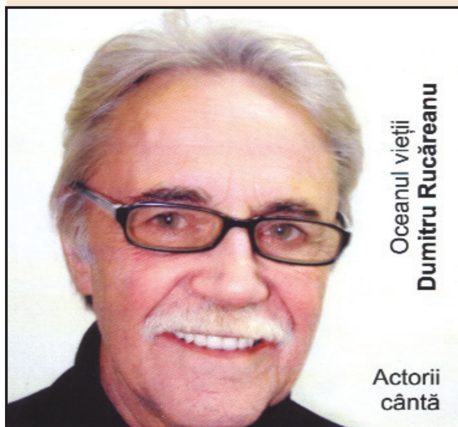
Petre Mihăescu

Petre Mihăescu ne-a părăsit la vârsta de 83 de ani şi câteva luni, lăsând în urma sa zeci de cântece frumoase. Bucureştean, a fost membru al Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din 1971 şi a studiat pianul şi clarinetul la Liceul Militar de Muzică şi la Academia Regală de Muzică. Cunoştinţele de armonie şi teoria muzicii şi le-a perfecţionat cu profesorii Egizio Massini, Mihail Jora, Ion Dumitrescu, Ion Ungureanu. Din 1946 începe să cânte în diferite orchestre, în 1952 fiind cooptat în echipa de aur a Teatrului de revistă „Constantin Tănase", unde a activat neîntrerupt timp de 38 de ani. Clarinetist şi saxofonist, apoi dirijor şi director artistic al colectivului de la sala Victoria 174, a schimbat şase directori, reputatul actor Alexandru Arşinel făcându-i imensa surpriză a unui spectacol omagial, asemeni meciului de retragere la fotbalişti, când a împlinit 75 de ani. A debutat în domeniul componistic în 1954, beneficiind din plin de îndrumarea unor mari maeştri cum ar fi Ion Vasilescu, Gherase Dendrino, Elly Roman, H. Mălineanu. Din acea clipă a compus muzica pentru numeroase spectacole de revistă jucate cu casa închisă, între titlurile lansate cu această ocazie fiind: „La concert aseară", „Milioane de jucării", „Nu mai avem acelaşi drum", „Iubirea noastră", „De ce-ai plecat de lângă mine", „Nu sunt eu de vină". În 1955 a fost selecţionat, alături de George Grigoriu şi Temistocle Popa, în vederea perfecţionării (compoziţie şi armonie), la Uniunea Compozitorilor, cu Florin Eftimescu. Melodist prin excelenţă, a lansat peste 200 de cântece rămase în fonoteca de aur: „Te-ai schimbat", „M-am născut în România", „Ţara mea cu ochi frumoşi", „Aşa-i românul", „Trece-o umbră", „Când vei reveni", „Până la cer", „Ioana", „Mariana", „Ai plecat râzând", „Dacă treci prin Bucureşti", „Viaţa-i frumoasă". A făcut parte din jurii prestigioase, a fost cântat la Mamaia sau „Cerbul de aur", a întreprins turnee peste hotare, dar mai ales a colaborat cu cei mai importanţi interpreţi ai genului: Aurelian Andreescu, Jean Păunescu, Dan Spătaru, Cornel Constantiniu, Cristian Popescu, George Enache, Corina Chiriac, George Bunea, Marina Voica, Doina Badea, Margareta Pâslaru, Jeanina Matei, Eva Kiss, Mihaela Oancea, Luminiţa Dobrescu, Pompilia Stoian, Natalia Guberna, Oana Sârbu. În ultima parte a vieţii a avut imensa bucurie de a-i îndruma paşii pe calea muzicii nepotului său-minune, compozitorul şi pianistul de talie internaţională Matei Mugur Mihăescu, băiatul fiicei sale Milena.

Dumitru Rucăreanu: „Oceanul vieții”

Da, unii actori cântă, şi încă foarte bine! Dumitru Rucăreanu face parte dintre ei, el propunându-ne pe acest CD cele mai frumoase, mai cunoscute melodii ale sale. Dintre acestea, nu mai puțin de patru aparțin lui Temistocle Popa: „Sunt vagabondul vieții mele”, „Astă-seară mă fac praf”,

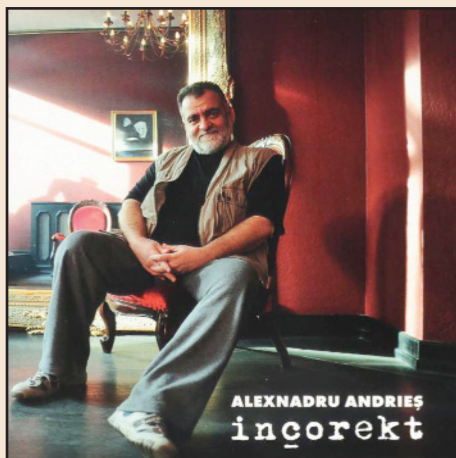

„Jocuri de noroc” (toate trei pe excelentele versuri ale lui Aurel Storin), „Oceanul vieții” (text Petre „Conți” Bărbulescu). Alt autor care a scris mult pentru actor este George Marcu, prezent pe album cu „Mă întreb de ce te mai iubesc”, „Zii lăutare”, plus „Când era Mărin haiduc” (culegere din Valea Jiului, orchestrații G. Marcu). Nu lipsesc două nume de calibru ale muzicii uşoare româneşti, Nicolae Kirculescu („Vrem să ciocnim cu viața un pahar”) şi Vasile V. Vasilache (”Cine eşti tu?), alături de un tânăr autor-interpret, Marian Ardelean. Cu şarmul său indescriptibil, „Titi” Rucăreanu e vagabondul frumos al vieții sale...

Alexandru Andrieş: „Incorekt”

Un nou album aşa cum ne-a învățat Alexandru Andrieş să ne ofere: sincer, cu umor şi firesc, care sugerează că greşelile gramaticale pot suna foarte bine uneori.

Dedicat clarinetistului şi saxofonistului Alin Constanțiu, decedat în martie 2011, albumul este produs în ediție limitată (1000 de exemplare), cu un CD bonus care conține un fragment din concertul de la cinema Patria - 6 decembrie 2010, într-o formulă neobişnuită, cu o parte din formația byron: Dan byron şi 6fingers. In plus, materialul conține o surpriză mult aşteptată: Alexandru Andrieş şi Nicu Alifantis în duet pe aceeaşi piesă, Reluare.

La realizarea discului au mai contribuit Radu Bânzaru (voce, drâmbă); Dan byron (voce, flaut); 6fingers (acordeon, glockenspiel);

Alexandru Gorneanu, (violoncel); Maria Ioana Mântulescu (voce); Victor Panfilov (percuții); Rene Cristian Popescu (vioara); Cristian Soleanu (saxofon); Mircea Tiberian (pian); Eugen Tegu (bass); Tudy Zaharescu (tobe).

CD-ul de studio conține 20 de cântece, iar cel bonus are 9 piese, muzică şi versuri – Al. Andrieş (Black Crow Music Productions), cu excepția unei reluări după James Taylor (Clasic). Albumul este manufacturat şi distribuit de A&A Records.

„Cântece pe versuri de Aurel Storin”

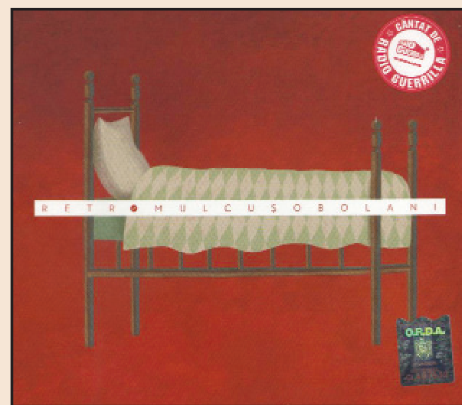
Întâlnim des albume de compozitor, dar foarte rar de textier. În cazul lui Aurel Storin trebuie spus mai degrabă „poet”, scrierile sale având un

parfum aparte, regăsit şi în cărțile sale de versuri. Ascultați numai „Să mori de dragoste rănită”, „Eşti bărbatul altei femei” (de Marcel Dragomir), „Sunt vagabondul vieții mele”, „Sunt cerşetorul de lumină”, „Jocuri de noroc” (Temistocle Popa), „Un actor în plus...” (Horia Moculescu), „Balada”, „Parfumul străzilor” (Radu Şerban), ca să dăm doar câteva exemple din această splendidă colecție de 19 bijuterii muzicale, masterizate de Mircea Drăgan. Temistocle Popa are nu mai puțin de 6 cântece, Radu Şerban şi Marcel Dragomir câte 3, ceilalți compozitori la care s-a oprit textierul (din sute de cântece!) fiind Edmond Deda, Vasile Veselovski, Vasile V. Vasilache, Mircea Chiriac, Ion Cristinoiu, Horia Moculescu, George Marcu. „Cele mai frumoase cântece pe versuri de Aurel Storin” nu trebuie să lipsească din nici o colecție!

OCS: „Retro”

O colecție de piese româneşti mai vechi şi mai noi, reinterpretate în maniera Omul cu Şobolani. Albumul

conține 6 cântece înregistrate în Studio Carmin: Mondial – „De va veni la tine vântul”, Roşu şi Negru – „Pseudofabulă”, Phoenix – „Lasă, lasă”, Mircea Baniciu – „Tristeți provinciale”, Alexandru Andrieş – „Cea mai frumoasă zi”, Valeriu Sterian – „Anotimpuri”.

Alegerea pieselor de pe albumul RETRO a fost subiectivă şi strict personală, spun cei de la OCS: „Am ales ce muzică ne-a plăcut din acea perioadă şi am cântat piesele cum am ştiut noi mai bine. Nu e vreun demers academic sau vreo judecată de valoare. E doar un „mulțumim” respectuos pentru câțiva oameni mari, care ne-au inspirat. Nu trebuie să fii vreun geniu ca să-ți dai seama că un Alexandru Andrieş, un Mircea Baniciu sau Phoenix nu se vor mai întâmpla prea curând în muzica din România. Pe domnii de mai sus suntem norocoşi să-i avem. Şi n-avem voie să-i uităm. Au meritat aplauzele publicului lor de atunci şi merită în continuare aplauzele publicului nostru mai tânăr de acum.

Am lucrat la piese gândindu-ne la cum le-am fi cântat dacă erau cântecele noastre. După 7 albume şi mai bine de 13 ani de cântat, simţeam nevoia de o provocare. Ceva din care să învăţăm mai multe despre noi. Nu cred că am fi reuşit să cântăm piesele de pe RETRO în variantele lor originale".

Cvartetul dovedeşte încă odată aceeaşi nestăvilită dorinţă de investigare, căutare, care le oferă nota de originalitate care l-a impus de la începuturi.

Grimus: „Egretta"

Al doilea album al formaţiei clujene este rezultatul colaborării cu producătorul britanic Adam Whittaker (care s-a implicat în toate etapele înregistrării albumului), iar masteringul

este opera lui UE Nastasi de la studiourile Sterling Sound din New York. Discul este produs şi distribuit de A&A Records în colaborare cu Event-Plus şi SpaceRay Music.

Concertele de lansare au avut loc in Bucureşti şi la Cluj-Napoca. Componenţa: Bogdan Mezofi (vocals), Valentin Rauca (guitar), Cristian Csapo (guitar), Lehel Kiss (keyboard), Titus Vadan (bass), Tamás Adorjani (drums). Muzica este semnată de Grimus, iar textele în limba engleză de V. Rauca şi B. Mezofi. Grimus este anagrama aproximativă a cuvântului 'Simurgh', pasăre gigantică din mitologia persană. Formată în 2005, formaţia a reprezentat România la Global Battle of the Bands la Londra, apoi a lansat discul Panikon.

Una dintre cele mai pregnante prezenţe ale noului val rock autohton, cu un cerc de fani tot mai larg.

Adela Dumitrache: „Tinereţe, floarea mea"

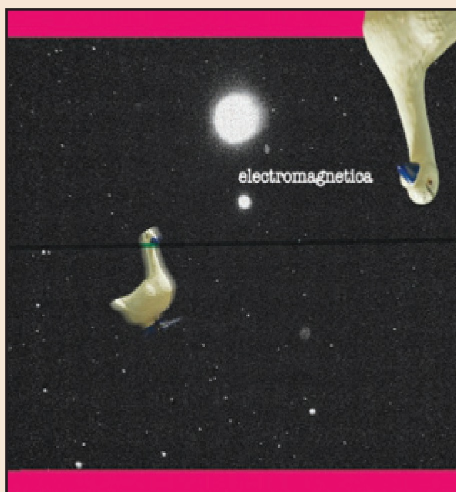
Pe talentata solistă de muzică uşoară (cu multe premii la activ, pe vremuri), originară din Urlaţi, am întâlnit-o la o emisiune de la televiziunea din Buzău, ca invitată a

altei colege de generaţie şi de premii, Mădălina Manolache, în postura de moderator. Surpriza a venit când a apărut în platou, alături de Laurenţiu Cazan, în costum popular! Fiindcă solista a trecut la muzică populară, care îi oferă mai multe satisfacţii, inclusiv materiale. Albumul, editat de casa Spiros din Galaţi, cuprinde 14 piese sprinţare, în acompaniamentul orchestrei "Doina Argeşului" din Piteşti, condusă de Cristi Sandu. Aşadar, am pierdut o solistă de muzică uşoară şi am câştigat una de folclor!

the Amsterdams: „Electro-magnetica"

Al doilea album al formaţiei bucureştene conţine 10 piese pop-rock, cu versuri în limba engleză, compuse şi înregistrate în perioada 2009-2010. Albumul este mixat şi produs de Cristian Ştefănescu - **Electric Brother**, împreună cu the Amsterdams, exceptând piesa *"This Burial Ground's For Two"* - mixata de

Arlen Thompson, *guest appearance* - Dan Boeckner. Masterizarea discului s-a efectuat în studioul GreyMarket Mastering din Montreal, Canada, şi aparţine lui Harris Newman. Artworkul este conceput de Irina Stănciulescu. Numele albumului este inspirat de locul unde se află sala de repetiţii - fabrica Electromagnetica. Ca şi în cazul altor tinere formaţii, discul este o producţie 100% independentă, editată şi distribuită de propria casă de discuri, Post Pop Records.

Progresul faţă de primul disc este evident, atât în plan audio, cât şi în cel muzical – ritmic, al vocilor, al conturării unor linii melodice mai pregnante. O promisiune rock confirmată.

FurioSnails: „Blue Passports"

Formaţia Snails din Republica Moldova a lansat două albume în 13 ani de existenţă, iar acum şi-a schimbat titulatura pentru acest disc.

Celor 3 componenţi iniţiali – Lilian, Mircea, Vitali – li s-a adăugat şi Igor (ex-Zdob şi Zdub, Millenium) – care au compus 11 piese în 6 luni şi au mers spre Cercul Polar (Umea, Suedia) pentru a înregistra albumul în studioul Tonteknik, în numai 2 săptămâni de lucru, cu producători renumiţi.

Mapa discului (apărut sub egida A&A) imită un paşaport albastru moldovenesc, iar textele sunt de data aceasta în engleză. Calitatea tehnică este remarcabilă, iar schimbările muzicale nu lipsesc – este evident că adăugarea particulei Furio reflectă o încredere şi o energie sporite, mai multă dinamică şi noi abordări. Rockul de dincolo de Prut ne oferă din nou o plăcută surpriză.

Pagini de
Florin-Silviu URSULESCU

Din nou despre români în Europa (I)

Doru IONESCU

În octombrie am reluat drumurile europene pentru TVR Internațional (emisiunea „Lumea și noi") revenind în Germania pentru alte câteva „Povești... cu cântec!" (edițiile realizate de subsemnatul). Mai mult jazz (capitol la care rămăsesem dator anul trecut) dar nu numai...

Liane Birnberg (Berlin) este o cunoștință străveche a melomanilor români, celebra solistă blondă a grupului pop-rock feminin „Venus" activând deopotrivă în întâia formație de gen din Europa, dar și conducând una dintre aripile rezultate după scindarea șaptezecistă, „Venus L". Povestea ei (și a familiei sale) nu este deloc simplă și nici... dulce, aceasta numărându-se printre evreii persecutați, care au ajuns în București direct din lagăre... S-au reintegrat cu bine aici, iar cele două surori au putut primi o educație și o conștiință românească. Absolventă de Conservator, Liane a intrat în grupul Nicoletei Păun, ca solistă și claviaturistă, participând din plin la prima perioadă de glorie a trupei, la granița anilor '60 - '70. În paralel, însă, a compus muzică de film, teatru, apărând și ca actriță (scurt metrajul „Insolație" e singurul exemplu din arhiva TVR, deocamdată); a condus din 1973 propriu-i grup, dar după cutremurul din 1977, aflându-se în Germania, a rămas acolo. A continuat cariera muzicală (în spectrul modern – contemporan) și, mai târziu, într-o perioadă în care a locuit la Atlanta, s-a orientat spre artele plastice. O nouă carieră, cu numeroase satisfacții (între care ilustrarea cărții unui premiant Nobel german), cea mai nouă urmând să se „producă" la vernisajul venețian din decembrie curent, o expoziție cu caracter autobiografic.

Venus

Moni Bordeianu (Osnabruck, Germania), celebrul solist „Phoenix" din perioada beat, a plecat legal din țară, în 1970, după un concert de adio... cu cântec, stabilindu-se în Statele Unite. A revenit pentru a se căsători și a-și duce soția acolo, însă... în 1977, când grupul său de suflet fuge în Germania, lasă totul baltă la semnul lui Nicolae Covaci. Reușitele muzicale, după cum se știe, au venit mult mai târziu, Moni încercând în 1985 o carieră solo printr-un single produs de Ioji Kappl. După 1990 a revenit de mai multe ori în țară cu „Phoenix", culminând cu 2008 când a lansat discul solo (înregistrat tot cu ciracii lui Covaci) „Back to the Future". La 63 de ani (așa îi scrie în cartea de identitate) l-am găsit în apartamentul său, fredonând melodii noi și scriind o carte despre viața sa! Speră să o lanseze cu jurnalistul Alex Revenco, în 2012 – anul unei jumătăți de veac „Phoenix". Lucrează la un mare... „ImpEx" din industria alimentației și, dacă îi reușesc planurile legate de înființarea unei filiale românești, cel mai mult își dorește să se restabilească în România!

Ileana Popovici (San Remo, Italia) este în fapt ilustra (de la... ilustrator muzical) mea colegă de la TVR. Deși pensionată, nu pot să-i spun fostă, întrucât oriunde ar fi în lumea asta, domnia sa nu scapă emisiunile TV cu arhivă muzicală. Absolventă de Conservator, a crescut în casă de preot, cu sora sa, înconjurată de muzică. A avut norocul să-l cunoască, atât profesional cât și intim, pe marele Richard Oschanitzky, de unde standardele ridicate care au urmărit-o în carieră, în profesie. A cântat celebrele bossanove ale lui Ricci, dar i-a și rescris orchestrațiile. A jucat în numeroase filme (un singur exemplu, celebru: „Reconstituirea"), a scris sau a aranjat muzică de film și de teatru. În 1990 a început seria de emisiuni de weekend „Bună Dimineața", constituind una dintre cele mai agreabile prezențe ale postului public! După pensionare a continuat să colaboreze, sub orice formă, cu TVR (în special postul Internațional)! Una dintre doamnele fără vârstă ale Televiziunii Române. (Foto: Emilian Urse)

REVISTĂ LUNARĂ EDITATĂ DE UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA CU SPRIJINUL UCMR-ADA DIN FONDUL SOCIAL CULTURAL

A C T U A L I T A T E A
M U Z I C A L Ă

Șef de producție: Costin ASLAM
Redactori:
Mihai COSMA
Octavian URSULESCU
Editorialist: Liviu DĂNCEANU

Semnează în acest număr:
George BALINT, Marin MARIAN-BĂLAȘA, Lavinia COMAN, Grigore CONSTANTINESCU, Viorel COSMA, Cleopatra DAVID, Tanța DIACONESCU, Anca FLOREA, Oana GEORGESCU, Doru IONESCU, Madeleine KARACAȘIAN, Sorin LERESCU, Florian LUNGU, Doina MOGA, Florin RĂDUCANU, Gabriel POPESCU, Mariana POPESCU, Mădălin Alexandru STĂNESCU, Mircea ȘTEFĂNESCU, Bianca ȚIPLEA-TEMEȘ, Florin-Silviu URSULESCU

Pentru ediția electronică vezi: www.ucmr.org.ro

Adresa redacției: București, Calea Victoriei 141, sect.1, 010071, România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67
E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - ERICOM PRINT SRL
TEL: 021-410.64.88 ISSN: 1220-742x